

Apteekkien sairausvakuutusohjeet

Tämä ohje löytyy verkosta osoitteesta

<https://www.kela.fi/yhteistyokumppanit-laakekorvaukset-apteekit>

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Sisällysluettelo

Apteekkien ohjeet	11
Asiakkaan oikeus korvaukseen	11
Suorakorvaustietojen kyselypalvelu	12
Ei oikeutta suorakorvaukseen	13
Esimerkki: Ulkomailta palannut henkilö	14
Kelan myöntämät kortit ja asiakirjat.....	14
Esimerkki: Kela-kortin tiedot poikkeavat kyselypalvelun tiedoista	14
Kyselypalvelu on reaaliaikainen.....	14
Apteekkipalkkio.....	15
Useita ostoja samalle asiakkaalle	15
Esimerkki: Asiakkaalle on hinnoiteltu kaksi ostokertaa	16
Kyselypalvelun tietojen päivittäminen avoimeen ostoon.....	16
Ostossa havaittu virhe	17
Kyselypalvelun tietojen haku	17
Ei lupaa suorakorvaustietojen kyselyyn	18
Lupa suorakorvaustietojen kyselyyn annosjakelu- ja tiliasiakkailla	19
Tarkenne suorakorvaukseen (poikkeuslupa eli suorakorvauslupa Kelasta)	19
Alkuomavastuu	19
Alkuomavastuun kertyminen	20
Alkuomavastuun täytyminen	20
Peruskorvaus.....	21
Rajoitettu peruskorvaus	21
Peruskorvaus korvausnumerolla	21
Peruskorvaus reseptimerkinnällä	22
Erityiskorvaus.....	22
Esimerkki 1: Korvausnumero voi sisältää useita sairauksia.....	23
Esimerkki 2: Vastaako käyttöaihe korvausnumeroa?.....	23
Esimerkki 3: Reseptiin ei ole merkitty käyttöaihetta.	23

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Rajoitettu erityiskorvaus.....	23
Rajoitettu erityiskorvaus reseptimerkinnällä.....	24
Korvausoikeuden hakeminen.....	25
Reseptimerkinnät.....	25
Hakeminen.....	26
Kun korvausoikeushakemus on käsittelyssä.....	27
Vuosiomavastuu ja lisäkorvaus.....	27
Vuosiomavastuun kertyminen.....	27
Vuosiomavastuun täytyminen.....	27
Lääkekohtainen omavastuu.....	28
Lääkekohtainen omavastuu on toimituseräkohtainen.....	28
Poikkeava lääkekohtainen omavastuu.....	29
Poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun laskeminen.....	29
Esimerkki 1: Hoitoviikkojen laskeminen (harvoin annosteltava kallis lääke).....	30
Esimerkki 2: Klotsapiini.....	30
Esimerkki 3: Lääkevalmisteen säilyvyys.....	30
Esimerkki 4: Kalliit lääkkeet.....	31
Esimerkki 5: Reseptin annostusohjeessa on tieto toimitettavan lääkemäärän rajoituksesta tai resepti on iteroitu.....	31
Valmisteryhmät ja korvattavuus.....	32
Mistä löydän korvattavat valmisteet?.....	32
Ex tempore -lääkevalmisteet.....	33
Apteekissa valmistettujen lääkkeiden peruskorvattavuus.....	33
Muita seikkoja, jotka vaikuttavat ex tempore -valmisteen korvattavuuteen.....	34
Esimerkki: Vastaava myyntiluvallinen valmiste ei ole korvattava.....	34
Huomioi rajoitetut peruskorvattavuudet.....	35
Esimerkki: Kun lääkeaine on käyttötarkoituksesta riippuen samaan aikaan joko rajoitetusti peruskorvattava tai peruskorvattava ilman rajoitusta.....	35
Apteekissa valmistettujen lääkkeiden erityiskorvattavuus.....	36
Huomioi rajoitetut erityiskorvattavuudet.....	38
Perusvoiteet.....	38

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluosasto,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Toimitettava määrä.....	39
Toimitusväli.....	39
Tarkoituksenmukaiset pakkauskoot.....	40
Apteekissa valmistettujen ei-lääkkeellisten voiteiden peruskorvaus.....	40
Kliiniset ravintovalmisteet.....	41
Jos asiakkaalla ei ole vielä Kelan myöntämää korvausnumeroa.....	41
Toimitettava määrä.....	42
Toimitusväli.....	42
Tarkoituksenmukaiset pakkauskoot.....	42
Apteekissa valmistettujen kliinisten ravintovalmisteiden korvattavuus.....	42
Korvattavuuden laajuus.....	42
Hilan vahvistama korvattavuus apteekin valmistamalle kliiniselle ravintovalmisteelle.....	43
Vitamiinit ja hivenaineet.....	44
Kun korvaamista apteekin kautta on rajoitettu.....	45
Esimerkki: Foolihappo.....	45
Erityislupavalmisteet.....	45
Korvattavuuden hakeminen.....	46
Rajoitetusti korvattavat erityislupavalmisteet.....	47
Myyntiluvalliset valmisteet.....	47
Korvattavuus.....	47
Fimean antamalla poikkeusluvalla toimitettavat valmisteet.....	48
Valmistekohtaiset ohjeet suorakorvaamisesta.....	48
Botuliinitoksiinivalmisteet.....	48
Sildenafilivalmisteet.....	49
Tadalafiilivalmisteet.....	49
Erityisluvallinen lidokaiinilääkelaastari.....	49
Valmisteet, joista asiakas saa korvauksen vain Kelasta.....	49
Ostot, joita ei korvata.....	50
Lainsäädännön perusteella maksutta toimitettavat valmisteet.....	50
Kadonneet tai vialliset pakkaukset.....	51

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Annosteluväline	51
Off label -merkintä reseptissä.....	51
Julkinen laitoshoido	51
Kuinka apteekissa toimitaan	52
Esimerkki 1: Valmisteen antaminen ei vaadi lääkäriä	53
Esimerkki 2: Osastolla annettavat lääkkeet sisältyvät terveydenhuollon palvelumaksuun	53
Esimerkki 3: Sairaanhoidtaja auttaa lääkkeen annostelussa.....	53
Esimerkki 4: Julkisessa terveydenhuollossa sairauden hoitoon asetettava Mirena- lääkevalmiste	53
Reseptin tarkistaminen	53
Sairauden hoito.....	54
Lääkkeen määrääjä	54
Lääkkeenmääräämisoikeuden voimassaolo	55
Esimerkki: Lääkkeenmääräämisoikeutta rajoitettu tilapäisesti.....	55
Reseptin voimassaolo	55
Tilanteet, joissa resepti on voimassa yhden vuoden	56
Reseptin voimassaoloajasta poikkeaminen	56
Esimerkki 1: Voimassaoloajasta voi poiketa	57
Esimerkki 2: Voimassaoloajasta ei voi poiketa.....	57
Reseptin kokonaismäärä	57
Esimerkki: Pienin pakkauskooko ylittää reseptin kokonaislääkemäärän.....	58
Ajalle kirjoitettu resepti	58
Kokonaislääkemäärän laskeminen.....	59
Käyttöaihe	60
Esimerkki: Eturauhaslääke on määrätty naiselle vaihdevuosisoireiden hoitoon	60
Ulkomainen resepti.....	60
Hammaslääkäripalkkio	61
Korvauksen laskeminen.....	62
Palkkion peruste	62

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Lääkevaihto ja valmisteiden hinta.....	62
Lääkevaihto	63
Hintaneuvonta	63
Esimerkki: Sama vaikuttava aine, useita lääkevaihtoryhmiä	64
Biologisen lääkkeen lääkevaihto.....	64
6 kuukauden ajanjakson laskusääntö	65
Esimerkki 1: 6 kuukauden ajanjakso ei ole ylittynyt.....	66
Esimerkki 2: 6 kuukauden ajanjakso on ylittynyt.....	66
Esimerkki 3: 6 kuukauden ajanjakson laskeminen, kun biologisen lääkkeen lääkevaihto laajenee	66
Esimerkki 4: 6 kuukauden ajanjakson laskeminen, kun asiakas täyttää 18 vuotta	66
Esimerkki 5: 6 kuukauden ajanjaksoa edeltävän toimituksen huomioiminen	67
Esimerkki 6: 6 kuukauden ajanjaksoa edeltävää toimitusta ei huomioida	67
Samaa biologista lääkettä ei ole saatavilla	68
Epilepsia.....	70
Epilepsialääkkeen lääkevaihto.....	70
Esimerkki: Käyttötarkoitus muu kuin epilepsia	70
Epilepsialääkkeen reseptistä puuttuu käyttötarkoitus tai lääkärin vaihtokielto	70
Valmisteiden hinta.....	71
Toimitusmaksu.....	71
Lääkepakkauksen jakaminen.....	72
Alennukset	72
Viitehintaa	73
Vaihtokiellon syyt.....	73
Ostajan vaihtokielto.....	73
Lääkärin vaihtokielto	74
Epilepsia	74
Poikkeava viitehintaryhmä.....	74
Saatavuusongelma.....	74
Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk.....	75

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki 1: vaihtokoodin 'Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk' käyttötilanne 1.....	75
Esimerkki 2: vaihtokoodin 'Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk' käyttötilanne 2.....	76
Viitehintaryhmä.....	76
Viitehintaryhmää ei muodostu	77
Poikkeava viitehintaryhmä.....	77
Yhteenveto poikkeavaan viitehintaryhmään kuuluvien valmisteiden toimittamisesta ja korvaamisesta.....	78
Annostus, lääkemäärä ja toimitusväli.....	79
Kerralla korvattava lääkemäärä.....	80
Voiko asiakas ostaa osan lääkkeistä ilman korvausta?	80
Esimerkki: Asiakas ostaa samaa lääkettä korvattuna ja ilman korvausta	81
Kolmen kuukauden lääkemäärä.....	81
Lääkkeen säilyvyys ja kerralla korvattava lääkemäärä.....	82
Esimerkki 1: Valmiste säilyy avattuna 28 päivää	83
Esimerkki 2: Valmiste säilyy avattuna 60 päivää.....	83
Erektiohäiriölääkkeet.....	83
Esimerkki 1: Erektiohäiriölääkkeen eri pakkauskoot – kerralla korvattava lääkemäärä.....	83
Esimerkki 2: Hoitoannos muodostuu kahdesta erektiohäiriölääkkeestä.....	84
Esimerkki 3: Asiakkaalla käytössä kaksi vaihtoehtoista erektiohäiriöläkettä	84
Kuukauden lääkemäärä (ns. kalliit lääkkeet).....	84
Lääkevaihto edullisempaan valmisteeseen	84
Esimerkkejä kalliin lääkkeen toimittamisesta ja poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun perimisestä.....	85
Poikkeustilanteet – kerralla korvattava enimmäislääkemäärä.....	88
Kelan myöntämä kalliita lääkkeitä koskeva poikkeuslupa.....	89
Poikkeusluvan myöntäminen.....	89
Lääkkeen toimittaminen poikkeusluvalla.....	90
Missä tilanteissa voit toimittaa korvattuna yli 100 vuorokauden hoitoaikaa vastaavan lääkemäärän?	90

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki 1: Isompi pakkaus on vähittäismyyntihinnaltaan edullisempi (kyseessä korvattavat pakkaukset).....	91
Esimerkki 2: Pienempi pakkaus on vähittäismyyntihinnaltaan edullisempi (kyseessä korvattavat pakkaukset).....	91
Esimerkki 3: Useamman pienen pakkauksen yhteenlaskettu vähittäismyntihinta on edullisempi (kyseessä korvattavat pakkaukset)	92
Esimerkki 4: Isompi korvattava pakkaus on vähittäismyntihinnaltaan edullisempi kuin pienempi ei-korvattava pakkaus	92
Annostusohje.....	92
Annostusohje puuttuu.....	92
"Ohjeen mukaan"	93
Asiakas kertoo ohjeen muuttuneen.....	93
Huumausainelääkkeet ja PKV-lääkkeet.....	94
Välttämättömät lisäannokset ja kohtauslääkkeet	94
Valmisteyhteenvedossa ilmoitettu annos ylittyy: SIC-merkintä	95
Tarkoituksenmukaiset pakkaukset	95
Lääkehoidon aloitus	96
Korvattujen lääkkeiden osatoimitukset.....	96
Esimerkki 1: Apteekin varastossa ei ole ollenkaan asiakkaan haluamaa lääkettä	97
Esimerkki 2: Apteekin varastossa on vain osa asiakkaan haluamasta lääkemäärästä – asiakas ei tarvitse lääkettä heti	97
Esimerkki 3: Apteekin varastossa on vain osa asiakkaan haluamasta lääkemäärästä – asiakas tarvitsee lääkkeen heti.....	97
Ostojen väliaika, toimitusväli ja joustoaika.....	98
Joustoaika	99
Esimerkki: Joustoajan määrittäminen	100
Ostojen väliaika poikkeavassa annostelussa	100
Kuukausittain tai harvemmin annosteltavat lääkkeet	100
Esimerkki 1: Kuukauden välein annosteltava lääke	100
Esimerkki 2: 6 kuukauden välein annosteltava lääke	100
Mittatappio.....	101
Lääkeosto aiemmin kuin ostojen väliajat sallivat.....	101

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Korvauksen hakeminen Kelasta	101
Ulkomaanmatka.....	101
Poikkeuslupa (suorakorvauslupa) ulkomaanmatkaa varten.....	102
Poikkeusluvan hakeminen Kelasta.....	102
Lääkkeiden toimittaminen poikkeusluvalla.....	103
Oston toimittaminen ja korjaaminen	104
Kelan lääkeosto- ja tilitystietojen vastaanottopalvelu	104
Oston korjaaminen	104
Oston korjaaminen saman vuorokauden aikana.....	105
Esimerkki: Ostoa korjataan jälkikäteen saman vuorokauden aikana.....	105
Oston korjaaminen seuraavan vuorokauden aikana tai myöhemmin.....	106
Reseptikeskus ja Kelan apteekkitilitysjärjestelmä eivät ole yhteydessä toisiinsa	107
Tilityksessä havaittu virhe	107
Huomautus	107
Korjausesitys	108
Apteekin vastine korjausesitykseen.....	108
Korjausilmoitus.....	109
Virheistä perittävät maksut	110
Virhemaksu	110
Seuraamusmaksu	110
Sopimussakko	111
Korjauksiin ja virheistä perittäviin maksuihin liittyvät erimielisyydet	112
Asiakkaalle annettavat selvitykset.....	112
Asiakas on saanut suorakorvauksen	112
Asiakkaaseen kohdistuvat oikaisut	113
Korvauksen maksaminen jälkikäteen Kelasta.....	113
Annosjakelu	115
Annosjakelun toteuttaminen	115
Kahden viikon lääke-erästä poikkeaminen.....	116

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki: Poikkeava lääkekohtainen omavastuu.....	116
Annosjakelun periaatteet.....	116
Annosjakelun toimitusmaksu ja apteekkipalkkio	117
Toimitusmaksu	117
Apteekkipalkkio.....	118
Annosjakelupalkkion korvaaminen.....	118
Korvauksen määrä	119
Hyvinvointialueen järjestämä lääkejakelu	119
Suorakorvausmenettely ja sopimukset.....	119
Lääkkeiden suorakorvausmenettely.....	120
Apteekin rooli.....	120
Kelan rooli	120
Sopimukset ja ohjeet.....	121
Apteekkien sairausvakuutusohjeet ja apteekkitiedotteet.....	122
Perustoimeentulotuen menettelyohjeet ja tiedotteet.....	122
Lääkkeiden toimittamiseen liittyvät lait ja viranomaismääräykset	122
Tilitysmenttely	123
Auditointi	123
Työpaikkakassat.....	123
Häiriötilanteet	124
Käsitteet	124

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Apteekkien ohjeet

Tässä osiossa on ohjeet apteekkeille lääkkeiden suorakorvaamiseen. Ohjeissa kerrotaan, millä edellytyksillä apteekki voi antaa asiakkaalle suorakorvauksen.

Apteekissa on huomioitava muun muassa seuraavat asiat:

- [onko asiakkaalla oikeus suorakorvaukseen](#)
- [reseptin tiedot](#)
- [lääkevalmisteen korvattavuus, vaihtokelpoisuus ja hinta](#)
- [oikea annostus, lääkemäärä ja toimitusväli.](#)

Asiakkaan oikeus korvaukseen

Kun apteekki on liittynyt suorakorvausmenettelyyn, asiakkailla on mahdollisuus saada lääkkeet korvattuna apteekista. Korvauksen voi saada vain tarpeellisista lääkekustannuksista. Kun lääkekustannuksista vähennetään Kelan korvaama osuus, jäljelle jäävää osuutta kutsutaan asiakkaan omavastuuksi. Lääkekustannukset voivat sisältää myös ei-korvattavan osuuden (ks. [Viitehintä ja vaihtokiellon syyt](#)).

Asiakas voi saada korvauksen [korvausjärjestelmään kuuluvista valmisteista](#). Valmiste kuuluu korvausjärjestelmään, kun lääkkeiden hintalautakunta on vahvistanut valmisteelle korvattavuuden ja kohtuullisen tukkuhinnan. Voit tarkistaa valmisteen korvattavuuden [Kelan lääkehausta](#).

Korvaus maksetaan valmisteen [hinnasta tai viitehinnasta](#) alkuomavastuun täyttymisen jälkeen. Jos valmisteen tukkuhinta on [vahvistettua tukkuhintaa](#) korkeampi, korvausta ei voida maksaa ollenkaan.

Korvausluokkia on kolme (ks. [kuva lääkekorvausjärjestelmästä](#)):

- [peruskorvaus](#) 40 %

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- [alempi erityiskorvaus](#) 65 %
- ylempi erityiskorvaus 100 % osalta, joka ylittää 4,50 €:n [lääkekohtaisen omavastuun](#)
 - [poikkeava lääkekohtainen omavastuu](#) 0,38 € jokaiselta alkavalta hoitovierokolta.

Suorakorvaustietojen kyselypalvelu

Suorakorvaustietojen kyselypalvelu on Kelan ylläpitämä palvelu, josta apteekki saa asiakkaan ajantasaiset suorakorvaustiedot.

Voit luovuttaa lääkkeitä omavastuuhintaan vain, jos tarkistat lääkkeen toimitustilanteesta asiakkaan oikeuden suorakorvaukseen kyselypalvelusta. Tarkista korvaustiedot kyselypalvelusta myös, kun korjaat Kelaan lähetettyä ostokertaa tai muutat avointa ostokertaa.

Kyselypalvelun välityksellä saat seuraavat asiakasta koskevat ajantasaiset suorakorvaustiedot:

- suku- ja etunimet
- työpaikkakassan numero ja nimi
- oikeus suorakorvaukseen (Kyllä/Ei)
- KT / Korvaus toimistosta -tieto
- korvausnumero, korvausoikeuden nimi ja korvausoikeuden mahdollinen päättämispäivä
- tieto jäljellä olevan (maksettavan) alkuomavastuun määrästä
- tieto jäljellä olevan (maksettavan) vuosiomavastuun määrästä
- Kelan myöntämän perustoimeentulotuen maksusitoumustiedot
- [tarkenne suorakorvaukseen](#).

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Kyselypalvelun kautta ei välity tietoa veteraanitunnuksesta. Voit tarkistaa asiakkaan oikeuden lääketaksa-asetuksen mukaiseen veteraanielennukseen

- rintamalisäkortista, kun asiakkaan henkilöllisyys varmistetaan kuvallisesta henkilötodistuksesta
- kuvallisesta Kela-kortista (iso R-kirjain kortin takana osoittaa, että henkilölle on myönnetty veteraanitunnus)
- Kelan antamasta paperisesta asiakirjasta ”Todistus rintamalisän saamisesta”, kun asiakkaan henkilöllisyys varmistetaan kuvallisesta henkilötodistuksesta.

Kyselypalvelun kautta ei välity tietoa asiakkaan korvausnumeroista, jäljellä olevan alkuomavastuun määrästä eikä tietoa jäljellä olevan vuosiomavastuun määrästä, jos asiakkaalla ei ole oikeutta suorakorvaukseen (asiakas ei ole sairausvakuutettu tai asiakkaalla on KT-tieto). Tällöinkin tieto asiakkaan maksusitoumuksesta välittyy kyselypalvelusta.

Jos asiakkaalla on Kelan myöntämä perustoimeentulotuen maksusitoumus, tieto asiakkaan suorakorvaustarkenteesta ei välity kyselypalvelun kautta apteekille. Epäselvissä tilanteissa ohjaa asiakas ottamaan yhteyttä Kelaan. [Kela palvelee asiakkaita verkossa, puhelimitse ja palvelupisteissä.](#)

Ei oikeutta suorakorvaukseen

Jos asiakkaalla ei ole kyselypalvelun mukaan oikeutta suorakorvaukseen apteekista, et voi toimittaa lääkkeitä korvattuna. Asiakkaalla voi tästä huolimatta olla oikeus lääkekorvaukseen. Ohjaa tarvittaessa asiakas hakemaan korvausta lääkkestä jälkikäteen Kelasta tai kotimaastaan.

Jos asiakaspalvelutilanteessa on epäselvyyttä asiakkaan suorakorvausoikeudesta, ohjaa asiakas ottamaan yhteyttä Kelaan korvausasian selvittämiseksi. Jos et voi antaa korvausta apteekista, anna asiakkaalle [laskelma lääkeostoista](#), jotta hän voi hakea mahdollista korvausta Kelasta. Laskelma on asiakkaalle maksuton.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki: Ulkomailta palannut henkilö

Jos ulkomailta palaava henkilö ei ole ilmoittanut Kelalle paluustaan Suomeen, hänen oikeutensa Kelan etuuksiin voi olla epäselvä. Tällöin saat Kelan kyselypalvelusta tiedon, ettei asiakkaalla ole oikeutta suorakorvaukseen. Näissä tilanteissa sinun on hintaneuvonnan yhteydessä myös hyvä kertoa asiakkaalle kyselypalvelusta saadusta tiedosta. Ohjaa asiakas tarvittaessa ottamaan yhteyttä Kelaan.

Kelan myöntämät kortit ja asiakirjat

Sinun on aina noudatettava kyselypalvelusta saamaasi tietoa, vaikka asiakas esittää Kelan myöntämän [kortin](#) tai asiakirjan. Poikkeuksen muodostaa veteraanitunnus, joka tarkistetaan asiakkaalla olevista asiakirjoista.

Häiriötilanteisiin on erillinen [ohjeistus](#).

Esimerkki: Kela-kortin tiedot poikkeavat kyselypalvelun tiedoista

Asiakkaan Kela-kortin tiedot poikkeavat kyselypalvelun tiedoista. Noudata kyselypalvelusta saatua tietoa. Asiakkaan oikeus lääkekorvauksiin on voinut muuttua, jolloin Kela-kortin tiedot ovat vanhentuneet. Kela-korteissa voi olla korvausnumeroita, jotka eivät ole enää käytössä (esim. korvausnumerot 188 ja 213).

Kyselypalvelu on reaaliaikainen

Reaaliaikaisuus tarkoittaa, että kun apteekki hyväksyy asiakkaan lääkeoston toimituksi ja lähettää ostotiedot Kelaan, asiakkaan maksama omavastuu päivittää välittömästi Kelan järjestelmissä olevan asiakkaan alku- ja vuosiomavastuukertymän. Päivittynyt omavastuukertymä on heti kaikkien apteekkien käytettävissä asiakkaan seuraavaa lääkeostoa varten.

Jotta asiakkaat saisivat heille kuuluvat lääkekorvaukset oikein, edellytyksenä on, että asiakkaiden omavastuut (alkuomavastuu ja vuosiomavastuu) ovat kertyneet oikein ostolta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Asiakas saa oikeat korvaukset, kun

- käytät kyselypalvelusta näkyviä ajantasaisia suorakorvaustietoja
- käsittelet vain yhtä asiakkaan ostoa kerrallaan
- haet kyselypalvelun tiedot aina uuden tai keskeneräisen oston käsittelyä aloitettaessa ja
- lähetät asiakkaalle luovutettujen valmisteiden ostotiedot heti Kelaan. Jos et ole luovuttanut valmisteita, et saa lähettää ostotietoja Kelaan (ks. [Korvattujen lääkkeiden osatoimitukset](#)).

Asiakkaan samalla kertaa tarvitsemat lääkkeet hinnoitellaan yleensä yhteen ostokertaan, sillä Kela maksaa apteekille ostokertakohtaisen palkkion (ks. [Oston toimittaminen ja korjaaminen](#)). [Tietyissä erityistilanteissa](#) asiakkaalle toimitettavat lääkkeet on kirjattava erilliseen ostokertaan.

Apteekkipalkkio

Kela maksaa apteekkeille suorakorvausmenettelyn aiheuttamasta lisätyöstä palkkion. Sen suuruus on 0,85 € ostoa (eli ostokertaa) kohden. [Annosjakeluostoissa apteekkipalkkio on pienempi](#). Asiakkaan samalla kerralla ostamat lääkkeet hinnoitellaan samaan ostoon, jos Kela ei ole toisin ohjeistanut.

Useita ostoja samalle asiakkaalle

Ostavastuukertymän reaaliaikaisuuden kannalta on tärkeää, kuinka käsittelet ostot, jos niitä on samalle asiakkaalle samalla kertaa enemmän kuin yksi.

Jos asiakkaalle **samalla kertaa luovutettavat** valmisteet on hinnoiteltava erillisiin ostokertoihin (kuten poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun sisältävä osto, esimerkiksi klotsapiini ja niin sanottu tavallinen osto) käsittele ostot peräkkäin.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

1. Lähetä asiakkaan edellinen osto Kelaan aina ennen uuden oston aloittamista, jolloin asiakkaan tiedot (esim. alkuomavastuu- ja vuosiomavastuukertymä) päivittyvät Kelan kyselypalveluun.
2. Kun aloitat asiakkaan seuraavan oston, hae kyselypalvelun tiedot uudelleen. Tällöin asiakkaan korvaustiedot, kuten päivittynyt alkuomavastuu ja vuosiomavastuu tulevat oikein myös seuraavaan ostoon.

Näin toimitaan siksi, että ensimmäisen ostokerran kuittaaminen päivittää asiakkaan omavastuun kyselypalveluun. Tämän jälkeen toiseen ostokertaan haetaan tämä uusi, päivittynyt omavastuutieto.

Virheitä syntyy, kun samalla asiakkaalla on apteekkijärjestelmässä avoinna useampi ostoyhtä aikaa ja kaikissa ostokerroissa on esimerkiksi sama lähtötilanteen alkuomavastuusumma. Tällöin korvauslaskenta on väärin, ja apteekki perii asiakkaalta liikaa alkuomavastuuta. Kun ostot ovat jo auki, alkuomavastuusumma ei päivity jälkimmäiseen ostoon ensimmäisen oston lähettämisen jälkeen, ellei asiakkaan suorakorvaustietoja haeta jälkimmäiseen ostoon uudelleen kyselypalvelusta.

Esimerkki: Asiakkaalle on hinnoiteltu kaksi ostokertaa

Asiakkaalle on hinnoiteltu tammikuussa kaksi erillistä ostokertaa, jotka odottavat apteekissa noutoa. Kummassakin ostokerrassa on hinnoitteluhetken alkuomavastuutieto: perimättä 70 €. Jos ostokerroissa olevat valmisteet on tarkoitus luovuttaa samalla asiointikerralla, ostokerrat pyritään yhdistämään (aina kun se on mahdollista). Jos ostokertoja ei yhdistettä, eikä suorakorvaustietojen kyselyä ja korvauslaskentaa tehdä uudestaan, apteekki perii asiakkaalta alkuomavastuuta liikaa. Myös asiakkaan saaman korvauksen määrä on virheellinen.

Kyselypalvelun tietojen päivittäminen avoimeen ostoon

Avoin ostoyhtä syntyy, kun asiakkaan tarvitsemat lääkkeet hinnoitellaan valmiiksi, mutta lääkepakkauksia ei voida luovuttaa asiakkaalle heti. Esimerkkejä tällaisista tilanteista ovat varastopuute, puhelinresepti tai annosjakelu.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Avoimen oston sisältämät kyselypalvelun tiedot (esim. alkuomavastuu, vuosiomavastuu, korvausoikeudet, maksusitoumustiedot) voivat muuttua ennen kuin lääke on valmis luovutettavaksi. Tämän vuoksi sinun on haettava kyselypalvelun tiedot ja tehtävä korvauslaskenta uudelleen ennen lääkkeiden luovuttamista ja oston lähettämistä Kelaan. Kela ei korvaa virheellisin perustein korvattua ostoa.

Ostossa havaittu virhe

Jos havaitset virheen asiakkaan ostossa, on ensiarvoisen tärkeää, että se korjataan välittömästi. Jos virhe ehditään korjata ennen asiakkaan seuraavaa lääkeostoa, seuraavan oston korvauslaskennan perusteena oleva omavastuukertymä on oikein. Mitä useamman oston asiakas on ehtinyt virheellisen oston jälkeen tehdä, sitä monimutkaisempaa on korjata virhettä jälkikäteen. Huomaa, että asiakas voi asioida samankin vuorokauden aikana useammassa eri apteekissa.

Kelaan lähetetyn oston tietoja voit korjata apteekkijärjestelmässä vain ostotiedon lähetyspäivän sekä lähetystä seuraavan päivän ensimmäisen tunnin ajan (klo 01.00 saakka). Kun korjaat oston apteekkijärjestelmässä, hae kyselypalvelun tiedot ja tee korvauslaskenta uudelleen ennen kuin lähetät korjatun oston Kelaan (ks. [Oston korjaaminen](#)).

Kyselypalvelun tietojen haku

Kyselypalvelusta välitetään asiakasta koskevia arkaluonteisia ja salassa pidettäviä tietoja. Voit hakea kyselypalvelusta asiakasta koskevia tietoja vain, kun olet saanut asiakkaalta siihen luvan.

Asiakas voi antaa luvan kyselypalvelun tietojen hakuun

- esittämällä Kelan myöntämän [kortin*](#)
- esittämällä sähköisen reseptin potilasohjeen
- suullisesti, kun henkilöllisyys on varmistettu.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Asiakkaan puolesta voi asioida toinen henkilö. Kyseinen henkilö voi antaa luvan asiakkaan tietojen hakuun kyselypalvelusta

- esittämällä Kelan asiakkaalle myöntämän [kortin*](#)
- asiakkaan antamalla kirjallisella valtuutuksella
- esittämällä asiakkaan sähköisen reseptin potilasohjeen.

Lisäksi asiakas on voinut antaa puolestaan asioivalle henkilölle sähköisen valtuutuksen (Suomi.fi), jonka nojalla apteekilla on lupa hakea suorakorvaustiedot.

Apteekki voi tarkistaa huoltajan oikeuden asioida lapsen puolesta Suomi.fi-palvelusta.

Myös [asiakkaan](#) suullinen lupa (esim. puhelimitse) tietojen katsomiseen voi olla pätevä, jos apteekin arvion mukaan ei ole syytä epäillä luvan luotettavuutta.

* Kela-kortilla tarkoitetaan perinteistä muovista Kela-korttia. Kela-kortin sähköiset kuvat tai sovellukset eivät ole Kelan hyväksymiä, joten asiakkaan suorakorvaustietoja ei saa hakea sellaisen perusteella.

Ei lupaa suorakorvaustietojen kyselyyn

Jos asiakas ei anna lupaa tarkistaa tietojään kyselypalvelusta, et voi

- antaa hänelle suorakorvausta
- luovuttaa lääkkeitä maksutta käyttämällä Kelan myöntämää perustoimeentulotuen maksusitoumusta.

Voit luovuttaa lääkkeitä ei-korvattuna ja ohjata asiakkaan hakemaan korvausta jälkikäteen Kelasta. Muistathan antaa asiakkaalle [laskelman lääkeostosta](#), jotta asiakas voi hakea mahdollista korvausta Kelasta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Lupa suorakorvaustietojen kyselyyn annosjakelu- ja tiliasiakkailla

Annosjakelu- tai tiliasiakas voi antaa apteekin kanssa tekemässään sopimuksessa tois-
taiseksi voimassa olevan luvan tarkistaa hänen suorakorvaustietonsa kyselypalvelusta.

Tarkenne suorakorvaukseen (poikkeuslupa eli suorakorvauslupa Kelasta)

Kela voi antaa erityisistä syistä asiakkaalle poikkeusluvan suorakorvaukseen (ns. tar-
kenne suorakorvaukseen) sellaisiin tilanteisiin, joissa suorakorvaaminen ei normaalisti
olisi mahdollista. Ennen poikkeusluvan antamista Kela selvittää asiakkaan tilannetta ja
edellytyksiä saada poikkeuslupa. Tällaisia asiakaskohtaisia tilanteita voivat olla esimer-
kiksi

- [Ulkomaanmatkan vuoksi toimitettavat lääkkeet \(yli 1 kk / yli 3 kk lääkemäärä tai ennenaikainen toimitus\) ja poikkeuslupa.](#)
- [Kalliita lääkkeitä koskeva poikkeuslupa.](#)

Tarkenne voi olla myös vapaamuotoinen, ja sen käytöstä sovitaan erikseen. Tällöin asi-
asta tiedotetaan apteekkitiedotteella.

Kun Kela antaa asiakkaalle poikkeusluvan, tieto välittyy heti suorakorvaustietojen kyse-
lypalvelun kautta. Tarkenteesta käy ilmi, mitä valmistetta lupa koskee sekä tieto poik-
keusluvan sisällöstä, voimassaoloajasta ja poikkeusluvalla toimitettavasta lääkemää-
rystä.

Poikkeusluvan käsittely Kelassa käynnistyy asiakkaan yhteydenotosta. [Kela palvelee asi-
akkaita verkossa, puhelimitse ja palvelupisteissä.](#)

Alkuomavastuu

Lääkekorvauksia voidaan maksaa sen jälkeen, kun alkuomavastuu on täyttynyt. Alkuo-
mavastuuta sovelletaan sen vuoden alusta, jolloin asiakas täyttää 19 vuotta.

Alkuomavastuun summa vaihtelee vuosittain. Alkuomavastuu on 70 € vuonna 2025.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Apteekit saavat asiakkaan reaaliaikaisen alkuomavastuutiedon suorakorvaustietojen kyselypalvelusta. Asiakkaan alkuomavastuukertymä päivittyy kyselypalveluun heti, kun ostokerta [toimitetaan eli lähetetään](#) Kelaan. Päivittynyt omavastuukertymä on heti kaikkien apteekkien käytettävissä asiakkaan seuraavaa lääkeostoa varten.

Alkuomavastuun kertyminen

Asiakkaan alkuomavastuuta kerryttää korvausjärjestelmään kuuluvan valmisteen hinta tai viitehintaa. Ostosmaksajana voi olla asiakkaan lisäksi myös muu maksajataho, esimerkiksi toimeentulotuki tai vakuutusyhtiö. Jos asiakas on kieltänyt lääkevaihdon, lääkkeen viitehinnan ylittävä osuus ei kerrytä alkuomavastuuta.

Jos asiakas ostaa korvausjärjestelmään kuuluvan valmisteen ei-korvattuna, ostos ei kerrytä alkuomavastuuta.

Alkuomavastuun täytyminen

Alkuomavastuu voi täytyä joko yhdestä tai useammasta ostosta riippuen valmisteiden hinnoista. Jos samassa ostossa on useamman eri korvausluokan lääkkeitä, alkuomavastuu kertyy seuraavassa järjestyksessä:

1. peruskorvattavat lääkkeet
2. alemman erityiskorvausluokan lääkkeet
3. ylemmän erityiskorvausluokan lääkkeet.

Jos lääkkeet on hinnoiteltava eri ostoihin, käsittele lääkeostot edellä mainitussa järjestyksessä, jotta asiakas saa hänelle kuuluvat korvaukset oikein. Vain erityistilanteissa asiakkaalle toimitettavat lääkkeet on kirjattava erilliseen ostokertaan.

Erityistilanteita

- Samanaikaisesti toimitettavat [annosjaellut lääkkeet](#) kirjataan samaan (yhteen) ostokertaan

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Samanaikaisesti toimitettavat [poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun](#) piiriin kuuluvat lääkkeet (esim. klotsapiini ja dialyysiliuokset) kirjataan samaan (yhteen) ostokertaan.

Edellinen ostos on lähetettävä Kelaan ennen seuraavan ostos aloittamista, jotta alkuomavastuu päivittyy seuraavaan ostos oikein (ks. [kyselypalvelun reaaliaikaisuus](#)).

Asiakas saa apteekissa lääkekorvauksen siitä ostos, jossa alkuomavastuu täyttyy. Korvauksen saa alkuomavastuun ylittävältä osalta.

Peruskorvaus

Peruskorvauksen suuruus on 40 % valmisteen hinnasta tai viitehinnasta. Valmisteen korvattavuuden voit tarkistaa [Kelan lääkehausta](#).

Rajoitettu peruskorvaus

Lääkkeiden hintalautakunta (Hila) voi rajoittaa lääkkeen peruskorvattavuuden tarkoin määriteltyihin käyttöaiheisiin eli vain tietyille potilasjoukkoille. Kun lääkkeen peruskorvattavuutta on rajoitettu, lääke on peruskorvattava korvausnumerolla tai reseptimerkinällä.

Peruskorvaus korvausnumerolla

Löydät rajoitetusti peruskorvattavat lääkeaineet ja lääkevalmisteet korvausluokan tai korvausnumeron perusteella [Kelan lääkehausta](#). Rajoitetusti peruskorvattavien lääkevalmisteiden (lääkeaineiden) korvausnumero alkaa numerolla 3. Lääkehaun linkitysten kautta pääset tarvittaessa katsomaan korvausnumeron myöntämisen edellytyksiä.

Osa lääkeaineista on sekä rajoitetusti peruskorvattavia että rajoitetusti erityiskorvattavia samoilla lääketieteellisillä edellytyksillä. Kun asiakkaan sairaus täyttää kyseiset edellytykset, Kela myöntää asiakkaalle useimmiten molemmat korvausoikeudet (rajoitettu peruskorvaus ja rajoitettu erityiskorvaus).

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Peruskorvaus reseptimerkinnällä

Osa rajoitetusti peruskorvattavista lääkkeistä vaatii lääkkeen määrääjän tekemän erillisen reseptimerkinnän, jotta asiakas voi saada peruskorvauksen. Lääkkeen määrääjä kirjaa merkinnän reseptin Erillisselvitys-kohtaan.

Apteekissa on kiinnitettävä erityistä huomiota reseptimerkinnän oikeellisuuteen. Lääkevalmiste voidaan toimittaa korvattuna vain, jos reseptissä oleva merkintä on vaatimusten mukainen.

Tarkista suorakorvaukseen oikeuttavat [reseptimerkinnät ja reseptimerkinnällä](#) korvattavat lääkkeet.

Epäselvissä tapauksissa

- ohjaa asiakas hakemaan korvausta Kelasta tai
- varmista reseptimerkinnän oikeellisuus lääkkeen määrääjältä ja pyydä häntä tekemään tarvittavat korjaukset sähköiseen reseptiin. Voit myös sopia lääkkeen määrääjän kanssa, että korjaat tiedot sähköiseen reseptiin lääkkeen määrääjän kertoman ohjeen mukaisesti.

Erityiskorvaus

Erityiskorvausta maksetaan valmisteiden hinnasta tai viitehinnasta kahdessa eri korvausluokassa:

- Ylempi erityiskorvaus on 100 % [lääkekohtaisen omavastuun](#) tai [poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun](#) ylittävältä osalta.
 - Asiakkaalla on numerolla 1 alkava korvausnumero.
- Alempi erityiskorvaus on 65 %.
 - Asiakkaalla on numerolla 2 alkava korvausnumero.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Lääkevalmiste ei ole asiakkaalle erityiskorvattava, jos reseptistä käy selvästi ilmi, että valmiste on määrätty muun sairauden hoitoon kuin mihin asiakkaalla on erityiskorvaus-oikeus. Tällöin voit toimittaa lääkevalmisteen peruskorvattuna.

Löydät erityiskorvattavat lääkeaineet ja lääkevalmisteet korvausluokan tai korvausnumeron perusteella [Kelan lääkehausta](#). Lääkehaun linkitysten kautta pääset tarvittaessa katsomaan korvausnumeron myöntämisen edellytyksiä.

Esimerkki 1: Korvausnumero voi sisältää useita sairauksia

Asiakkaalla on korvausnumero 202, joka mielletään usein ainoastaan reuman hoitoon tarkoitettujen lääkevalmisteiden erityiskorvausnumeroksi. Korvausnumeron myöntämisen edellytyksistä kuitenkin ilmenee, että korvausnumero 202 sisältää myös muita sidekudossairauksia. Esimerkiksi maksakirroosin hoitoon tarkoitettu ursodeoksikoolihappoa sisältävä lääkevalmiste on korvattava korvausnumerolla 202. Voit antaa asiakkaalle alemman erityiskorvauksen myös käyttöaiheella ”maksakirroosin hoitoon”.

Esimerkki 2: Vastaako käyttöaihe korvausnumeroa?

Asiakkaalla on oikeus saada keuhkoastman (203) hoitoon käytettävistä valmisteista erityiskorvaus. Lääkäri määrää kortikoidia ohjeella ”reuman (202) hoitoon”. Voit antaa asiakkaalle vain peruskorvauksen.

Esimerkki 3: Reseptiin ei ole merkitty käyttöaihetta.

Valmiste on erityiskorvattava korvausnumerolla 202 ja 109. Asiakkaalla on korvausnumero 202. Voit antaa asiakkaalle alemman erityiskorvauksen korvausnumerolla 202.

Rajoitettu erityiskorvaus

Lääkkeiden hintalautakunta (Hila) voi rajoittaa lääkkeen alemmaa tai ylempää erityiskorvattavuutta. Tällöin erityiskorvaus koskee vain sairauden tiettyä muotoa tai vaikeusas-

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

tetta. Kun lääkkeen erityiskorvattavuutta on rajoitettu, lääke on erityiskorvattava korvausnumerolla tai joissain tapauksissa korvausnumeron ja reseptimerkinnän yhdistelmällä.

Rajoitetut erityiskorvausoikeudet alkavat numerolla 1 tai 2 samoin kuin erityiskorvausoikeudet. Katso [luettelo rajoitetusti erityiskorvattavista lääkkeistä ja niiden korvausnumeroista](#). Tiedot löytyvät myös [Kelan lääkehausta](#).

Rajoitettu erityiskorvaus reseptimerkinnällä

Tietyistä rajoitetusti erityiskorvattavista lääkkeistä voidaan maksaa korvaus, jos

- asiakkaalla on tietty erityiskorvausoikeuden korvausnumero ja
- reseptin Erillisselvitys-kohdassa on lääkärin tekemä [reseptimerkintä](#).

Apteekissa on kiinnitettävä erityistä huomiota reseptimerkinnän oikeellisuuteen. Lääkevalmiste voidaan toimittaa korvattuna vain, jos reseptissä oleva merkintä on Kelan vaatimusten mukainen.

[Tarkista suorakorvaukseen oikeuttavat reseptimerkinnät ja niihin liitetyt erityiskorvausoikeudet sekä reseptimerkinnällä korvattavat lääkkeet.](#)

Epäselvissä tapauksissa

- ohjaa asiakas hakemaan korvausta Kelasta tai
- varmista reseptimerkinnän oikeellisuus lääkkeen määrääjältä ja pyydä häntä tekemään tarvittavat korjaukset sähköiseen reseptiin. Voit myös sopia lääkkeen määrääjän kanssa, että korjaat tiedot sähköiseen reseptiin lääkkeen määrääjän kertoman ohjeen mukaisesti.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Korvausoikeuden hakeminen

Katso [Kelän päätökset](#), joissa kuvataan, millä perusteella Kela voi myöntää korvausoikeuden asiakkaalle.

Kun korvausnumero alkaa numerolla

- 1, kyse on oikeudesta ylempään erityiskorvaukseen (100 %)
- 2, kyse on oikeudesta alempaan erityiskorvaukseen (65 %)
- 3, kyse on oikeudesta rajoitettuun peruskorvaukseen (40 %)
- 5, kyse on oikeudesta kliinisen ravintovalmisteen korvaukseen (65 %)
- 6, kyse on oikeudesta kliinisen ravintovalmisteen korvaukseen (40 %).

Reseptimerkinnät

Eräiden lääkeaineiden korvausedellytysten täyttyminen osoitetaan reseptissä olevalla [reseptimerkinnällä](#) tai korvausnumeron ja reseptimerkinnän yhdistelmällä. Lääkkeen määrääjä kirjaa merkinnän reseptin Erillisselvitys-kohtaan.

[Reseptimerkinnällä](#) korvattavissa lääkkeissä voi olla rajoituksia korvattavassa lääkemäärässä ja ajassa, jonka kuluessa lääkkeen voi toimittaa korvattuna. Kun lasketaan aikaa, jonka kuluessa lääkkeen voi toimittaa korvattuna, laskennan ensimmäinen päivä (eli ”päivä yksi”) on reseptimerkintään kirjattua päivämäärää seuraava päivä.

Apteekkijärjestelmien laskurit voivat omalta osaltaan tukea lääkkeen toimittajaa ilmoittamalla voiko lääkkeen vielä toimittaa korvattuna.

Koska reseptit ovat pääsääntöisesti voimassa kaksi vuotta, apteekeissa käsitellään 1.5.2022 alkaen sekä Lääketietokannan vanhalla että uudella versiolla laadittuja reseptejä. Lääketietokannan vanhan version mukaiset reseptimerkinnät vaativat apteekissa toimenpiteitä:

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Jos reseptillä on Lääketietokannan vanhan version mukainen reseptimerkintä, joka vastaa [korvauksen antamiseen vaadittavaa reseptimerkintää](#), valitse reseptiä toimittaessasi Lääketietokannan uuden version mukainen erillisselvitysteksti ja sen nelimerkkinen koodi.
- Jos reseptillä on Lääketietokannan vanhan version mukaisen reseptimerkinnän päivämäärätieto, kirjaa tämä tieto päivämäärätiedolle tarkoitettuun kenttään siten kuin lääkkeen määrääjä on sen ilmoittanut.

[Lue perusvoiteiden reseptimerkinnästä.](#)

Hakeminen

Asiakas hakee oikeutta lääkkeen erityiskorvaukseen, rajoitettuun korvaukseen tai kliinisen ravintovalmisteen korvaukseen Kelasta lääkärin laatimalla B-lausunnolla. Jos korvausoikeuden käsittelyä halutaan kiirehtiä, asiakas voi olla yhteydessä Kelaan.

Kela voi myöntää korvausoikeuden alkamaan siitä päivästä lukien, kun B-lääkärinlausunto on saapunut Kelaan. Oikeus rajoitettuun peruskorvaukseen voidaan kuitenkin myöntää alkamaan enintään 6 kuukautta takautuvasti B-lausunnon Kelaan saapumisesta. Korvausoikeus on voimassa pysyvästi tai määräajaksi.

- Henkilöasiakkaille suunnatuilla Kelan verkkosivuilla on kerrottu, [kuinka korvausoikeutta haetaan ja kuka sen voi saada](#).
- [Voit tulostaa asiakkaalle ohjeen korvausoikeuden hakemisesta \(pdf\)](#)
- [Lue lisää lääkärin laatimasta B-lausunnosta, korvausoikeuden ratkaisusta sekä korvauksen maksamisesta jälkikäteen.](#)

Lääkityksen aloittaminen ei aina oikeuta lääkkeen erityiskorvaukseen, vaan sairauden on oltava sairausvakuutuslain mukaisesti vaikea ja pitkäaikainen.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Kun korvausoikeushakemus on käsittelyssä

Jos valmiste toimitetaan asiakkaalle ei-korvattuna, anna hänelle mukaan [laskelma lääke-ostoista](#). Sen avulla asiakas voi hakea korvausta jälkikäteen Kelasta, kun korvausoikeuspäätös on tehty. Laskelma on asiakkaalle maksuton.

Vuosiomavastuu ja lisäkorvaus

Vuosiomavastuun summa vaihtelee vuosittain. Vuonna 2025 vuosiomavastuu on 633,17 €.

Kun asiakkaan vuosiomavastuu täyttyy, hänelle syntyy oikeus lisäkorvaukseen. Lisäkorvaus on 100 % [lääkekohtaisen omavastuun](#) tai [poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun](#) ylittävältä osalta.

Vuosiomavastuun kertyminen

Asiakkaan vuosiomavastuuta kerryttävät korvatuista ostoista maksetut omavastuut. Maksajana voi olla asiakkaan lisäksi myös muu maksajataho, esimerkiksi toimeentulotuki tai vakuutusyhtiö.

Jos asiakas on kieltänyt lääkevaihdon, lääkkeen viitehinnan ylittävä osuus ei kerrytä vuosiomavastuuta. [Alkuomavastuu](#) kerryttää vuosiomavastuuta.

Jos asiakas ostaa korvausjärjestelmään kuuluvan valmisteeseen ei-korvattuna, osto ei kerrytä vuosiomavastuuta.

[Lisätietoa vuosiomavastuun kertymisestä.](#)

Vuosiomavastuun täytyminen

Vuosiomavastuu voi täytyä joko yhdestä tai useammasta ostosta riippuen valmisteeseen hinnasta ja asiakkaan maksaman omavastuun suuruudesta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Reaaliaikainen asiakkaan vuosiomavastuutieto välittyy apteekille [suorakorvaustietojen kyselypalvelun](#) kautta. Asiakkaan vuosiomavastuukertymä päivittyy kyselypalveluun heti, kun lääkeoston tiedot lähetetään Kelaan. Päivittynyt omavastuukertymä on heti kaikkien apteekkien käytettävissä asiakkaan seuraavaa lääkeostoa varten.

Asiakas saa apteekissa lisäkorvauksen jo siitä ostosta, jossa vuosiomavastuu täyttyy (ns. rajaosto). Rajaostosta lisäkorvauksen saa vuosiomavastuun ja lääkekohtaisen omavastuun (tai poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun) ylittävältä osalta.

Lääkekohtainen omavastuu

Asiakas maksaa lääkekohtaisen omavastuun [ylemmän erityiskorvausluokan](#) lääkeostoissa ja [lisäkorvatuissa](#) ostoissa.

Lääkekohtainen omavastuu on

- 4,50 € ylemmässä erityiskorvausluokassa
- 2,50 € lisäkorvauksessa.

Lääkekohtainen omavastuu maksetaan samalla kertaa ostetusta lääkemäärästä, joka vastaa enintään 3 kuukauden hoitoaikaa.

Lääkekohtainen omavastuu on toimituseräkohtainen

Toimituserällä tarkoitetaan lääkepakkauksia, jotka toimitetaan yhdellä reseptillä samalla toimituskerralla.

Jos samalla kertaa toimitetaan saman lääkkeen eri pakkauskokoja tai eri makuja eli hinnoitellaan ns. lisäpakkauksia, lääkekohtainen omavastuu peritään vain kerran. Lisäpakkauksina ei voida hinnoitella lääkkeitä, joilla on eri kauppanimi, vahvuus, lääkemuoto tai myyntiluvan haltija.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Poikkeava lääkekohtainen omavastuu

Poikkeava lääkekohtainen omavastuu on

- ylemmässä erityiskorvausluokassa 0,38 € / alkava hoitoviikko.
 - 3 kuukauden lääkemäärän lääkekohtainen omavastuu on 4,50 €.
 - 1 viikon lääkemäärän lääkekohtainen omavastuu on laskennallisesti $1/12 \times 4,50 \text{ €}$ eli 0,38 €.
- lisäkorvauksessa 0,21 € / alkava hoitoviikko.
 - 3 kuukauden lääkemäärän lääkekohtainen omavastuu on 2,50 €.
 - 1 viikon lääkemäärän lääkekohtainen omavastuu on laskennallisesti $1/12 \times 2,50 \text{ €}$ eli 0,21 €.

Poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun laskeminen

Poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun piiriin kuuluvat lääkkeet hinnoitellaan apteekissa eri ostokertaan kuin muut lääkkeet.

Poikkeava lääkekohtainen omavastuu maksetaan aina lääke-erän luovuttamisen yhteydessä jokaiselta alkavalta hoitoviikolta (ks. [Lääkekohtainen omavastuu on toimituseräkohtainen](#)). Hoitoviikkojen määrä lasketaan annostusohjeen perusteella.

Asiakas maksaa poikkeavaa lääkekohtaista omavastuuta, **kun kyseessä on**

- klotsapiini
- peritoneaalidialyysiliuos
- lääkkeellinen happi
- lääkevalmiste, joka on toimitettava useassa erässä lääkevalmisteen säilyvyyden tai muun farmaseuttisen ominaisuuden vuoksi

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- kallis lääke, jossa kerralla korvattavaa lääkemäärää on rajoitettu valmisteen hinnan vuoksi
- [annosjaeltu lääke](#)
- lääkevalmiste, jonka lääkkeen määrääjä on määrännyt hoidollisesta syystä toimitettavaksi useassa erässä esimerkiksi iteroimalla reseptin tai merkitsemällä rajoituksen annostusohjeeseen.

Esimerkki 1: Hoitoviikkojen laskeminen (harvoin annosteltava kallis lääke)

Annostusohje 1 pistos 5 viikon välein tarkoittaa viittä [hoitoviikkoa](#).

Esimerkki 2: Klotsapiini

Klotsapiinivalmisteiden myyntilupiin liittyy ehto, että valmisteita saa määrätä kerrallaan enintään sen määrän, mitä tarvitaan kahden verikontrollin välillä. Verikontrolli on tehtävä vähintään kerran kuukaudessa.

Jos asiakkaalle toimitetaan klotsapiinivalmistetta erityiskorvattuna tai lisäkorvattuna annostusohjeen mukaan laskettuna 29 päivän hoitoannos, häneltä peritään poikkeava lääkekohtainen omavastuu jokaiselta alkavalta [hoitoviikolta](#) eli 5 viikolta (29 päivää: 7 päivää/viikko = 4,14 viikkoa, joka on 5 alkavaa hoitoviikkoa).

Esimerkki 3: Lääkevalmisteen säilyvyys

Lääkevalmisteita, jotka on toimitettava säilyvyyden tai muiden farmaseuttisten ominaisuuksien vuoksi useassa erässä, koskee poikkeava lääkekohtainen omavastuu. Tässä yhteydessä säilyvyys tarkoittaa valmisteen säilyvyyttä käyttökuntoon saattamisen jälkeen, ei avaamattoman valmisteen kestoaikaa.

Jos asiakas ostaa Duodopa-lääkevalmistetta erityiskorvattuna tai lisäkorvattuna annostusohjeen mukaan laskettuna 21 päivän hoitoannoksen, häneltä peritään poikkeava lääkekohtainen omavastuu jokaiselta alkavalta hoitoviikolta eli 3 viikolta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki 4: Kalliit lääkkeet

Kallista lääkettä voi ostaa korvattuna vain kuukaudeksi kerrallaan. Jos kallis lääke toimitetaan asiakkaalle erityiskorvattuna tai lisäkorvattuna, häneltä peritään poikkeava lääkekohtainen omavastuu jokaiselta alkavalta hoitoviikolta.

30 päivän hoitoaika vastavasta lääkemäärästä peritään poikkeava lääkekohtainen omavastuu jokaiselta alkavalta hoitoviikolta eli 5 viikolta.

Esimerkki 5: Reseptin annostusohjeessa on tieto toimitettavan lääkemäärän rajoituksesta tai resepti on iteroitu

a) Erityiskorvattava lääke: asiakas maksaa poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun

Asiakkaalle erityiskorvattavan (100 %) lääkkeen resepti on iteroitu siten, että asiakas voi ostaa lääkettä kerrallaan annostusohjeen mukaan laskettuna 33 päivän lääkemäärän. Asiakas maksaa poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun 33 päivän hoitoaika vastavasta lääkemäärästä jokaiselta alkavalta hoitoviikolta eli 5 viikolta.

b) Lisäkorvattava lääke: asiakas maksaa poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun

Asiakkaalla on peruskorvattavalle lääkkeelle resepti, jonka annostusohjeessa lukee, että kerralla toimitetaan 10 päivän lääkemäärä. Asiakkaan lääkekatto on ylittynyt ja asiakkaalla on oikeus lisäkorvaukseen. Asiakas maksaa poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun 10 päivän hoitoaika vastavasta lääkemäärästä jokaiselta alkavalta hoitoviikolta eli 2 viikolta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

c) Peruskorvattava lääke: kyseessä ei ole poikkeava lääkekohtainen omavastuu

Asiakkaalla on peruskorvattavalle lääkkeelle resepti, jonka annostusohjeessa lukee, että kerralla toimitetaan viikon lääkemäärä. Asiakkaan lääkekatto ei ole vielä ylittynyt, eikä asiakkaalla siten ole oikeutta lisäkorvaukseen. Toimitusviikot ei merkitä.

Valmisteryhmät ja korvattavuus

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva lääkkeiden hintalautakunta (Hila) päättää lääkevalmisteiden, perusvoiteiden ja kliinisten ravintovalmisteiden korvattavuudesta. Valmiste tulee korvattavaksi, kun Hila vahvistaa valmisteelle korvattavuuden ja kohtuullisen tukkuhinnan. Kela määrittelee korvausnumerot ja reseptimerkinnät, joiden avulla asiakkaat saavat lääkekorvaukset Hilan päätösten tarkoittamalla tavalla.

Lisätietoja:

- Lääkkeen korvattavuuden vahvistaminen [Lääkekorvaustiedotteet](#)
- [Tietoa korvausoikeuden hakemisesta](#)

Mistä löydän korvattavat valmisteet?

Korvattavat valmisteet mukaan lukien korvattavat määräaikaiset erityislupavalmisteet ovat Kelan lääkehaussa. Kelan lääkehaussa ei ole potilaskohtaisia erityislupavalmisteita. [Korvattavat potilaskohtaiset erityislupavalmisteet \(pdf\)](#) löytyvät Kelan ylläpitämästä erillisestä luettelosta.

- [Kelan lääkehaku](#)
- [Erityislupavalmisteet](#)

[Miksi myyntiluvallinen lääke ei ole korvattava?](#)

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Ex tempore -lääkevalmisteet

Ex tempore -lääkevalmisteen korvattavuus on aina arvioitava erikseen.

Ensisijaisesti asiakkaan lääkehoidossa olisi käytettävä korvattavuudesta riippumatta myyntiluvallisia tai erityisluvallisia valmisteita, jos sellaisia on saatavilla

Voit antaa korvauksen vain lääketaksa-asetuksen mukaan hinnoitellusta korvattavasta ex tempore -lääkevalmisteesta ja tarkoituksenmukaisista pakkausmateriaaleista. Huomaathan, että esimerkiksi lääkevalmisteen mahdollisista postituskuluista ei makseta korvausta.

Apteekissa valmistettujen lääkkeiden peruskorvattavuus

Voit antaa ex tempore -lääkevalmisteesta peruskorvauksen, kun sen valmistukseen on käytetty **vähintään yhtä korvattavaa**

- myyntiluvallista lääkevalmistetta tai
- erityisluvallista lääkevalmistetta tai
- lääkeainetta kilotavarana.

Tarkista [Kelan lääkehausta](#) valmistuksessa käytetyn

- lääkevalmisteen korvattavuus (pakkauskoko, jota on käytetty valmistuksessa).
- lääkeaineen (kilotavaran) korvattavuus. Kirjoita hakukenttään lääkeaineen nimi. Lääkeaine on korvattava, jos haun tuloksena löytyy yksikin korvattava valmiste tai yhdistelmävalmiste, jonka kohdalla kyseinen lääkeaine on mainittu Lääkeaine-sarakkeessa.

Jos lääkevalmistetta tai lääkeainetta (kilotavara) ei löydy korvattavana Kelan lääkehausta, tarkista löytyykö lääkevalmiste tai lääkeaine korvattavana Kelan ylläpitämistä luetteloista:

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- [Luettelo korvattavista potilaskohtaisista erityislupavalmisteista \(pdf\)](#)
- [Luettelo korvattavista määräaikaisista erityislupavalmisteista \(pdf\)](#)

Muita seikkoja, jotka vaikuttavat ex tempore -valmisteen korvattavuuteen

Ensisijaisesti asiakkaan lääkeshoidossa olisi käytettävä korvattavuudesta riippumatta myyntiluvallisia tai erityisluvallisia valmisteita, jos sellaisia on saatavilla.

Ex tempore -lääkevalmiste ei ole korvattava, jos sen voidaan katsoa vastaavan ei-korvattavaa myyntiluvallista tai erityisluvallista lääkevalmistetta.

Lääkevalmisteet katsotaan vastaaviksi, jos ne sisältävät samaa lääkeainetta ja niiden lääkemuodot sekä vahvuus voidaan katsoa käyttötarkoituksensa puolesta vastaaviksi. Esimerkiksi seuraavia lääkemuotoja voidaan useimmiten pitää ex tempore -lääkevalmisteiden korvattavuuden näkökulmasta toisiaan vastaavina:

- suun kautta annosteltavat: kapseli, tabletti ja annosjauhe
- iholle annosteltavat: emulsiovoide, voide, geeli, liuos iholle ja emulsio iholle.

Esimerkki: Vastaava myyntiluvallinen valmiste ei ole korvattava

Asiakkaalle on määrätty apteekissa valmistettava 0,7 % klindamysiiniliuos. Klindamysiinistä on olemassa ei-korvattava myyntiluvallinen 1 % emulsio iholle -valmiste. Apteekissa valmistettu liuos ja myyntiluvallinen emulsio iholle -valmiste voidaan katsoa olevan lääkemuodon, vahvuuden ja käyttötarkoituksensa puolesta vastaavia. Tällöin apteekissa valmistettu klindamysiiniä sisältävä liuosvalmiste ei ole korvattava, koska vastaavaan käyttöön tarkoitettu myyntiluvallinen valmiste ei ole korvattava.

Jos Kela on antanut jonkin valmisteen korvattavuudesta erillisen ohjeen, toimitaan annetun ohjeen mukaisesti:

- Ex tempore -yskänlääkkeet eivät ole korvattavia, vaikka ne sisältäisivät korvattavaa lääkeainetta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluosasto,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Natrium- ja kaliumkloriditabletit, -kapselit ja -annosjauheet eivät ole peruskorvattavia ([Katso myös kohta: Apteekissa valmistettujen lääkkeiden erityiskorvattavuus](#)).

Huomioi rajoitetut peruskorvattavuudet

Osa lääkeaineista on vain rajoitetusti peruskorvattavia. Osa lääkeaineista voi olla samaan aikaan sekä rajoitetusti peruskorvattavia että korvattavia ilman rajoituksia, esimerkiksi takrolimuusi.

Kun lääkeaine on **vain** rajoitetusti peruskorvattava:

- Rajoitetusti korvattavaa lääkeainetta sisältävä ex tempore -lääkevalmiste voi olla korvattava vain silloin, kun se on **tarkoitettu vastaavaan käyttötarkoitukseen** kuin myyntiluvallinen tai erityisluvallinen valmiste ja asiakkaalla on vastaava korvausnumero.

Kun lääkeaine on **käyttötarkoituksesta** riippuen samaan aikaan **joko rajoitetusti peruskorvattava tai peruskorvattava ilman rajoitusta**:

- Kun ex tempore -lääkevalmiste on **tarkoitettu vastaavaan käyttötarkoitukseen** kuin rajoitetusti korvattava myyntiluvallinen tai erityisluvallinen valmiste, ex tempore -valmiste on korvattava niille asiakkaille, joilla on kyseinen korvausnumero.
- Muissa käyttötarkoituksissa noudatetaan yleisiä ex tempore -lääkevalmisteiden peruskorvattavuuden ohjeita.

Esimerkki: Kun lääkeaine on käyttötarkoituksesta riippuen samaan aikaan joko rajoitetusti peruskorvattava tai peruskorvattava ilman rajoitusta.

Asiakkaalle on määrätty pasta, jossa on käytetty myyntiluvallista peruskorvattavaa takrolimuusikapselia ja pastapohjana ei-korvattavaa valmistetta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Pasta on määrätty ihosairauden hoitoon. Kelan lääkehausta löytyy takrolimuusia sisältäviä voiteita, joita käytetään ihosairauden hoitoon. Voiteet ovat rajoitetusti peruskorvattavia korvausoikeudella 317 (Pimekrolimuusi- ja takrolimuusi-voide). Näin ollen ex tempore -lääkevalmiste on asiakkaalle korvattava vain, jos hänellä on korvausnumero 317.
- Pasta on määrätty suun limakalvomuutosten hoitoon. Kelan lääkehausta tai Kelan ylläpitämistä erityislupavalmisteiden luetteloista ei löydy sellaista takrolimuusia sisältävää valmistetta, jota voitaisiin käyttää suun limakalvomuutosten hoitoon. Näin ollen ex tempore -valmiste on asiakkaalle peruskorvattava, koska lääkeaine on peruskorvattava.

Epäselvissä tapauksissa

- [varmistu apteekissa valmistettujen lääkkeiden korvattavuus apteekkeille tarkoitusta Kelan puhelinpalvelusta](#) tai
- [ohjaa asiakas hakemaan korvausta Kelasta](#).

Apteekissa valmistettujen lääkkeiden erityiskorvattavuus

Voit antaa ex tempore -lääkevalmisteesta erityiskorvauksen, kun alla olevat ehdot täyttyvät:

- Kaikki valmistuksessa käytetyt lääkevalmisteet (valmistuksessa käytettävä pakkausko) sekä lääkeaineet (kilotavarat) ovat erityiskorvattavia ja asiakkaalla on niitä vastaavat erityiskorvausoikeudet.
- Ex tempore -lääkevalmistetta käytetään asiakkaan erityiskorvausoikeutta vastaavan sairauden hoitoon.

Tarkista [Kelan lääkehausta](#) valmistuksessa käytetyn

- lääkevalmisteen erityiskorvattavuus (pakkausko, jota on käytetty valmistuksessa).

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- lääkeaineen (kilotavaran) erityiskorvattavuus kohdasta Muita hakuvaihtoehtoja
> Erityiskorvattavat lääkeaineet.

Jos lääkevalmistetta tai lääkeainetta (kilotavara) ei löydy erityiskorvattavana Kelan lääkehausta, tarkista löytyykö lääkevalmiste tai lääkeaine erityiskorvattavana Kelan ylläpitämistä luetteloista:

- [Luettelo korvattavista potilaskohtaisista erityislupavalmisteista \(pdf\)](#)
- [Luettelo korvattavista määräaikaisista erityislupavalmisteista \(pdf\)](#)

Ex tempore -lääkevalmiste ei ole erityiskorvattava silloin, kun se sisältää erityiskorvattavan lääkevalmisteen tai lääkeaineen lisäksi

- peruskorvattavaa lääkevalmistetta tai lääkeainetta (kilotavara) tai
- ei-korvattavaa lääkevalmistetta tai lääkeainetta (kilotavara).

Näissä tapauksissa ex tempore -lääkevalmiste voi olla ainoastaan peruskorvattava.

Ex tempore -lääkevalmiste ei ole erityiskorvattava, jos sen voidaan katsoa vastaavan peruskorvattavaa tai ei-korvattavaa myyntiluvallista tai erityisluvallista lääkevalmistetta.

Lääkevalmisteet **katsotaan vastaaviksi, jos ne sisältävät samaa lääkeainetta ja niiden lääke muodot sekä vahvuus voidaan katsoa käyttötarkoituksensa puolesta vastaaviksi**. Esimerkiksi seuraavia lääke muotoja voidaan useimmiten pitää ex tempore -lääkevalmisteiden korvattavuuden näkökulmasta toisiaan vastaavina

- suun kautta annosteltavat: kapseli, tabletti ja annosjauhe
- iholle annosteltavat: emulsiovoide, voide, geeli, liuos iholle ja emulsio iholle.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Huomioi rajoitetut erityiskorvattavuudet

Ex tempore -lääkevalmisteen korvattavuus ei voi olla laajempi kuin vastaavaan käyttöön tarkoitettun myyntiluvallisen tai erityisluvallisen valmisteen korvattavuus. Jos Kela on antanut jonkin valmisteen korvattavuudesta erillisen ohjeen, toimitaan annetun ohjeen mukaisesti.

Lääkkeiden hintalautakunta on vahvistanut apteekissa kilotavarasta valmistettujen lääkevalmisteiden erityiskorvattavuuden sellaisille ex tempore -valmisteille, joista ei ole vastaavaa erityiskorvattavaa myyntiluvallista tai erityisluvallista valmistetta. Valmisteet eivät ole peruskorvattavia. Korvattavuus on vahvistettu alla mainituille valmisteille ko. sairaudessa.

Lääkeaine	Sairaus	Korvausnumero
Kaliumkloridi	Synnynnäiset aineenvaihdintahäiriöt	124
Natriumkloridi	Synnynnäiset aineenvaihdintahäiriöt	124

Epäselvissä tapauksissa

- [varmistaa apteekissa valmistettujen lääkkeiden korvattavuus apteekeille tarkoitusta Kelan puhelinpalvelusta](#) tai
- [ohjaa asiakas hakemaan korvausta Kelasta.](#)

Perusvoiteet

Korvattavat perusvoiteet löydät [Kelan lääkehausta](#).

Perusvoiteesta voidaan maksaa korvaus, jos

- perusvoiteelle on vahvistettu korvattavuus

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- reseptissä on merkintä pitkäaikaisesta ihotaudista
 - Perusvoiteiden korvaamisen edellytyksenä oleva ”pitkäaikainen ihotauti”-merkintä on muuttunut reseptimerkinnäksi 1.5.2022 alkaen. Perusvoiteen määrääjä kirjaa [merkinnän](#) reseptin Erillisselvitys-kohtaan.
 - Jos perusvoideresseptissä on annostusohjeessa merkintä pitkäaikaisesta ihotaudista (ns. ”PIH”-merkintä), apteekissa valitaan reseptiä toimitettaessa Lääketietokannan mukainen erillisselvitysteksti ja sen nelimerkkinen koodi.

Korvaus on 40 % perusvoiteen hinnasta (ks. [Valmisteen hinta](#)).

Kun perusvoide toimitetaan reseptillä, valmisteen hinta lasketaan käyttäen lääkkeisiin sovellettavaa arvonlisäveroa.

Toimitettava määrä

Voit toimittaa perusvoiteita korvattuna pitkäaikaisen ihotaudin hoitoon kerralla enintään 4 500 g. Tämä on kolmen kuukauden enimmäismäärä. Se tarkoittaa samalla kerralla toimitettavien eri perusvoiteiden (ml. voidepesut) yhteenlaskettua kokonaismäärää.

Enimmäismäärä pohjautuu atooppisen ekseeman Käypä hoito -suositukseen.

Jos asiakas käyttää perusvoidetta tai useita eri perusvoiteita edellä mainittua enemmän eli yli 50 grammaa vuorokaudessa, lääkäri voi kirjata reseptiin annostusohjeeseen isomman grammamääräisen vuorokausiannoksen. Voit tällöin antaa korvauksen annostusohjeen mukaan lasketusta perusvoidemäärästä. Käytä kolmen kuukauden kertoimena 90 vuorokautta, sillä perusvoiteisiin ei sovelleta 10 vuorokauden enimmäisylitystä.

Toimitusvälit

Perusvoiteiden toimitusväleissä noudatetaan yleisiä ostojen väliaikasääntöjä (ks. [Ostojen väliaika](#)). Toimitusväliseuranta toteutetaan huomioimalla saman perusvoiteen edellinen toimitus reseptikohtaisesti.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Laskennallisena vuorokausikulutuksena pidetään 50:tä grammaa, mitä voidaan hyödyntää myös apteekkijärjestelmien toimitusvälilaskureissa.

Tarkoituksenmukaiset pakkauskoot

Myös perusvoiteet toimitetaan taloudellisina pakkauskokoina. Jos asiakas tarvitsee perusvoidetta esimerkiksi työpaikalla tai päiväkodissa, voit toimittaa edullisten isojen pakkausten lisäksi pienimmän korvattavan pakkauksen, jos se on mahdollista reseptin kokonaismäärää ylittämättä.

Apteekissa valmistettujen ei-lääkkeellisten voiteiden peruskorvaus

Apteekissa valmistettu voideseos, joka ei sisällä lääkeainetta, on peruskorvattava, kun

- voiteen voidaan katsoa vastaavan korvattavaa lääketehaan valmistamaa perusvoidetta **tai**
- voiteen valmistuksessa on käytetty korvattavaa lääketehaan valmistamaa perusvoidetta
- reseptissä on merkintä pitkäaikaisesta ihotaudista.

Lisäksi valmistettavan voiteen pakkauskoon on oltava vähintään 100 g.

Korvattavaa perusvoidetta sisältävä voideseos on korvattava myös silloin, kun seokseen on lisätty ei-lääkkeellistä ainetta (esim. mentolia). Jos perusvoiteeseen lisätään lääkeainetta, korvattavuus määräytyy lääkeaineen korvattavuuden perusteella (ks. [Apteekissa valmistettujen reseptillä toimitettujen lääkkeiden peruskorvattavuus](#)).

Korvausjärjestelmään kuuluvat, lääketehaan valmistamat perusvoiteet voi hakea [Kelan lääkehausta](#).

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Epäselvissä tapauksissa

- [varmistaa apteekissa valmistettujen perusvoiteiden korvattavuus apteekeille tarkoitettua Kelan puhelinpalvelusta](#) tai
- [ohjaa asiakas hakemaan korvausta Kelasta](#).

Kliiniset ravintovalmisteet

Kliinisestä ravintovalmisteesta voidaan maksaa korvaus, kun

- kliiniselle ravintovalmisteelle on vahvistettu korvattavuus
- asiakkaalla on vaadittu korvausnumero (ks. [Korvausoikeuden hakeminen](#)).

Korvaus on kliinisen ravintovalmisteen [hinnasta](#)

- 40 % (korvausnumero on 6-alkuinen) tai
- 65 % (korvausnumero on 5-alkuinen).

Korvattavat kliiniset ravintovalmisteet löydät [Kelan lääkehausta](#). Voit hakea valmisteluettelon korvausluokan tai korvausnumeron perusteella.

Kun kliininen ravintovalmiste toimitetaan reseptillä, valmisteen hinta lasketaan käyttäen lääkkeisiin sovellettavaa arvonlisäveroa.

Jos asiakkaalla ei ole vielä Kelan myöntämää korvausnumeroa

Asiakas hakee korvausoikeutta Kelasta B-lääkärintlausunnolla. Jos asiakkaalle myönnetään korvausoikeus kliiniseen ravintovalmisteeseen, hän voi saada korvauksen jälkikäteen Kelasta. Asiakas hakee korvausta Kelasta lääkeostosta antamasi laskelman perusteella. Laskelma on asiakkaalle maksuton. Huomaathan, että vain reseptillä sairauden hoitoon ostetuista kliinisistä ravintovalmisteista voidaan maksaa asiakkaalle lääkekorvaus.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- [Korvausoikeuden hakeminen](#)

Toimitettava määrä

Noudata kliinisten ravintovalmisteiden kerralla korvattavassa lääkemäärässä yleisiä toimitettavan lääkemäärän sääntöjä (ks. [Kerralla korvattava lääkemäärä](#)).

Toimitusväli

Noudata kliinisten ravintovalmisteiden toimitusväleissä yleisiä ostojen väliaikasääntöjä (ks. [Ostojen väliaika](#)). Toimitusväliseuranta toteutetaan reseptikohtaisesti.

Tarkoituksenmukaiset pakkauskoot

Toimita myös kliiniset ravintovalmisteet taloudellisina pakkauskokoina.

Apteekissa valmistettujen kliinisten ravintovalmisteiden korvattavuus

Apteekissa valmistettu kliininen ravintovalmiste on korvattava, kun

- se vastaa korvattavaa kaupallista kliinistä ravintovalmistetta tai
- se on valmistettu korvattavasta kaupallisesta kliinisestä ravintovalmisteesta.

Korvattavuuden laajuus

- Apteekin valmistama kliininen ravintovalmiste voi olla korvattava vain niissä sairauksissa, joissa sen valmistuksessa käytettävä kaupallinen kliininen ravintovalmiste on korvattava.
- Jos Kela on antanut jonkin valmisteen korvattavuudesta erillisen ohjeen, toimitaan annetun ohjeen mukaisesti.

Korvattavan apteekissa valmistetun kliinisen ravintovalmisteen lääkemuodon, vahvuuden ja pakkauskoon ei tarvitse olla sama kuin kyseisen korvattavan kaupallisen kliinisen ravintovalmisteen, kun valmistetta käytetään saman korvattavan sairauden hoitoon.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Korvausjärjestelmään kuuluvat, lääketehaan valmistamat kliiniset ravintovalmisteet löydät [Kelan lääkehausta](#).

Hilan vahvistama korvattavuus apteekin valmistamalle kliiniselle ravintovalmisteelle

Lääkkeiden hintalautakunta on vahvistanut korvattavuuden tietyille apteekissa kilotavarasta valmistetuille kliinisille ravintovalmisteille.

Aine	Sairaus	Korvausnumero
Kreatiini	Synnynnäiset aineenvaihdunnan häiriöt	503
Arginiini	Synnynnäiset aineenvaihdunnan häiriöt	503
Isoleusiini	Synnynnäiset aineenvaihdunnan häiriöt	503
Leusiini	Synnynnäiset aineenvaihdunnan häiriöt	503
Lysiini	Synnynnäiset aineenvaihdunnan häiriöt	503
Ornitiini	Synnynnäiset aineenvaihdunnan häiriöt	503
Treoniini	Synnynnäiset aineenvaihdunnan häiriöt	503

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Aine	Sairaus	Korvausnumero
Tryptofaani	Synnynnäiset aineen- vaihduksen häiriöt	503
Äidinmaito	Pienten lasten lehmän- maitoallergia	505
Äidinmaito	Synnynnäiset aineen- vaihduksen häiriöt	506

Epäselvissä tapauksissa

- [varmistaa apteekissa valmistettujen kliinisten ravintovalmisteiden korvattavuus apteekkeille tarkoitettua Kelan puhelinpalvelusta](#) tai
- [ohjaa asiakas hakemaan korvausta Kelasta.](#)

Vitamiinit ja hivenaineet

Korvattavat vitamiini- ja hivenainevalmisteet voivat olla

- apteekissa valmistettuja tai
- myyntiluvallisia tai
- erityisluvallisia.

Täältä voit tarkistaa, voitko antaa asiakkaalle korvauksen vitamiini- tai hivenainevalmisteesta:

- [Peruskorvaus](#)
- [Peruskorvaus reseptimerkinnällä](#)

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- [Peruskorvaus korvausnumerolla](#)
- [Erityiskorvaus](#)
- [Rajoitettu erityiskorvaus](#)

Huomaa myös, että vitamiini- ja hivenainevalmisteiden korvaamista apteekin kautta on voitu rajoittaa.

Kun korvaamista apteekin kautta on rajoitettu

Vitamiini- ja hivenainevalmisteista, joiden korvaamista apteekin kautta on rajoitettu, asiakas voi hakea korvausta Kelasta apteekin antaman laskelman perusteella. Näissä tilanteissa Kelassa ratkaistaan, voiko asiakas saada valmisteesta korvauksen (ks. [Valmis- teet, joista asiakas saa korvauksen vain Kelasta](#)).

Esimerkki: Foolihappo

Reseptillä asiakkaan sairauden hoitoon toimitetut apteekin valmistamat vitamiini- ja hivenainevalmisteet (esim. foolihappo) eivät ole suorakorvattavia apteekissa. Kun asiakas hakee Kelasta korvausta antamasi laskelman perusteella, Kela selvittää, onko asiakkaalla oikeus korvaukseen.

Erityislupavalmisteet

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus (Fimea) voi erityisistä sairaanhoidollisista syistä myöntää yksittäistapauksissa luvan luovuttaa kulutukseen sellaisen lääkevalmisteen, jolla ei ole Suomessa myyntilupaa. Kyseistä lupaa kutsutaan erityisluvaksi. Lääkevalmistetta, jonka toimittamiseen vaaditaan erityislupa, kutsutaan erityislupavalmisteeksi.

- [Lisätietoja erityisluvista \(Fimea.fi\)](#)

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Lääkkeiden hintalautakunta (Hila) vahvistaa erityislupavalmisteen korvattavuuden ja kohtuullisen tukkuhinnan. Erityislupavalmisteiden korvattavuus vahvistetaan aina tietylle ajalle ja se päättyy ilman erillistä ilmoitusta, jos korvattavuudelle ei ole haettu jatkoa.

- [Luettelo korvattavista potilaskohtaisista erityislupavalmisteista \(pdf\)](#)
- [Luettelo korvattavista määräaikaisista erityislupavalmisteista \(pdf\)](#)

Korvattavuuden hakeminen

Asiakas tai apteekki voi hakea erityislupavalmisteen korvattavuuden ja kohtuullisen tukkuhinnan vahvistamista kirjallisesti Hilan hyväksymällä lomakkeella. Hila perii maksun hakemuksen käsittelystä.

- [Lisätietoja Hilan verkkosivuilta \(Hila.fi\)](#)

Hila päättää hakemuksessa esitettyjen selvitysten perusteella, vahvistaako se lääkkeelle korvattavuuden ja kohtuullisen tukkuhinnan. Korvattavuus voidaan vahvistaa myös takautuvasti. Jos Hila vahvistaa valmisteen korvattavuuden takautuvasti, asiakas voi hakea Kelasta korvausta ei-korvattuna ostamastaan erityislupavalmisteesta.

Valmisteesta ei voida maksaa korvausta, jos sitä myydään vahvistetun tukkuhinnan perusteella laskettua hintaa korkeammalla hinnalla. Sama vaatimus on myös asiakkaan jälkikäteen tekemien hakemusten käsittelyssä.

Huomaathan, että Fimean ja Hilan perimät käsittelymaksut eivät ole korvaukseen oikeuttavia lääkekustannuksia.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Rajoitetusti korvattavat erityislupavalmisteet

Hila voi rajoittaa erityislupavalmisteen korvattavuutta.

Kela toimeenpanee rajoituksen joko asiakkaalle myönnettävällä korvausnumerolla tai ilman korvausnumeroa.

- [Katso ohje erityisluvallisen, rajoitetusti peruskorvattavan lidokaiinilääkelaastarin toimittamisesta korvattuna.](#)

Myyntiluvalliset valmisteet

Korvattavuus

Myyntiluvan haltija (eli yleensä lääkeyritys) päättää, hakeeko se myyntiluvalliselle lääkevalmisteelle korvattavuutta ja kohtuullista tukkuhintaa lääkkeiden hintalautakunnasta (Hila). Jos myyntiluvallinen valmiste ei ole korvattava, voit tiedustella syytä myyntiluvan haltijalta tai Hilasta.

Hilan korvattavuuspäätös on aina määräaikainen, jos valmiste ei kuulu viitehintajärjestelmään. Määräaikainen korvattavuus päättyy ilman erillistä ilmoitusta, jos myyntiluvan haltija ei ole hakenut korvattavuudelle jatkoa.

Jos myyntiluvan haltija ilmoittaa Hilalle siirtävänsä lääkevalmisteeseen vapaasti hinnoiteltavaksi, valmiste ei ole enää korvattava.

Jos valmiste ei ole korvattava, se voi johtua seuraavista syistä:

- Myyntiluvan haltija ei ole hakenut valmisteelle korvattavuutta ja kohtuullista tukkuhintaa.
- Hila ei ole hyväksynyt valmisteelle myyntiluvan haltijan ehdottamaa korvattavuutta ja tukkuhintaa.
- Myyntiluvan haltija on siirtänyt valmisteeseen vapaaseen hinnoitteluun.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Määräaikainen korvattavuus on päättynyt.

Fimean antamalla poikkeusluvalla toimitettavat valmisteet

Myyntiluvallisen valmisteiden saatavuuskatkoksissa Fimea voi erityisistä syistä myöntää määräaikaisen poikkeusluvan ulkomaisilla pakkausmerkinnöillä varustettujen valmisteiden toimittamiseen.

Voit toimittaa poikkeusluvallisen valmisteiden korvattuna apteekin valmistehinnaston mukaisena myyntiluvallisena pakkauksena edellyttäen, että poikkeusluvallisen valmisteiden hinta ja korvattavuus ovat samat kuin myyntiluvallisella valmisteella.

Valmistekohtaiset ohjeet suorakorvaamisesta

Kela voi antaa erillisiä ohjeita valmisteiden suorakorvaamisesta. Kyseiset valmisteet löydät apteekkien valmistehinnastoista tai [Kelän lääkehausta](#).

Kelan lääkehausta voit valita ”muita hakuvaihtoehtoja” -kohdasta haluamasi listauksen:

- Lääkkeet, joihin liittyy korvausehto tai ohje apteekille
- Lääkkeet, joiden lääkevaihtoa on rajoitettu poikkeavan käyttöaiheen vuoksi
- Epilepsialääkkeet, joiden lääkevaihtoa on rajoitettu.

Kun hinnoittelet näitä valmisteita korvattuna asiakkaalle, kiinnitä huomiota valmisteiden käyttötarkoitukseen (ks. [Epilepsia](#) ja [Poikkeava viitehintaryhmä](#)).

Botuliinitoksiinivalmisteet

Kela ei korvaa hammaslääkärin määräämiä botuliinitoksiinivalmisteita. Ennen kuin toimitat botuliinitoksiinivalmisteiden korvattuna, tarkista lääkkeen määrääjä. Jos kyseessä on hammaslääkäri, toimita valmiste ei-korvattuna (ilman korvausta). Kela ei maksa asiakkaalle myöskään jälkikäteen korvausta hammaslääkärin määräämästä botuliinitoksiinivalmisteesta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Sildenafilivalmisteet

Sildenafil 20 mg -tablettivalmisteet ja 10 mg/ml -oraalisuspensiovalmisteet ovat korvattavia vain keuhkoverenpainetaudin hoidossa. Ennen kuin toimitat valmisteiden korvattuna, tarkista reseptiin kirjattu käyttötarkoitus. Jos reseptissä ei ole käyttötarkoitusta, selvitä se lääkkeen määrääjältä tai toimita valmiste ei-korvattuna (ks. [Asiakkaalle annettavat selvitykset](#)).

Tadalafiilivalmisteet

Tadalafiilivalmisteet ovat korvattavia vain keuhkoverenpainetaudin hoidossa. Ennen kuin toimitat tadalafiilivalmisteiden korvattuna, tarkista reseptiin kirjattu käyttötarkoitus. Jos reseptissä ei ole käyttötarkoitusta, selvitä se lääkkeen määrääjältä tai toimita valmiste ei-korvattuna (ks. [Asiakkaalle annettavat selvitykset](#)).

Erityisluvallinen lidokaiinilääkelaastari

Lääkkeiden hintalautakunta on vahvistanut lidokaiinia sisältävälle erityisluvalliselle lääkelaa-
stariin rajoitetun peruskorvattavuuden neuropaattisen kivun hoitoon. Näin ollen
erityisluvallinen lidokaiinilääkelaastari on peruskorvattavaa vain neuropaattisen kivun
(hermokivun) hoidossa. Sanamuoto reseptissä voi olla myös esim. hermokipu, mutta
pelkkä maininta kivusta ei riitä valmisteiden korvaamiseen.

Ennen kuin toimitat lidokaiinilääkelaastarin korvattuna, tarkista valmisteiden korvatta-
vuus ja korvattavuuden voimassaolo [potilaskohtaiset erityisluvalla toimitettavat valmis-
teet -luettelosta \(pdf\)](#). Tarkista myös reseptiin kirjattu käyttötarkoitus. Jos reseptissä ei
ole käyttötarkoitusta, selvitä se lääkkeen määrääjältä tai toimita valmiste ei-korvattuna
(ks. [Asiakkaalle annettavat selvitykset](#)).

Valmisteet, joista asiakas saa korvauksen vain Kelasta

Seuraavissa tapauksissa et voi antaa asiakkaalle suorakorvausta apteekissa, mutta tie-
tyissä tilanteissa asiakas voi saada korvauksen jälkikäteen Kelasta:

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Reseptillä asiakkaan sairauden hoitoon toimitetut apteekin valmistamat vitamiini- ja hivenainevalmisteet, esimerkiksi foolihappo.
- Rajoitetusti peruskorvattavat lääkevalmisteet, jotka asiakas on ostanut ennen korvausoikeuden myöntämistä.
- Erityiskorvattavat lääkevalmisteet sekä kliiniset ravintovalmisteet, jotka asiakas on ostanut ennen korvausoikeuden myöntämistä.
- Erityislupavalmisteet, joiden korvattavuuden lääkkeiden hintalautakunta (Hila) on vahvistanut voimaan takautuvasti.
- 43 vuotta täyttäneen asiakkaan hedelmöityshoitoon liittyvät lääkevalmisteet.

Kun asiakas on ostanut valmisteen ei-korvattuna, anna asiakkaalle mukaan [laskelma lääkeostoista](#), jotta asiakas voi hakea korvausta Kelasta. Laskelma on asiakkaalle maksuton. Asiakkaan korvaushakemus ratkaistaan Kelassa sairausvakuutuslain mukaisesti.

Ostot, joita ei korvata

On tilanteita, joissa lääkkeen, kliinisen ravintovalmisteiden tai perusvoiteen kustannukset eivät kuulu Kelan korvattavaksi.

Kun olet epävarma, voiko suorakorvauksen antaa, toimita valmiste ilman korvausta ja ohjaa asiakas hakemaan korvausta Kelasta. Muista antaa asiakkaalle mukaan [laskelma lääkeostosta](#). Laskelma on asiakkaalle maksuton.

Esimerkiksi alla olevissa tilanteissa et voi antaa korvausta.

Lainsäädännön perusteella maksutta toimitettavat valmisteet

Et voi antaa valmisteesta korvausta asiakkaalle, jos toimitat valmisteiden maksutta ja lasket kustannuksista jotain muuta maksajatahoa kuin Kelaa.

Lakeja, joiden perusteella asiakas voi saada lääkkeitä maksutta ovat mm.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- liikennevakuutuslaki
- työtapaturma- ja ammattitautilaki
- sotilasvammalaki
- sotilastapaturmalaki
- tartuntatautilaki
- laki ja asetus terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa
- siviilipalveluslaki.

Kadonneet tai vialliset pakkaukset

Et voi antaa **uudesta pakkauksesta** korvausta asiakkaalle, jos aikaisemmin toimitettu valmiste on

- ollut viallinen (tuotevirhe)
- kadonnut, varastettu, säilytetty väärin tai rikkoontunut.

Annosteluväline

Annosteluväline on korvattava vain silloin, kun se sisältyy korvattavan valmisteen tehdaspakkaukseen.

Off label -merkintä reseptissä

Jos lääkkeen määrääjä on kirjannut reseptiin sanat 'Off label', apteekki ei voi antaa suorakorvausta. Myöskään Kela ei maksa asiakkaalle korvausta tällaisessa tilanteessa.

Julkinen laitoshoido

Et voi antaa lääkekorvausta, jos asiakas on julkisessa laitoshoidossa (vuodeosasto, poliklinikka). Julkiseen laitoshoidon sisältyvät lääkkeet eivät kuulu suorakorvausmenettelyyn, vaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin. Kyseisiä asiakasmaksuja ovat esimerkiksi hoitopäivä-, poliklinikka- tai terveyskeskusmaksut.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Henkilö on julkisessa laitoshoidossa, kun hän on esimerkiksi

- julkisen terveydenhuollon sairaalassa
- terveystieteiden vuodeosastolla
- hyvinvointialueen ylläpitämässä vanhainkodissa
- kotisairaalan hoidossa
- päihdehuollon laitoksessa
- hoitopaikalla, jonka hyvinvointialue on ostanut yksityiseltä palveluntuottajalta.

Lääkkeet kuuluvat julkisen terveydenhuollon yksikön kustannusvastuulle myös silloin, kun lääkehoito annetaan hyvinvointialueen järjestämän sairaanhoidon yhteydessä avovastaanotolla.

On myös tilanteita, joissa lääke annostellaan julkisessa terveydenhuollossa, mutta asiakas hankkii lääkkeen apteekin kautta ja saa lääkkeestä korvauksen. Näissä tilanteissa asiakas tarvitsee ulkopuolista apua lääkkeen annostelussa, sillä lääkkeen annostelu ei onnistu itsenäisesti. Jos annostelu liittyy toiseen hoitotapahtumaan tai vaatii lääkärin läsnäoloa, ei korvausta kuitenkaan voida antaa.

Kuinka apteekissa toimitaan

Tilanteissa, joissa rajanveto laitos- ja avohoidon välillä on vaikeaa, toimita osto ei-korvattuna, anna asiakkaalle [laskelma lääkeostosta ja ohjaa asiakas hakemaan korvausta Kelasta](#). Laskelma on asiakkaalle maksuton.

Kun reseptin toimittamisen yhteydessä käy selvästi ilmi, että asiakas on julkisessa laitoshoidossa, kerro asiakkaalle, että hoidon aikana tarvittavat lääkkeet tulisi saada ilman erillistä maksua hoitoyksiköstä.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki 1: Valmisteen antaminen ei vaadi lääkäriä

Asiakas tulee ostamaan apteekista Zoladex-valmistetta, joka laitetaan paikoilleen julkisessa terveydenhuollon yksikössä. Voit toimittaa valmisteen asiakkaalle korvattuna, koska valmisteen antaminen ei vaadi lääkärin toimenpidettä tai valvontaa.

Esimerkki 2: Osastolla annettavat lääkkeet sisältyvät terveydenhuollon palvelumaksuun

Omainen tulee ostamaan asiakkaan lääkkeitä, sillä asiakas on terveyskeskuksen osastolla hoidettavana. Omaisen kertoman mukaan asiakas on osastolla vielä viikon. Kyseisessä tilanteessa asiakkaan kuuluu saada hoidon aikana tarvitsemansa lääkkeet hoitoyksiköstä. Omainen voi ostaa asiakkaalle lääkkeitä kotiutumista varten valmiiksi ja voit antaa lääkkeitä korvauksen, jos suorakorvausehdot muilta osin täyttyvät.

Esimerkki 3: Sairaanhoitaja auttaa lääkkeen annostelussa

Asiakas sairastaa reumaa ja hänellä on käytössään pistosmuotoinen reumalääke. Asiakas tarvitsee julkisen terveydenhuollon apua lääkkeen annostelussa, sillä hän ei itse pysty pistämään reumalääkettä. Julkisessa terveydenhuollossa sairaanhoitaja pistää reumalääkkeen asiakkaalle. Voit toimittaa lääkkeen asiakkaalle korvattuna.

Esimerkki 4: Julkisessa terveydenhuollossa sairauden hoitoon asetettava Mirena-lääkevalmiste

Asiakas tulee ostamaan sairauden hoitoon määrätyn Mirena-valmisteen. Reseptiin on kirjoitettu, että Mirena asetetaan julkisessa terveydenhuollossa (terveyskeskuksessa tai sairaalassa). Hormonikierukka on avovastaanotolla annettava lääke. Et voi antaa valmisteesta korvausta, koska valmisteen kustannukset sisältyvät asiakkaalta perittävään asiakasmaksuun. Asiakkaalle ei saa aiheutua muita kustannuksia kuin asiakasmaksu.

Reseptin tarkistaminen

Muista tarkistaa reseptistä aina

- [lääkkeen määrääjä ja mahdolliset rajoitukset tai katkot oikeudessa määrätä lääkkeitä](#)

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- [onko resepti sairauden hoitoon](#)
- [kuinka paljon lääkettä on määrätty](#)
- [mihin asti resepti on voimassa](#).

Edellä mainittujen kohtien tulee olla asianmukaisesti kirjattu reseptiin, jotta asiakkaalle voidaan antaa lääkekorvaus.

Sairauden hoito

Lääkekorvauksen maksaminen edellyttää, että asiakas esittää tarpeellisen selvityksen sairaudesta. Tarpeellisena selvityksenä sairaudesta pidetään lääkkeen määrääjän reseptiin tekemää merkintää sairauden hoidosta.

Sairauden ehkäisyyn tai terveydentilan ylläpitämiseen käytettävistä valmisteista ei makseta korvausta.

Esimerkkejä valmisteista ja yleisistä kauppatavaroista, jotka eivät ole korvattavaa sairauden hoitoa:

- hoitotarvikkeet, esim. sidetarpeet
- apuvälineet ja annostelulaitteet, jotka eivät sisälly lääkepakkauksen hintaan
- rokotteet
- perinteiset kasvirohdosvalmisteet tai homeopaattiset valmisteet.

Lääkkeen määrääjä

Reseptin kirjoittajaan on kiinnitettävä huomiota, sillä lääkekorvausmenettely koskee lääkkeen määräämiseen oikeutetun terveydenhuollon ammattihenkilön kirjoittamia reseptejä. Kyseisiä ammattihenkilöitä ovat

- lääkäri

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- hammaslääkäri
- lääketieteen tai hammaslääketieteen opiskelija
- rajattuun tai määräaikaiseen lääkkeenmääräämiseen oikeutettu sairaanhoitaja.

Rajatun lääkkeenmääräämisen piirissä olevat lääkkeet, tautitilat ja lääkkeenmääräämisen rajaukset on määritelty lääkkeen määräämistä koskevassa asetuksessa.

Kela toimittaa palvelimelleen tiedot terveydenhuollon ammattihenkilörekisteriinsä sisältyvistä henkilöistä apteekkien noudettavaksi. Tiedot välitetään palvelimelle jokaisena Kelan työpäivänä klo 24.00 mennessä. Näin pystyt lääkkeen toimituksen yhteydessä varmistamaan, että resepti on lääkkeenmääräämiseen oikeutetun henkilön laatima.

Lääkkeenmääräämisoikeuden voimassaolo

Jos lääkkeen määrääjän lääkkeenmääräämisoikeutta on rajoitettu tai oikeus on tilapäisesti katkennut, on sinun huomioitava kyseinen muutos reseptiä tarkistaessasi. Kela voi maksaa korvauksia vain niistä lääkkeistä, joita koskevan reseptin laatimispäivänä lääkkeenmääräämisoikeus on ollut voimassa.

Esimerkki: Lääkkeenmääräämisoikeutta rajoitettu tilapäisesti

Apteekkijärjestelmä ilmoittaa, että lääkkeen määrääjä ei ole ollut oikeutettu PKV- ja huumausainelääkkeiden määräämiseen ajalla 1.1.–31.3.2025. Jos reseptillä on PKV- tai huumausainelääkettä ja lääke on määrätty 3.3.2025, et voi toimittaa lääkettä etkä antaa korvausta.

Edellä kuvattu tilanne ei muutu, vaikka asiakas olisi ostamassa lääkettä silloin, kun lääkärin oikeus määrätä PKV- ja huumausainelääkkeitä olisi jo palautunut voimaan.

Reseptin voimassaolo

Resepti on yleensä voimassa kaksi vuotta ja vain tietyissä tapauksissa vuoden. Reseptikeskus laskee lääkemääräyksen voimassaoloajan ja mitätöi vanhentuneet reseptit.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Huomioi kuitenkin, että biologisten lääkkeiden lääkemääräysten voimassaoloaika saattaa näkyä virheellisesti. 1.1.2023 alkaen määrättyjen biologisten lääkkeiden lääkemääräykset ovat voimassa vain vuoden määrämispäivästään. [Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on tiedottanut asiasta apteekkeja ja lääkäreitä.](#)

Lääkkeen määrääjä voi myös rajoittaa reseptin voimassaoloaikaa lääkehoidon niin vaatiessa.

Tilanteet, joissa resepti on voimassa yhden vuoden

Resepti on voimassa enintään yhden vuoden määräämis- tai uudistamispäivämäärästä lukien, jos kyseessä on esimerkiksi

- PKV-lääke
- huumausainelääke
- biologinen lääke (biologinen alkuperäisvalmiste tai biosimilaari).
- potilaskohtainen erityislupallinen lääke tai
- apteekissa valmistettava lääkeeseos, joka sisältää PKV-lääkettä, huumausainelääkettä, biologista lääkettä tai erityislupavalmistetta.

Reseptin voimassaoloajasta poikkeaminen¹

Voit toimittaa asiakkaalle keskeytymättömän lääkehoidon turvaavan lääkemäärän (enintään kuukauden hoitoa vastaavan määrän), kun **kaikki** seuraavat ehdot täyttyvät:

- reseptin vanhenemispäivästä on kulunut enintään 1 kuukausi
- reseptissä on jäljellä kyseistä lääkevalmistetta
- kyseessä on säännöllinen lääkitys

¹ [Fimean määräys 2/2016](#)

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- kyseessä ei ole PKV- tai huumausainelääke tai potilaskohtainen erityislupavalmiste tai edellä mainittuja lääkkeitä sisältävä apteekissa valmistettava lääkeeseos.

Reseptikeskus laskee lääkemääräyksen voimassaoloajan joustoaikoinen, eikä lähtökohtaisesti anna sinun poiketa reseptin voimassaoloajasta, jos se ei ole sallittua.

Jos lääkkeen pienin markkinoilla oleva pakkauskoko vastaa yli kuukauden hoitoa eikä vaihtokelpoisista lääkevalmisteista löydy pienempää pakkauskokoa, voit toimittaa lääkepakkauksen jakamattomana. Reseptissä on kuitenkin myös tällöin oltava jäljellä toimitettavaa pakkausta vastaava lääkemäärä.

Esimerkki 1: Voimassaoloajasta voi poiketa

Pysyvään lääkitykseen tarkoitettu korvattava myyntiluvallinen lääke, joka ei ole PKV- tai huumausainelääke, on määrätty 21.5.2023. Resepti on voimassa 2 vuotta, koska lääkäri ei ole rajoittanut reseptin voimassaoloaikaa. Ajalla 22.5.2025–21.6.2025 voidaan toimittaa enintään kuukauden hoitoa vastaava lääkemäärä.

Esimerkki 2: Voimassaoloajasta ei voi poiketa

Kun PKV-resepti on kirjoitettu 1.3.2024, sillä voi toimittaa vielä 1.3.2025, jos lääkettä on vielä jäljellä. Reseptillä ei voi enää toimittaa 2.3.2025 alkaen.

Reseptin kokonaismäärä

Lääkkeen määrääjän on ensisijaisesti määriteltävä hoidossa tarvittava lääkemäärä ja merkittävä se reseptiin joko pakkauksina tai lääkkeen kokonaismääränä.^{2 3 4} Reseptin voimassaoloaikana toimitettujen lääkkeiden kokonaismäärä ei saa ylittää määrättyä lääkkeen kokonaismäärää.

² [STM:n asetus 1088/2010](#)

³ [THL Ohje 6/2018: Lääkkeen määrääminen reseptillä lääkeshoidon kestoajalle tulee perustua hoidolliseen tarpeeseen](#)

⁴ [Fimean määräys 2/2016](#)

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Resepti voidaan määrätä myös lääkehoidon kestoajalle. Tällöin asiakkaalla täytyy olla mahdollisuus nähdä selkeästi, kuinka paljon reseptissä on numeerisesti lääkkeitä jäljellä.

Esimerkki: Pienin pakkauskoko ylittää reseptin kokonaislääkemäärän

Reseptin kokonaislääkemäärä on 30 tablettia. Lääkärin määräämää valmistetta on saatavilla vain 100 tabletin pakkauksissa.

Et voi toimittaa valmistetta enempää kuin lääkäri on määrännyt.

- Tarkista ensin, voiko valmisteeseen vaihtaa vaihtokelpoiseen valmisteeseen. Jos lääkkeen voi vaihtaa, etsi vaihtokelpoisista lääkevalmisteista 30 tabletin (tai pienempi) pakkauskoko.
- Jos valmistetta ei voi vaihtaa vaihtokelpoiseen tai vaihtokelpoisesta valmisteesta ei ole pienempää pakkauskokoa, voit ottaa yhteyttä lääkäriin tai jakaa isomman pakkauksen.

Ajalle kirjoitettu resepti

Kun lääke on määrätty lääkehoidon kestoajalle, huomioidaan seuraavat asiat:

1. Ensimmäisellä toimituskerralla lasketaan määrätty kokonaislääkemäärä reseptiin merkityn annostusohjeen perusteella.
 - Kokonaislääkemäärä sekä jäljelle jäävä lääkemäärä kirjataan reseptin tietoihin. Kirjauksen voi tehdä numeerisesti (esim. 200), laskukaavana (esim. 2 x 100) tai tekstimuodossa (esim. 4 fol + 5 ml).
2. Jos annostusohje muuttuu usein hoidollisista syistä, seurataan, että reseptin voimassaoloaikana toimitettu kokonaislääkemäärä ei ylitä hyväksytyssä valmisteyhteenvedossa tai muussa tunnetussa lähdeoteoksessa annetun enimmäisannostuksen mukaisesti laskettua kokonaismäärää.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Poikkeustapauksissa korkeampi annostus voidaan hyväksyä, jos reseptissä on SIC-merkintä.

3. Jos hoidon kesto on tulkinnanvarainen, apteekin on selvittävä asia lääkkeen määrääjältä ennen lääkkeen toimittamista.

Lisätietoja: [THL Ohje 6/2018 Lääkkeen määrääminen reseptillä lääkehoidon kestoajalle tulee perustua hoidolliseen tarpeeseen](#)

Kokonaislääkemäärän laskeminen

Reseptin kokonaislääkemäärää laskettaessa olennaista on, ettei reseptin voimassaoloaikana toimiteta lääkkeitä enempää kuin lääkkeenmääräjä on tarkoittanut.

Kun resepti on kirjoitettu ajalle, voidaan kokonaislääkemäärä laskea seuraavien kertomien avulla:

Resepti on kirjoitettu	Kerroin kokonaislääkemäärän laske- miseksi
viikon ajalle	7 vrk / 1 vk
kuukauden ajalle	30 vrk / 4 (-5) vk
3 kuukauden ajalle	90 vrk/13 vk
puolen vuoden ajalle	180 vrk / 26 vk
vuoden ajalle	365 vrk / 52 vk
2 vuoden ajalle	730 vrk / 104 vk

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Käyttöaihe

Reseptissä ei aina ole käyttöaihetta tai merkitty käyttöaihe voi olla oirekuvaus. Peruskorvauksen antamiseksi sinun ei yleensä tarvitse huomioida reseptiin merkittyä käyttöaihetta tai selvittää puuttuvaa käyttöaihetta.

Seuraavissa SV-ohjeiden kohdissa on kerrottu tilanteet, joissa sinun on aina kiinnitettävä huomiota reseptissä olevaan käyttöaiheeseen korvausta antaessasi:

- [Valmistekohtaiset ohjeet suorakorvaamisesta](#)
- [Erityiskorvaus](#)
- [Off label-merkintä reseptissä.](#)

Esimerkki: Eturauhaslääke on määrätty naiselle vaihdevuosisoireiden hoitoon

Reseptiin on tehty merkintä ”sairauden hoitoon”. Voit antaa lääkkeestä peruskorvauksen, kun Fimean määräykset ehdot täyttyvät⁵.

Ulkomainen resepti

Voit toimittaa toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä kirjoitetulla reseptillä lääkkeen suorakorvattuna, jos seuraavat ehdot täyttyvät⁶:

- Lääke täyttää sairausvakuutuslain korvaamisen edellytykset.
- Lääke on EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä reseptiä antamaan oikeutetun terveydenhuollon ammattihenkilön määräämä.
- Suorakorvaustietojen kyselypalvelusta välittyy tieto, että asiakkaalla on oikeus suorakorvaukseen.

⁵ [Fimean määräys 2/2016](#)

⁶ [Fimean määräys 1/2020](#)

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Kyseessä olevan valmisteen toimittamiseen ei liity sellaista erillistä ohjetta suorakorvaamisesta, joka estäisi korvauksen antamisen.
- Reseptin kirjausten perusteella on selvää, että kyseessä oleva lääke on määrätty sairauden hoitoon. Esimerkiksi hedelmöityshoito ei ole aina sairauden hoitoa. Epäselvissä tilanteissa ohjaa asiakas hakemaan korvausta Kelasta.

Et voi antaa asiakkaalle korvausta, jos reseptillä on jo toimitettu lääkkeitä, mutta siitä ei ilmene edellisen erän toimittamispäivää tai toimitettua lääkemäärää. Tällöin voit ohjata asiakkaan hakemaan korvausta Kelasta.

Jos kyseessä on toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä laadittu resepti, käytä lääkkeenmäärääjän yksilöintitunnuksena tunnusta 999993. Lääkkeen määrääjän nimi kirjaan sille varattuun kenttään. Reseptin laatu kirjataan kuten kotimaisia reseptejä toimittaessa.

Jos ostosta annetaan suorakorvaus, tai osto sisältyy asiakkaan alkuomavastuuseen, reseptistä otetaan kopio ja se toimitetaan Kelaan tai työpaikkakassaan.

Hammaslääkärinpalkkio

Voit antaa suorakorvauksen hammaslääkärin tai erikoishammaslääkärin perimästä reseptiin liitetystä palkkiosta, jos toimitettava lääkevalmiste on korvattava.

Asiakas voi hakea hammaslääkärin palkkiosta korvausta Kelasta, jos hän ei ole saanut palkkiosta korvausta apteekissa. Jotta asiakas voi hakea korvausta Kelasta, muista antaa [asiakkaalle lääkeostosta laskelma](#), josta erottuu apteekin perimä palkkio. Tarkista, onko hammaslääkäri määrännyt lääkkeet erikoishammaslääkärinä vai hammaslääkärinä. Lisää tieto tarvittaessa myös asiakkaalle lääkeostosta annettavaan laskelmaan. Laskelma on asiakkaalle maksuton.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Korvauksen laskeminen

Korvaus lasketaan hammaslääkärin ilmoittamasta palkkiosta vahvistetun korvaustaksan mukaisesti.

	Korvaustaksa
Hammaslääkäri	3,00
Erikoishammaslääkäri	3,90

Jos peritty **palkkio on suurempi tai yhtä suuri** kuin korvauksen perusteeksi vahvistettu korvaustaksa, korvataan vain korvaustaksan määrä.

Jos peritty **palkkio on pienempi** kuin korvauksen perusteeksi vahvistettu korvaustaksa, korvataan vain perityn palkkion määrä.

Palkkion peruste

Erikoishammaslääkärin palkkiotaksaa sovelletaan vain, jos hammaslääkäri määrää lääkettä erikoishammaslääkärinä. Hammaslääkärin tulee erikseen ilmoittaa, määrääkö hän lääkkeen erikoishammaslääkärinä vai ei. Palkkio katsotaan hammaslääkärin palkkioksi, jos hammaslääkäri ei kyseistä ilmoitusta tee.

Lääkevaihto ja valmisteiden hinta

Lääkkeen ostajalla on aina halutessaan oikeus saada toimitushetkellä hänelle tosiasiallisesti halvin vaihtokelpoinen lääkevalmiste.

Tästä osiosta selviää mm.

- [milloin lääkevaihdon voi tehdä](#)
- [mitä tarkoittaa viitehintaa](#)

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- [miten valmisteiden hinta määräytyy](#)
- [miten valmiste hinnoitellaan, jos lääkevaihtoa ei voi tehdä.](#)

Lääkevaihto

Suorakorvausmenettelyn toteuttaminen edellyttää, että apteekki vaihtaa korvattavan lääkevalmisteen halvimpaan tai muuhun [hintaputkessa](#) olevaan valmisteeseen. Huomioi lääkevaihdoissa myös pakkauskokojen väliset hintaerot.

Kun yhtään hintaputkessa olevaa valmistetta ei ole valtakunnallisesti saatavilla mistään lääketukkukaupasta, kyse on [saatavuusongelmasta](#).

Kun toimitat reseptilääkettä, voit tarvittaessa tarkistaa vaihtokelpoiset lääkevalmisteet voimassa olevasta [Fimean julkaisemasta vaihtokelpoisten lääkevalmisteiden luettelosta](#).

Lääkevaihtoa ei saa tehdä, jos

- reseptissä on lääkärin vaihtokieltö
- ostaja kieltää vaihdon
- valmisteiden käyttöaiheena on epilepsia
- valmisteella on [poikkeava käyttöaihe](#), joka on kirjattu reseptiin
- Fimean voimassa olevasta luettelosta ei löydy vaihtokelpoista lääkevalmistetta.

[Biologisten lääkkeiden lääkevaihdon osalta katso kohta 'Biologisen lääkkeen lääkevaihto'](#).

Kela ei korvaa virheellisin periaattein toimitettua lääkevalmistetta. Jos lääkevaihtoa ei olisi saanut tehdä, korvausta ei voida maksaa.

Hintaneuvonta

Lääkkeen ostajalle on tarjottava hinnaltaan tosiasiallisesti edullisinta lääkevalmistetta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Lisäksi lääkkeen ostajalle on annettava tietoa

- saatavilla olevien edullisimpien lääkevalmisteiden hinnoista
- valmisteen hinnasta ja korvattavuudesta
- toimitushetkellä asiakkaalle tosiasiallisesti halvimmasta valmisteesta
- korvauksen määrästä
- lääkevaihdosta
- viitehinnasta
- muista lääkevalmisteiden valintaan vaikuttavista seikoista (esim. jakouurre, valmisteiden sisältämät apuaineet).

Esimerkki: Sama vaikuttava aine, useita lääkevaihtoryhmiä

Lääkäri on määrännyt asiakkaalle omepratsolia 20 mg sisältävän valmiste (valmiste 1). Apteekkijärjestelmä ei anna lääkärin kirjoittamalle valmisteelle vaihtokelpoiseksi valmisteeksi sitä omepratsoli 20 mg -valmistetta (valmiste 2), jota löytyisi apteekin varastosta. Tarkistat valmisteiden vaihtokelpoisuuden Fimean vaihtokelpoisten lääkevalmisteiden luettelosta. Huomaat, että luettelossa valmiste 1 ja valmiste 2 ovat eri lääkevaihtoryhmässä. Et siis voi vaihtaa valmisteita toisiinsa.

Omepratsoli 20 mg -valmisteille on muodostettu kaksi eri lääkevaihtoryhmää, koska molemmissa ryhmissä valmisteiden biologinen samanarvoisuus on osoitettu eri vertailuvalmisteeseen nähden. Vastaavia tilanteita on myös muilla lääkeaineilla.

Biologisen lääkkeen lääkevaihto

[Kelän lääkehausta voit tarkistaa, onko lääkevalmiste biologinen lääke.](#)

Biologisten lääkkeiden lääkevaihto on laajentunut 1.4.2024 biologisten alkuperäisvalmisteiden ja biosimilaarien sekä kahden eri biosimilaarin välille. Aiemmin biologisten lääkkeiden lääkevaihto on koskenut vain suoratuonti-, rinnakkaistuonti- ja rinnakkaisjalkeluvalmisteita.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Lääketietokannassa ja apteekkien lääkehinnastoissa on lääkevaihdon laajenemista tukeva suorakorvauskoodi 'Oikeus käyttää samaa biologista lääkettä (sama kauppanimi) 6 kk ajan'. [Suorakorvauskoodi mahdollistaa uuden lääkevaihkokoodin käytön.](#)

Biologisten lääkkeiden lääkevaihdoissa noudatetaan yleisiä lääkevaihdon periaatteita. Biologisten lääkevalmisteiden lääkevaihto poikkeaa kuitenkin muusta lääkevaihdoista siten, että

- **18 vuotta täyttäneellä asiakkaalla** on oikeus käyttää [samaa biologista lääkettä](#) 6 kuukauden ajan.
 - Vaihda lääke samannimiseen hintaputkessa olevaan valmisteeseen jokaisella toimituskerralla. Jos vaihtokelpoisissa samannimisissä valmisteissa on vain hintaputken ylärajaa kalliimpia valmisteita, toimita näistä edullisin. [Lue lisää kohdasta 'Vaihtokiellon syyt', 'Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk'](#). Jos lääkäri tai asiakas kieltää lääkevaihdon, toimita reseptillä määrätty valmiste.
- **alle 18-vuotiaan asiakkaan** kohdalla lääkevaihtoa ei saa tehdä alkuperäisen biologisen lääkkeen ja biosimilaarien välillä eikä myöskään kahden eri biosimilaarin välillä.
 - Jos kuitenkin lääkärin määräämälle valmisteelle on hintaputkessa vaihtokelpoinen samanniminen valmiste, toimita se. Jos vaihtokelpoisissa samannimisissä valmisteissa on vain hintaputken ylärajaa kalliimpia valmisteita, toimita näistä edullisin. [Lue lisää kohdasta 'Vaihtokiellon syyt', 'Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk'](#). Jos lääkäri tai asiakas kieltää lääkevaihdon, toimita reseptillä määrätty valmiste.

6 kuukauden ajanjakson laskusääntö

6 kuukauden ajanjakso lasketaan saman biologisen lääkkeen toimituspäivien avulla. Asiakkaalle toimitettuja lääkemääriä ei tarvitse huomioida 6 kuukauden ajanjaksoa lasket-

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

taessa. Apteekki voi biologista lääkettä toimittaessaan asiakkaalta lupaa kysymättä tarkastella aikaisempien reseptien toimitusmerkintöjä sen selvittämiseksi, onko 18 vuotta täyttänyt asiakas käyttänyt samaa lääkettä yli 6 kuukauden ajan.

Esimerkki 1: 6 kuukauden ajanjakso ei ole ylittynyt

Biologisen lääkkeen X ensimmäinen toimitus on **28.8.2024**, toinen toimitus 30.11.2024 ja 18 vuotta täyttänyt asiakas tulee apteekkiin hakemaan seuraavan erän **28.2.2025**.

Tällöin 6 kuukautta ei ole ylittynyt. Voit toimittaa asiakkaalle samannimistä valmistetta Kelan korvaaman enimmäislääkemäärän.

Esimerkki 2: 6 kuukauden ajanjakso on ylittynyt

Biologisen lääkkeen X ensimmäinen toimitus on **31.8.2024**, toinen toimitus 2.12.2024 ja 18 vuotta täyttänyt asiakas tulee apteekkiin hakemaan seuraavan erän **1.3.2025**. Tällöin 6 kuukautta on ylittynyt ja tulkitaan, että asiakas on jo käyttänyt 6 kuukautta samaa valmistetta.

Esimerkki 3: 6 kuukauden ajanjakson laskeminen, kun biologisen lääkkeen lääkevaihto laajenee

Biologisen lääkkeen X lääkehoidon aloittava ensimmäinen toimitus on ollut **2.10.2023** ja toinen toimitus 31.12.2023. Biologisen lääkkeen X lääkevaihto laajenee 1.4.2024, jolloin lääkevaihto alkuperäisen biologisen lääkkeen ja biosimilaarin välillä on mahdollinen.

18 vuotta täyttänyt asiakas tulee apteekkiin hakemaan seuraavan erän **3.4.2024**. Asiakas on käyttänyt biologista lääkettä X yhtäjaksoisesti 2.10.2023 alkaen, joten 6 kuukauden ajanjakso on ylittynyt 3.4.2024.

Esimerkki 4: 6 kuukauden ajanjakson laskeminen, kun asiakas täyttää 18 vuotta

Asiakas on täyttänyt 18 vuotta **5.6.2024**. Hän tulee apteekkiin **15.7.2024** hakemaan biologista lääkettä X. Oston yhteydessä tarkistetaan biologisen lääkkeen X edelliset toimitukset, joita on kaksi ja ne on tehty **14.1.2024** ja 14.4.2024. Asiakas on käyttänyt biologista lääkettä X yhtäjaksoisesti 14.1.2024 alkaen, joten 6 kuukauden ajanjakso on ylittynyt 15.7.2024.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki 5: 6 kuukauden ajanjaksoa edeltävän toimituksen huomioiminen

Asiakas on apteekissa ostamassa biologista lääkettä 10.8.2024. Samaa biologista lääkettä (sama kauppanimi) on toimitettu asiakkaalle edeltävästi: 11.7.2024, 16.5.2024, 10.4.2024, 11.3.2024, 10.2.2024 ja 29.12.2023.

Apteekissa asiointipäivästä (10.8.2024) katsottuna 6 kuukautta taaksepäin on 10.2.2024, ja asiakas onkin ostanut lääkettä juuri tuolloin 10.2.2024. Jos asiakas olisi ostanut lääkettä ensimmäistä kertaa 10.2.2024, asiakkaalle voitaisiin 10.8.2024 toimittaa korvattuna samaa lääkettä ja käyttää lääkevaihtokoodia 'Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk'. Kyseinen 10.2.2024 osto ei kuitenkaan ole lääkkeen ensimmäinen osto, vaan asiakas on ostanut samaa biologista lääkettä jo tätä aiemmin. Ostoja on siis tarkasteltava ostopäivää edeltävältä 6 kuukaudelta sekä yksi osto ennen kyseessä olevaa 6 kuukauden ajanjaksoa. Tällöin huomataan, että asiakas on ostanut samaa lääkettä jo 29.12.2023. Näin ollen asiakas on käyttänyt samaa lääkettä yli 6 kuukauden ajan, eikä apteekissa voida käyttää lääkevaihtokoodia 'Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk'.

Esimerkki 6: 6 kuukauden ajanjaksoa edeltävää toimitusta ei huomioida

Asiakas on apteekissa ostamassa biologista lääkettä 10.8.2024. Samaa biologista lääkettä (sama kauppanimi) on toimitettu asiakkaalle edeltävästi: 11.7.2024, 16.5.2024, 10.4.2024, 11.3.2024, 15.2.2024 ja 9.8.2023.

Ostoja tarkastellaan ostopäivää edeltävältä 6 kuukaudelta sekä yksi osto ennen kyseessä olevaa 6 kuukauden ajanjaksoa. Apteekissa asiointipäivästä (10.8.2024) katsottuna 6 kuukautta taaksepäin on 10.2.2024. Asiakas on ostanut samaa lääkettä tätä aiemmin, 9.8.2023. Tästä toimituksesta on kuitenkin kulunut yli 12 kuukautta, joten tätä toimitusta ei huomioida. Asiakkaalle voidaan 10.8.2024 toimittaa korvattuna samaa lääkettä ja käyttää lääkevaihtokoodia lääkevaihtokoodi 'Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk'.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Huom: Jos asiakas olisikin ostamassa biologista lääkettä 9.8.2024 eli 6 kuukauden jaksoa edeltävä toimitus olisi tehty tasan 12 kuukautta aiemmin (9.8.2023), tulkitaan, että asiakas on käyttänyt samaa lääkettä yli 6 kuukauden ajan, eikä apteekissa voida käyttää lääkevaihtokoodia 'Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk'.

Samaa biologista lääkettä ei ole saatavilla

Kun 18 vuotta täyttänyt asiakas on käyttänyt samaa biologista lääkettä alle 6 kuukauden ajan, mutta **samannimistä valmistetta** ei ole saatavana valtakunnallisesti mistään tukkukaupan toimipisteestä, toimita hintaputkessa oleva muu vaihtokelpoinen valmiste.

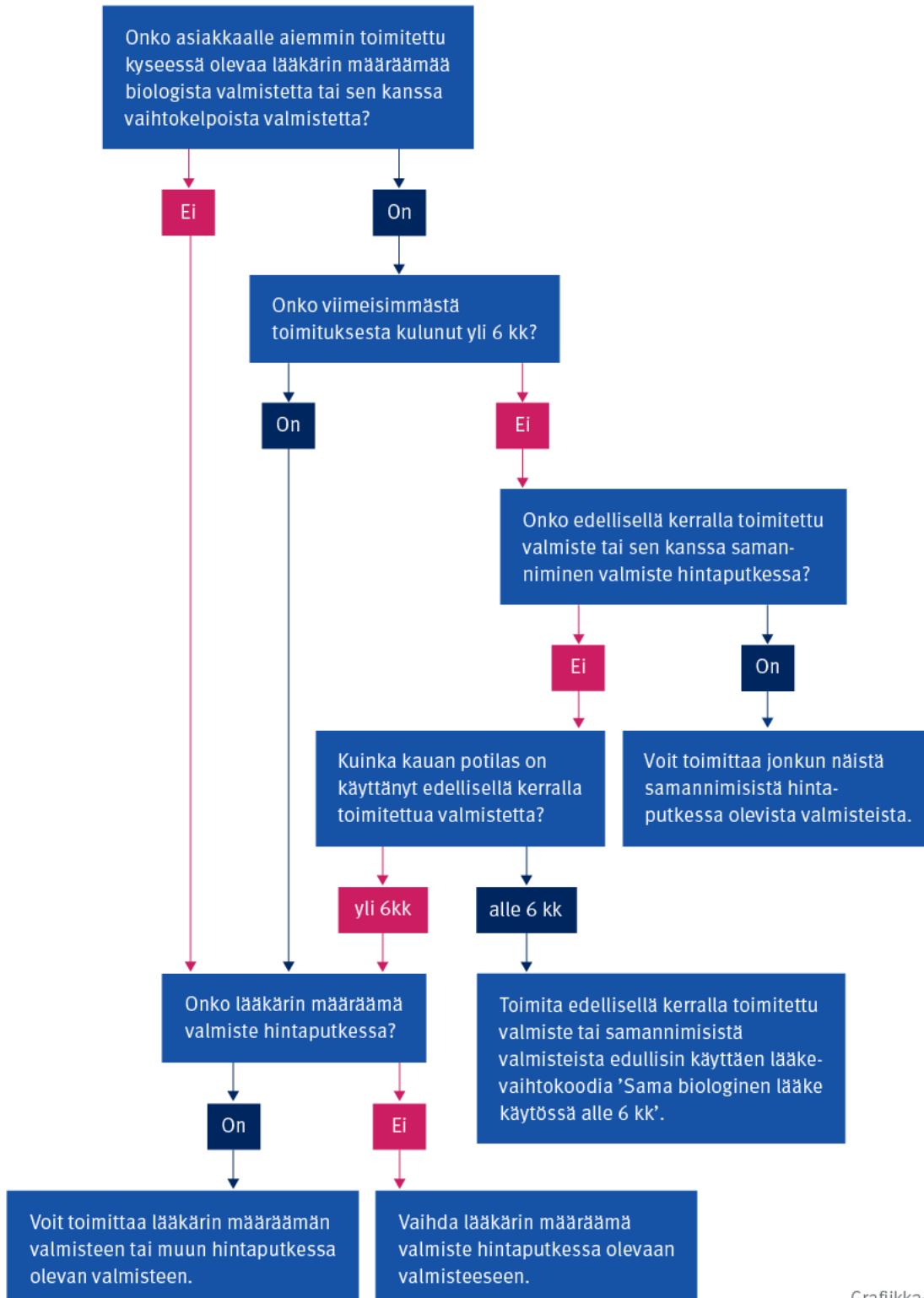
Jos hintaputkessa ei ole mitään vaihtokelpoisia valmisteita saatavilla, katso [SV-ohjeiden kohta 'Lääkevaihto ja saatavuusongelma'](#).

Alaikäiselle määrätyn biologisen lääkkeen voi vaihtaa ainoastaan samannimiseen vaihtokelpoiseen valmisteeseen.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Kuva biologisten lääkkeiden lääkevaihdon periaatteista täysi-ikäisillä henkilöillä

Lääkemääräys määrätty 1.1.2023 tai sen jälkeen

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Epilepsia

Epilepsialääkkeen (ATC-luokka N03) reseptistä täytyy aina löytyä merkintä⁷

- lääkkeen käyttötarkoituksesta tai
- lääkärin vaihtokielto.

Epilepsialääkkeen lääkevaihto

Epilepsialääkkeet kuuluvat lääkevaihtoon, mutta ne eivät ole vaihtokelpoisia epilepsian hoidossa.

Jos kyseessä on kuitenkin epilepsialääkkeen alkuperäisvalmiste, rinnakkaistuontivalmiste tai rinnakkaisjakelumuoto, vaihda lääke näistä edullisimpaan, [ellei lääkäri ole kieltänyt lääkevaihtoa](#).

Epilepsialääkkeillä on Lääketietokannassa ja apteekkien lääkehinnastoissa vaihtokiellon osoittava suorakorvauskoodi. Myös [Kelan lääkehaussa](#) näet, onko toimittamallasi lääkkeellä vaihtokielto epilepsian hoidossa.

Esimerkki: Käyttötarkoitus muu kuin epilepsia

Reseptiin on merkitty epilepsialääkkeelle käyttötarkoitukseksi kaksisuuntainen mielialahäiriö. Voit vaihtaa lääkkeen rinnakkaisvalmisteisiin.

Epilepsialääkkeen reseptistä puuttuu käyttötarkoitus tai lääkärin vaihtokielto

Ota yhteyttä lääkäriin. Lääkäri lisää käyttötarkoituksen tai vaihtokiellon reseptiin. Lääkärin pyynnöstä voit tarvittaessa lisätä tiedon sähköiseen reseptiin.

⁷ [STM:n asetus 1088/2010](#)

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Jos lääkäriä ei tavoiteta ja potilas tarvitsee lääkkeen heti, et saa vaihtaa lääkettä. Kelalle merkitään ostokertaan lisätieto ”lääkäriä ei tavoitettu”. Resepti lähetetään uudistettavaksi ja terveydenhuollolle merkitään tieto lääkkeen määräämisasetuksen vaatimuksista (puuttuva käyttötarkoitus tai lääkärin vaihtokielto).

Katso vaihtokiellon syyt: [Epilepsia](#).

Valmisteen hinta

Lääkkeen, kliinisen ravintovalmisteen sekä perusvoiteen hinta lasketaan valmisteen tukkuhinnasta lääketaksa-asetuksen mukaan⁸. Lääketaksan mukaan laskettuun hintaan lisätään vielä arvonlisävero ja toimituseräkohtainen toimitusmaksu.

Korvaus voidaan maksaa hinnasta, joka perustuu enintään lääkkeiden hintalautakunnan vahvistamaan [kohtuulliseen tukkuhintaan](#).

Toimitusmaksu

Reseptillä toimitettavan lääkkeen, perusvoiteen ja kliinisen ravintovalmisteen hintaan lisätään apteekissa toimitusmaksu, joka on

- 2,47 € (sis. 14% alv)

Toimitusmaksu on toimituseräkohtainen. Jos apteekki toimittaa kerralla samalta reseptiltä useampia pakkauksia samaa valmistetta, toimitusmaksu peritään vain kerran. [Annosjakeluostoissa toimitusmaksu on viikkokohtainen](#). Jos valmiste on korvattava, asiakas saa korvauksen myös toimitusmaksusta.

⁸ [Valtioneuvoston asetus lääketaksasta 713/2013](#)

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Lääkepakkauksen jakaminen

Jos joudut jakamaan lääkepakkauksen apteekissa, laske jaetun pakkauksen hinta kokonaisen pakkauksen arvonlisäverollisesta vähittäishinnasta saamasi yksikköhinnan perusteella. Jos jaat viitehintaryhmään kuuluvan lääkepakkauksen, jonka hinta ylittää [viitehinnan](#), laske korvaus viitehinnasta. Jos lääkevaihtoa viitehintaiseen valmisteeseen ei voi tehdä lääkärin reseptiin tekemän merkinnän perusteella, laske korvaus valmisteen hinnasta.

Lääkkeen määrääjä voi erityisistä hoidollisista syistä määrätä vakiopakkauksesta poikkeavan lääkemäärän, jolloin joudut jakamaan korvattavan lääkepakkauksen. Tässä tapauksessa lääkkeen hintaan lisätyt tarpeelliset ja kohtuulliset pakkausmateriaalikustannukset ovat korvattavia. Apteekin on valittava tarkoituksenmukaiset ja taloudelliset pakkausmateriaalit.

Alennukset

Lääketaksa-asetuksessa säädetään tilanteista, joissa apteekin on annettava asiakkaalle 10 prosentin alennus lääkeostosta ("veteraanelennus").⁹ Lisäksi apteekki voi antaa alennusta itsehoitolääkkeistä.

Kun apteekki on antanut alennuksen reseptillä toimitetusta korvattavasta lääkkeestä tai itsehoitolääkkeestä, korvaus lasketaan

- alennetusta hinnasta tai
- viitehinnasta, jos alennettu hinta on korkeampi kuin viitehintaa.

⁹ [Valtioneuvoston asetus lääketaksasta 713/2013](#)

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Viitehinta

Viitehinta perustuu myyntiluvan haltijoiden tekemiin hintailmoituksiin. Se lasketaan viitehintaryhmän edullisimman lääkevalmisteen arvonlisäverollisesta **vähittäishinnasta lisäämällä siihen 0,50 €**.

Osa korvattavista vaihtokelpoisista lääkkeistä kuuluu [viitehintajärjestelmään](#). Viitehintajärjestelmässä korvauksen määrä lasketaan viitehinnan tai tietyissä tapauksissa hinnan perusteella.

- **Kun valmisteen hinta on pienempi tai samansuuruinen kuin viitehintaa**, korvaus lasketaan valmisteen hinnasta.
- **Kun valmisteen hinta on viitehintaa suurempi**, tulee apteekin vaihtaa valmiste viitehintaiseen tai sitä edullisempaan valmisteeseen. Jos lääkevaihtoa ei voida tehdä, vaihtokiellon syy vaikuttaa siihen, lasketaanko korvaus valmisteen hinnasta vai viitehinnasta.

Kun korvattava valmiste ei kuulu viitehintajärjestelmään, korvaus lasketaan valmisteen hinnasta.

Vaihtokiellon syyt

Alla on luetteloitu tilanteet, joissa vaihtokielloa saa käyttää. Tilanteissa käytettävät koodit ja niiden nimet voivat vaihdella eri apteekkijärjestelmissä. Kela voi antaa tarkempia ohjeita koodien poikkeavasta käytöstä.

Ostajan vaihtokiello

Et saa vaihtaa lääkettä. Korvaus lasketaan viitehinnasta ja mahdollinen viitehinnan ylittävä osuus jää asiakkaan maksettavaksi. Viitehinnan ylittävä osuus ei tällöin kerrytä alkuomavastuuta eikä vuosiomavastuuta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Lääkärin vaihtokielto

Et saa vaihtaa lääkettä. Vaihtoa ei saa myöskään tehdä mahdollisiin suoratuonti-, rinnakkaistuonti- ja rinnakkaisjakeluvalmisteisiin. Korvaus lasketaan valmisteiden hinnasta, vaikka se olisi viitehintaa korkeampi.

Epilepsia

Et saa vaihtaa lääkettä rinnakkaisvalmisteisiin, kun käyttöaiheena on epilepsia. Kun lääkäri on kirjannut lääkkeen käyttöaiheeksi epilepsian, korvaus lasketaan valmisteiden hinnasta, vaikka se olisi viitehintaa korkeampi (ks. [Epilepsia](#)).

Poikkeava viitehintaryhmä

Et saa vaihtaa alkuperäisvalmistetta, rinnakkaistuontivalmistetta tai rinnakkaisjakeluvalmistetta rinnakkaisvalmisteisiin, jos lääkäri on merkinnyt reseptiin käyttötarkoitukseksi lääkkeen [poikkeavan käyttöaiheen](#). Korvaus lasketaan valmisteiden hinnasta, vaikka se olisi viitehintaa korkeampi.

Poikkeavaan viitehintaryhmään kuuluvat valmisteet löytyvät Kelan lääkehausta. Valitse lääkehaun aloitussivulta *Muita hakuvaihtoehtoja -valikosta* ”Lääkkeet, joiden lääkevaihtoa on rajoitettu poikkeavan käyttöaiheen vuoksi”.

Saatavuusongelma

Saatavuusongelmassa valmistetta ei ole saatavana valtakunnallisesti mistään tukkukaupan toimipisteestä.

Voit toimittaa asiakkaalle edullisimman saatavilla olevan vaihtokelpoisen valmisteiden. Korvaus lasketaan valmisteiden hinnasta, vaikka se olisi viitehintaa korkeampi.

Jos yhtään hintaputkessa olevaa valmistetta ei ole saatavilla, voit toimittaa asiakkaalle edullisimman saatavilla olevan valmisteiden. Korvaus lasketaan valmisteiden hinnasta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk

18 vuotta täyttäneellä asiakkaalla on oikeus käyttää samaa biologista lääkettä 6 kuukauden ajan. Samalla biologisella lääkkeellä tarkoitetaan keskenään vaihtokelpoisia valmisteita, joilla on sama kaupan nimi. Vaihda lääke samannimiseen hintaputkessa olevaan valmisteeseen.

Jos vaihtokelpoisissa samannimisissä valmisteissa on vain hintaputken ylärajaa kalliimpia valmisteita, toimita näistä edullisin. Korvaus lasketaan valmisteen hinnasta, vaikka se olisi viitehintaa korkeampi.

Lisäksi vaihtokoodia 'Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk' käytetään, kun **alle 18-vuotiaalle henkilölle** toimitetaan hintaputken ylärajaa kalliimpi valmiste, koska hintaputkessa ei ole määrätyn valmisteen kanssa samannimistä vaihtokelpoista valmistetta. Korvaus lasketaan valmisteen hinnasta, vaikka se olisi viitehintaa korkeampi. Kyseiseen tilanteeseen ei ole olemassa erillistä vaihtokoodia, jonka vuoksi käytetään vaihtokoodia 'Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk', vaikka tilanteessa ei seuratakaan 6 kuukauden jakson kulumista.

Esimerkki 1: vaihtokoodin 'Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk' käyttötilanne 1

Lääkäri on määrännyt asiakkaalle biologisen lääkkeen A. Edellisellä kerralla 4 viikkoa aiemmin asiakkaalle on toimitettu vaihtokelpoinen biologinen lääke C, joka on tällä kerralla viitehintaa kalliimpi. Biologista lääkettä C on toimitettu asiakkaalle vain kerran eli sitä on käytetty alle 6 kuukautta. Toimitushetkellä lääkevaihtoryhmässä ei ole biologisen lääkkeen C kanssa täysin samannimisiä valmisteita (eli suoratuonti-, rinnakkaistuonti- tai rinnakkaisjakeluvalmisteita). Toimita asiakkaalle biologista lääkettä C ja käytä lääkevaihtokoodia 'Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk'. Tällöin asiakas saa korvauksen valmisteen koko hinnasta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki 2: vaihtokoodin 'Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk' käyttötilanne 2

Lääkäri on määrännyt asiakkaalle biologisen lääkkeen A. Edellisellä kerralla 4 viikkoa aiemmin asiakkaalle on toimitettu vaihtokelpoinen biologinen lääke C, joka on tällä kerralla viitehintaa kalliimpi. Biologista lääkettä C on toimitettu asiakkaalle vain kerran eli sitä on käytetty alle 6 kuukautta. Toimitushetkellä lääkevaihtoryhmässä on biologisen lääkkeen C kanssa täysin samannimisiä valmisteita (eli suoratuonti-, rinnakkaistuontitai rinnakkaisjakeluvalmisteita). Jos valmisteelle on hintaputkessa vaihtokelpoinen samanniminen valmiste, toimita se. Jos vaihtokelpoisissa samannimisissä valmisteissa on vain hintaputken ylärajaa kalliimpia valmisteita, toimita näistä edullisin ja käytä lääkevaihtokoodia 'Sama biologinen lääke käytössä alle 6 kk'. Tällöin asiakas saa korvauksen valmisteen koko hinnasta. Jos asiakas kieltää lääkevaihdon, hänelle toimitetaan lääkärin määräämä valmiste A. Asiakas maksaa viitehinnan ylittävän osuuden.

Viitehintaryhmä

Lääkkeiden hintalautakunta (Hila) muodostaa viitehintaryhmän korvattavista, keskenään vaihtokelpoisista, myyntiluvallisista lääkevalmisteista. Viitehintaryhmään sisältyy vähintään kaksi kaupan olevaa korvattavaa lääkevalmistetta, joista vähintään toinen on rinnakkaisvalmiste, rinnakkaistuontivalmiste tai rinnakkaisjakeluvalmiste.

Hila vahvistaa viitehintaryhmät, niille asetettavat viitehinnat ja ryhmiin sisällytettävät valmisteet vuosineljänneksittäin. Kukin vuosineljännes muodostaa viitehintakauden.

Myyntiluvan haltijan on ilmoitettava hintailmoitusmenettelyyn kuuluvan lääkevalmisteen tukkuhinta Hilalle neljännesvuosittain. Jos myyntiluvan haltija ei tee hintailmoitusta säädettyssä määräajassa, lääkevalmisteen korvattavuus päättyy seuraavan viitehintakauden alkaessa.

- [Lisätietoja viitehintajärjestelmästä \(Hila.fi\)](https://www.hila.fi)

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Viitehintaryhmää ei muodostu

Jos vaihtokelpoisille valmisteille ei muodostu viitehintaryhmää, valmisteet kuuluvat vain lääkevaihtoon ja niille muodostuu [hintaputki](#).

Poikkeava viitehintaryhmä

Poikkeavaan viitehintaryhmään kuuluvat valmisteet löytyvät [Kelan lääkehausta](#). Valitse lääkehaun aloitussivulta Muita hakuvaihtoehtoja -valikosta ”Lääkkeet, joiden lääkevaihtoa on rajoitettu poikkeavan käyttöaiheen vuoksi”. Hakutuloksissa poikkeava käyttöaihe on mainittu valmisteen nimen alla.

Jos poikkeavaan viitehintaryhmään kuuluva alkuperäis-, rinnakkaistuonti- tai rinnakkaisjakeluvalmiste on määrätty poikkeavaan käyttöaiheeseen, lääkevaihtoa ei tehdä rinnakkaisvalmisteisiin ja asiakas saa korvauksen toimitetun valmisteen hinnasta. Muut samaan poikkeavaan viitehintaryhmään kuuluvat valmisteet (rinnakkaisvalmisteet) toimitetaan ja korvataan lääkevaihdon yleisiä periaatteita noudattaen käyttöaiheesta riippumatta.

Poikkeavaan viitehintaryhmään kuuluvilla alkuperäis-, rinnakkaistuonti- ja rinnakkaisjakeluvalmisteilla on Lääketietokannassa ja apteekkien lääkehinnastoissa vaihtokiellon osoittava suorakorvauskoodi.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Yhteenveto poikkeavaan viitehintaryhmään kuuluvien valmisteiden toimittamisesta ja korvaamisesta

Reseptillä määrätty valmiste	Reseptiin merkitty käyttöaihe	Kuinka toimitaan?	Vaihtokielto-koodi (V)
<p>Lääke, jonka lääkevaihtoa on rajoitettu poikkeavan käyttöaiheen vuoksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • alkuperäisvalmiste • rinnakkaistuontivalmiste • rinnakkaisjakeluvalmiste 	Poikkeava käyttöaihe	<ul style="list-style-type: none"> • Ei lääkevaihtoa rinnakkaisvalmisteisiin. • Vaihdetaan hinnaltaan halvimpaan tai muuhun hintaputkessa olevaan alkuperäis-, rinnakkaisuonti- tai rinnakkaisjakeluvalmisteseen. • Asiakas saa korvauksen toimitetun valmisteen hinnasta. 	V
<p>Lääke, jonka lääkevaihtoa on rajoitettu poikkeavan käyttöaiheen vuoksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • alkuperäisvalmiste • rinnakkaistuontivalmiste • rinnakkaisjakeluvalmiste 	Käyttöaihetta ei ole merkitty tai käyttöaihe on muu kuin poikkeava käyttöaihe.	<ul style="list-style-type: none"> • Normaali lääkevaihto. • Asiakas saa korvauksen viitehinnasta. 	-

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Reseptillä määrätty valmiste	Reseptiin merkitty käyttöaihe	Kuinka toimitaan?	Vaihtokielto-koodi (V)
Rinnakkaisvalmiste	Poikkeava käyttöaihe	<ul style="list-style-type: none"> Normaali lääkevaihto. Asiakas saa korvauksen viitehinnasta. 	-
Rinnakkaisvalmiste	Käyttöaihetta ei ole merkitty tai käyttöaihe on muu kuin poikkeava käyttöaihe.	<ul style="list-style-type: none"> Normaali lääkevaihto. Asiakas saa korvauksen viitehinnasta. 	-

Annostus, lääkemäärä ja toimitusväli

Asiakkaan ostamat lääkkeet saattavat jäädä toisinaan käyttämättä, kun lääkitykseen joudutaan tekemään yllättäen muutoksia. Käyttämättömistä lääkkeistä syntyy lääkejätettä ja siten ylimääräisiä kustannuksia, jotka kohdistuvat asiakkaille ja yhteiskunnalle. Tämän vuoksi on tärkeää, että keskustele asiakkaan kanssa toimitettavasta lääkemäärästä lääkeoston yhteydessä.

- Selvitä aina, paljonko asiakas tarvitsee lääkkeitä ja onko lääkehoitoon odotettavissa tai tulossa muutoksia.

Turvallisen lääkehoidon varmistamiseksi tarkista aina reseptiin merkitty annostusohje. Annostusohjeen avulla lasket myös kerralla toimitettavan enimmäislääkemäärän sekä ostojen väliajan.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Kerralla korvattava lääkemäärä

Kerralla korvattavaksi lääkemääräksi on sairausvakuutuslaissa säädetty enintään 3 kuukauden hoitoaikaa vastaava määrä. Jos kyseessä on niin sanottu [kallis lääke](#), kerralla korvattavaksi lääkemääräksi on sairausvakuutuslaissa säädetty enintään 1 kuukauden hoitoaikaa vastaava määrä.

Hoitoaikaa vastaava lääkemäärä lasketaan reseptiin merkityn [annostusohjeen](#) perusteella.

Korvattuna toimitettava määrä voi olla edellä mainittua pienempi tai joissakin tilanteissa hieman suurempi.

Tietyissä poikkeustilanteissa sosiaali- ja terveysministeriö tai Fimea voivat rajoittaa lääkkeen kerralla toimitettavaa määrää. Myös lääkäri voi rajoittaa kerralla toimitettavaa lääkemäärää.

Voiko asiakas ostaa osan lääkkeistä ilman korvausta?

Voit antaa asiakkaalle korvauksen lääkemäärästä, joka on yhtä suuri tai pienempi kuin Kelan määrittämä [kerralla korvattava lääkemäärä](#).

Lääkekorvaussäännökset ja -ohjeet koskevat vain korvattuna toimitettavia lääkeostoja. Asiakas voi samalla asiointikerralla halutessaan ostaa korvattavan lääkemäärän lisäksi samaa lääkettä myös ilman korvausta, [ellei kerralla toimitettavaa lääkemäärää ole rajoitettu](#).

Toimittaessaan korvattavia lääkkeitä asiakkaalle ilman korvausta, apteekin on omalta osaltaan pyrittävä varmistamaan lääkkeiden mahdollisimman tasavertainen riittävyys etenkin valtakunnallisissa saatavuushäiriötilanteissa.

Jos asiakas ostaa osan lääkkeistä ilman korvausta ja hakee tästä lääke-erästä korvausta jälkikäteen Kelasta, Kela maksaa korvausta kerralla korvattavan lääkemäärän ylittävistä

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

lääke-erästä vain erityisestä syystä. Tällainen erityinen syy on pitkäaikainen ulkomaan matka.

Lue lisää: [Ulkomaanmatkaa varten toimitettavat lääkkeet](#).

Esimerkki: Asiakas ostaa samaa lääkettä korvattuna ja ilman korvausta

Asiakkaalla on käytössään lääkevalmiste, jota hän voi ostaa annostusohjeen ja markkinoilla olevien pakkauskokojen puitteissa kerralla korvattuna 66 päivän lääkemäärää vastaavan pakkauksen. Asiakas haluaa samalla asiointikerralla ostaa toisen pakkauksen ilman korvausta. Voit toimittaa asiakkaalle ensimmäisen pakkauksen korvattuna ja toisen pakkauksen ilman korvausta, koska lääkäri ei ole rajoittanut kerralla toimitettavaa lääkemäärää.

Lue lisää: [Ostojen väliaika, toimitusväli ja joustoaika](#)

Kolmen kuukauden lääkemäärä

Voit toimittaa asiakkaalle kerralla korvattuna enintään 100 vuorokauden tai 14 viikon hoitoaikaa vastaavan lääkemäärän.

Lähtökohtaisesti 3 kuukautta on 90 vuorokautta tai 13 viikkoa. 3 kuukauden (90 vrk) määrään sallitaan kuitenkin 10 vuorokauden ylitys. Tällä (90 vrk + 10 vrk) halutaan mahdollistaa vakiintuneiden pakkauskokojen (98 ja 100 tablettia) toimittaminen. Sääntöä enintään 100 vuorokauden lääkemäärästä voidaan noudattaa myös muissa 100 vuorokauden hoitoajalle soveltuvissa pakkauksissa. Esimerkiksi jos 10 tablettia on ainoa pakkauskoko, sitä voi toimittaa kerralla korvattuna 3 kuukauden lääkemääränä 10 pakkausta, kun annostus on 1 x 1.

Kun lasket kerralla korvattavaa enimmäislääkemäärää, käytä kertoimena 100:aa vuorokautta tai 14:ää viikkoa ja huomioi [tarkoituksenmukaiset pakkauskoot](#). Pakkauskokojen hinnoista johtuen joskus voi olla taloudellisesti tarkoituksenmukaisinta toimittaa asiakkaalle lääke-erä, jonka riittoisuus on alle 3 kuukautta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Jos valmisteen pienin markkinoilla oleva pakkauskoko vastaa yli 100 vuorokauden hoitoaikaa, mutta vaihtokelpoisista lääkevalmisteista löytyy lähempänä 100 vuorokauden hoitoaikaa oleva pakkauskoko, tee lääkevaihto. Jos asiakas kieltää lääkevaihdon, et voi toimittaa yli 100 vuorokauden lääkemäärää korvattuna (ks. kohta [Lääkevaihto](#) ja [Virhemaksumenettely](#) ja kohta [Poikkeustilanteet - Kerralla korvattava enimmäislääkemäärä](#) ja [Ulkomaanmatkaa varten toimitettavat lääkkeet](#) sekä kohta [Asiakkaalle annettavat selvitykset](#)).

Voit toimittaa korvattuna yli 100 vuorokauden hoitoaikaa vastaavan lääkepakkauksen vain silloin, kun lääkevalmisteen pienin markkinoilla oleva pakkauskoko vastaa yli 100 vuorokauden hoitoaikaa eikä vaihtokelpoisista lääkevalmisteista löydy pienempää pakkauskokoa.

Et voi soveltaa 10 vuorokauden ylitystä korvattuna toimitettaviin [perusvoiteisiin](#) tai [erektiohäiriölääkkeisiin](#), koska näillä valmisteilla on omat toimitusmäärärajoituksensa.

Katso taulukoista esimerkkejä kerralla korvattavista lääkemääristä:

- [Esimerkkejä kerralla korvattavista insuliinimääristä.](#)
- [Esimerkkejä kerralla korvattavista lääkemääristä.](#)

Lääkkeen säilyvyys ja kerralla korvattava lääkemäärä

Eräiden lääkevalmisteiden säilyvyys on käyttöönoton jälkeen rajallista. Muun muassa silmätipat ja insuliinit ovat esimerkkejä tällaisista valmisteista. Kerralla korvattuna toimitettavaa lääkemäärää laskettaessa huomioi annostusohjeen ja pakkauskoon lisäksi valmisteen rajallinen säilyvyys. Toimita asiakkaalle korvattuna enintään 100 päivän lääkemäärä.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluosasto,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki 1: Valmiste säilyy avattuna 28 päivää

Annostusohjeen perusteella laskettuna yksi 5 ml:n silmätippapullo riittäisi 50 päivää. Valmiste säilyy kuitenkin avattuna vain 28 päivää. Näin ollen asiakkaalle voidaan toimittaa kerralla korvattuna 3 silmätippapulloa eli 84 päivän lääkemäärä.

Esimerkki 2: Valmiste säilyy avattuna 60 päivää

Annostusohjeen perusteella laskettuna 140 annoksen nenäsumutepullo riittäisi 70 päivää. Käyttöön otettu sumutepullo on kuitenkin käytettävä 2 kuukauden kuluessa ensimmäisestä käytöstä. Asiakkaalle voidaan toimittaa kerralla korvattuna yksi sumutepullo, joka on 2 kuukauden eli 60 päivän lääkemäärä. Asiakkaalle ei voida toimittaa kahta sumutepulloa, koska se on yli 100 päivän lääkemäärä. Säilyvyyden rajallisuus otetaan huomioon seuraavaa lääke-erää korvattuna toimitettaessa. Tässä tapauksessa seuraavan lääke-erän toimitusväliä määritettäessä katsotaan, että edellinen toimitus on vastannut 60 päivän lääkemäärää.

Erektiohäiriölääkkeet

[Rajoitetusti peruskorvattavia](#) erektiohäiriölääkkeitä voit toimittaa korvattuna enintään 6 hoitoannosta kuukaudessa.

- Kerralla korvattava 3 kuukauden enimmäislääkemäärä on 18 hoitoannosta.

Jos asiakas käyttää useampaa rajoitetusti peruskorvattavaa erektiohäiriölääkettä, jotka ovat toistensa hoitovaihtoehtoja, voit toimittaa niitä kerralla korvattuna yhteensä enintään 6 [hoitoannosta](#) kuukaudessa.

Esimerkki 1: Erektiohäiriölääkkeen eri pakkauskoot – kerralla korvattava lääkemäärä

Kun korvattavat pakkauskoot ovat 12, 24 ja 28 tablettia, voit toimittaa korvattuna kerralla 12 tablettia kahden kuukauden välein. Huomioi toimitusten väliaika.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki 2: Hoitoannos muodostuu kahdesta erektiohäiriölääkkeestä

Jos asiakas käyttää eri lääkemuotoja (esim. tabletti ja injektio) samanaikaisesti eli asiakkaan yksi hoitoannos muodostuu kummastakin eri lääkemuodosta, voit toimittaa korvattuna kumpaakin lääkemuotoa enintään 6 hoitoannosta kuukaudessa (lääkemuoto A: 6 hoitoannosta/kk + lääkemuoto B: 6 hoitoannosta/kk).

Esimerkki 3: Asiakkaalla käytössä kaksi vaihtoehtoista erektiohäiriölääkettä

Asiakas käyttää rajoitetusti peruskorvattavia erektiohäiriölääkkeitä A ja B, jotka ovat toistensa hoitovaihtoehtoja ja joita voi toimittaa kerralla korvattuna 3 kuukauden lääkemäärän. Voit luovuttaa asiakkaalle kerralla korvattuna määrän, joka vastaa yhteensä 18:aa hoitoannosta (esim. 12 hoitoannosta lääkettä A ja 6 hoitoannosta lääkettä B).

Kuukauden lääkemäärä (ns. kalliit lääkkeet)

Lähtökohtaisesti kuukausi on 30 vuorokautta tai 4 viikkoa, minkä avulla lasketaan kalliin lääkkeen kerralla korvattava enimmäislääkemäärä.

Pakkauskokojen vuoksi ei ole aina mahdollista toimittaa tasan kuukauden hoitoaikaan vastaavaa lääkemäärää. Jos kuukauden lääkemäärän toimittaminen ei ole tästä syystä mahdollista, **voit toimittaa asiakkaalle kallista lääkettä kerralla korvattuna lääkemäärän, joka on lähinnä kuukauden (30 vrk) hoitoaika** (ks. esimerkki 3.). Huomioi myös vaihtokelpoisten lääkevalmisteiden pakkauskoot.

Lääkevaihto edullisempaan valmisteeseen

Huomioi, että kallis lääke voi olla vaihtokelpoinen (ks. esimerkit 4 ja 5).

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkkejä kalliin lääkkeen toimittamisesta ja poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun perimisestä

Esimerkki 1

Tablettivalmisteen toimitettavasta vahvuudesta on markkinoilla 2 pakkauskokoja: 100 tablettia (hinta 1 300 €) ja 30 tablettia (hinta 430 €). Annostusohje on 1 tabletti kerran vuorokaudessa.

- Kyse on kalliista lääkkeestä, koska valmisteen samasta vahvuudesta (sama kauppanimi, lääkemuoto ja myyntiluvan haltija) on myös pakkaus, jonka hinta ylittää 1 000 €.
- Voit toimittaa korvattuna kuukauden lääkemäärän eli kyseisellä annostusohjeella 30 tablettia.
- Jos kyseessä on asiakkaalle erityiskorvattava (100 %) tai lisäkorvattava lääke, peri asiakkaalta poikkeava lääkekohtainen omavastuu. Tässä esimerkkitapauksessa se perittäisiin 5 hoitoviikolta ($30 : 7 = 4,29$ hoitoviikkoa eli 5 alkavaa hoitoviikkoa).

Esimerkki 2

Injektiovalmisteen toimitettavasta vahvuudesta on markkinoilla 2 pakkauskokoja: 1 x 1,5 ml (hinta 350 €) ja 5 x 1,5 ml (1 500 €). Annostusohje on 1 injektio joka toinen viikko.

- Kyse on kalliista lääkkeestä, koska valmisteen samasta vahvuudesta (sama kauppanimi, lääkemuoto ja myyntiluvan haltija) on myös pakkaus, jonka hinta ylittää 1 000 €.
- Voit toimittaa korvattuna kuukauden lääkemäärän eli kyseisellä annostusohjeella 2 x 1 x 1,5 ml.
- Jos kyseessä on asiakkaalle erityiskorvattava (100 %) tai lisäkorvattava lääke, peri asiakkaalta poikkeava lääkekohtainen omavastuu. Tässä esimerkkitapauksessa se perittäisiin 4 hoitoviikolta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki 3

Kalliin lääkkeen 1 pakkaus riittää asiakkaan annostusohjeella 18 vuorokautta ja 2 pakkausta 36 vuorokautta.

- Voit toimittaa asiakkaalle korvattuna lääkemäärän, joka on lähimpänä 30 vuorokauden hoitoaikaa eli tässä tapauksessa 36 vuorokauden lääkemäärän eli 2 pakkausta.
- Jos kyseessä on asiakkaalle erityiskorvattava (100 %) tai lisäkorvattava lääke, peri asiakkaalta poikkeava lääkekohtainen omavastuu. Tässä esimerkkitapauksessa se perittäisiin 6 hoitoviikolta ($36 : 7 = 5,14$ hoitoviikkoa eli 6 alkavaa hoitoviikkoa).

Esimerkki 4. Alkuperäisvalmisteesta ja vaihtokelpoisista valmisteista on markkinoilla vain yksi samankokoinen pakkaus

Alkuperäisvalmiste maksaa 1 100 € eli se on kallis lääke. Tälle kalliille lääkkeelle on markkinoilla vaihtokelpoinen rinnakkaisvalmiste, joka maksaa 900 €. Rinnakkaisvalmiste ei ole kallis lääke.

- Rinnakkaisvalmiste on eri valmiste kuin alkuperäisvalmiste (eri kauppanimi).
- Jos asiakas haluaa alkuperäisvalmisteen, voit toimittaa sitä korvattuna vain kuukauden lääkemäärän, koska kyseessä on kallis lääke.
- Jos asiakas hyväksyy lääkevaihdon rinnakkaisvalmisteeseen, voit toimittaa sitä korvattuna 3 kuukauden lääkemäärän, koska kyseessä ei ole kallis lääke.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki 5. Alkuperäisvalmisteesta ja/tai vaihtokelpoisista valmisteista on markkinoilla useampia pakkauskokoja

- Annostusohjeena on 1 injektio 2 kertaa kuukaudessa.
- Valmisteesta on markkinoilla alkuperäisvalmiste ja rinnakkaistuontivalmiste. Valmisteet ovat vaihtokelpoisia.
- Alkuperäisvalmisteesta on markkinoilla 2 pakkauskokoja: 1x1,5 ml (hinta 300 €) ja 5x1,5 ml (hinta 1400 €).
 - Alkuperäisvalmiste on kallis lääke, koska myyntiluvan haltijalla on markkinoilla kyseisestä vahvuudesta pakkaus, jonka hinta on yli 1000 €.
 - Apteekki voi toimittaa alkuperäisvalmistetta korvattuna kuukauden lääkemäärän eli kyseisellä annostusohjeella 2x1x1,5 ml.
- Vaihtokelpoisesta rinnakkaistuontivalmisteesta, on markkinoilla vain yksi pakkauskoko 1x1,5 ml (hinta 300 €).
 - Rinnakkaistuontivalmiste ei ole kallis lääke, koska myyntiluvan haltijalla ei ole markkinoilla kyseisestä vahvuudesta pakkausta, jonka hinta olisi yli 1000 €.
 - Jos alkuperäisvalmiste (kallis lääke) vaihdetaan rinnakkaistuontivalmisteeseen (ei kallis lääke), rinnakkaistuontivalmistetta **voi lähtökohtaisesti** toimittaa 3 kuukauden lääkemäärän, koska kyseessä ei ole kallis lääke.
 - Kyseisellä annostusohjeella rinnakkaistuontivalmisteen 3 kuukauden lääkemäärä olisi 6x1,5 ml. Koska toimitettavasta vahvuudesta on kuitenkin markkinoilla yli 1000 € maksava alkuperäisvalmiste (kallis lääke), apteekki voi toimittaa rinnakkaistuontivalmistetta määrän, jonka hinta ei ylitä aidosti kalliin (alkuperäis)lääkkeen hintaa.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- Apteekki voi siis toimittaa rinnakkaistuontivalmistetta 4x1x1,5 ml, joka on kahden kuukauden lääkemäärä. Tämän lääkemäärän hinta 1200 € jää aidosti kalliin alkupe-
räisvalmisteen 1x5x1,5 ml hinnan
1400 € alle.

Poikkeustilanteet — kerralla korvattava enimmäislääkemäärä

Jos asiakas haluaa ostaa lääkettä yli 3 kuukauden (kalliit lääkkeet: yli 1 kuukauden) hoitoaikaa vastaavan määrän, hän ei lähtökohtaisesti voi saada suorakorvausta apteekissa. Voit kertoa asiakkaalle mahdollisuudesta ostaa lääkkeet ilman korvausta.

Tällaisessa tilanteessa ohjaa asiakas hakemaan korvausta Kelasta ja merkitsemään hakemukseen ([hakemuslomake SV 178](#)) syy, miksi hän on ostanut lääkettä enemmän kuin 3 kuukauden (kalliit lääkkeet: yli 1 kuukauden) määrän (ks. [Asiakkaalle annettavat selvitykset](#)).

Vain erityisestä syystä korvausta voidaan maksaa kerralla ostetusta yli 3 kuukauden (kalliit lääkkeet: 1 kuukauden) hoitoaikaa vastaavasta lääkemäärästä.

Erityisiä syitä voivat olla esimerkiksi

- [Kelán myöntämä kalliita lääkkeitä koskeva poikkeuslupa](#)
- [isompi korvattava pakkaus eli yli 100 vuorokauden hoitoaikaa vastaava lääkemäärä on vähittäismyyntihinnaltaan edullisempi kuin enintään 3 kuukauden hoitoaikaa vastaava pienempi korvattava pakkaus](#)
- [ulkomaanmatka](#).

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Kelan myöntämä kalliita lääkkeitä koskeva poikkeuslupa

Joillekin asiakkaille asiointi apteekissa kuukauden välein on mahdotonta, jolloin asiakkaan lääkehoidon toteutuminen vaarantuu. Kyseisessä tilanteessa asiakas voi pyytää Kelasta poikkeuslupaa. Poikkeusluvalla asiakas voi ostaa luvan voimassaoloaikana kallista lääkettä kerralla korvattuna enintään 3 kuukauden lääkemäärän.

- Lähtökohta poikkeusluvan saamiselle on, että lääkehoito on vakiintunutta, jolloin ei ole erityistä riskiä lääkehävikille.

Poikkeusluvan myöntäminen

Kela voi antaa yksittäiselle asiakkaalle poikkeusluvan ostaa kallista lääkettä korvattuna kerralla yli kuukauden määrän (kuitenkin enintään 3 kuukauden lääkemäärän). Poikkeuslupapyyntö käsitellään Kelassa asiakkaan antaman selvityksen perusteella asiakkaan kokonaistilanne huomioon ottaen. Poikkeuslupa voi olla kertaluonteinen tai pitkäaikainen (enintään reseptin tai korvausoikeuden voimassaoloajalle).

Poikkeusluvan käsittely Kelassa käynnistyy asiakkaan yhteydenotosta. [Kela palvelee asiakkaita verkossa, puhelimitse ja palvelupisteissä.](#)

- Apteekki ei voi hakea poikkeuslupaa asiakkaan puolesta. Apteekki voi ohjata asiakkaan ottamaan yhteyttä Kelaan asiakkaalle sopivassa palvelukanavassa.

Asiakkaalla on oltava useampi erityinen syy, joiden perusteella hänen on mahdotonta asioida apteekissa kuukauden välein. Poikkeuslupaa ei myönnetä esimerkiksi pelkän vaikean sairauden vuoksi tai pelkästään siksi, että apteekki sijaitsee kaukana asuinpaikasta. Poikkeuslupaa ei myöskään myönnetä pelkästään apteekkiasiointiin kuluvan ajan tai matkakustannusten perusteella.

Kun asiakkaan poikkeuslupapyyntö on käsitelty, Kela ilmoittaa tästä asiakkaalle. **Jos poikkeuslupa on myönnetty, apteekki saa suorakorvaustietojen kyselypalvelusta tiedon kallista lääkettä koskevasta poikkeusluvasta eli [tarkenteesta suorakorvaukseen.](#)**

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Lääkkeen toimittaminen poikkeusluvalla

- Tarkista poikkeuslupa:
 - Mitä lääkettä tai lääkkeitä lupa koskee?
 - Paljonko lääkkeitä voi poikkeusluvalla toimittaa?
 - Mihin saakka lupa on voimassa?
- Tarkista, että korvaamisen yleiset edellytykset täyttyvät. Muun muassa, että asiakkaalla on voimassa oleva resepti, jossa on jäljellä tarvittava määrä toimitettavaa lääkettä.
- Noudata lääkkeen toimittamisessa myös [lääkevaihdon](#) periaatteita.

Missä tilanteissa voit toimittaa korvattuna yli 100 vuorokauden hoitoaikaa vastaavan lääkemäärän?

Joskus lääkevalmisteen isompi pakkauskoko on korvattava ja vähittäismyyntihinnaltaan edullisempi tai samanhintainen kuin pienemmistä korvattavista pakkauksista muodostuvan enintään 3 kuukauden lääkemäärän vähittäismyyntihinta. Tällöin voit toimittaa asiakkaalle poikkeuksellisesti yli 100 vuorokauden lääkemäärän korvattuna. Näissä tilanteissa ei siis vertailla lääke-erien tablettikohtaisia hintoja vaan lääke-erien vähittäismyyntihintoja **eli hintoja ennen lääkekorvausta**. Kelalle merkitään ostoon lisätieto, miksi on toimitettu yli 100 vuorokauden lääkemäärä esim. "edullisempi kuin 30". Kyseinen toimintamalli säästää asiakkaalle ja yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia.

Tilanne muuttuu, jos pienempi pakkauskoko ei ole korvattava. Tällöin et voi toimittaa asiakkaalle yli 100 vuorokauden hoitoaikaa vastaavaa isompaa pakkauskokoa korvattuna, vaikka lääkevalmisteen isompi korvattava pakkauskoko olisi vähittäismyyntihinnaltaan edullisempi tai samanhintainen kuin pienemmistä ei-korvattavista pakkauksista muodostuva enintään 3 kuukauden lääkemäärä. Jos asiakas haluaa isomman pakkaukseen, toimita isompi pakkauskoko ilman korvausta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki 1: Isompi pakkaus on vähittäismyyntihinnaltaan edullisempi (kyseessä korvattavat pakkaukset)

Valmiste **ei kuulu** lääkevaihtoon. Asiakkaalle kerralla korvattuna toimitettava enimmäislääkemäärä on annostusohjeen mukaan laskettuna 1 x 30 tablettia. Tämän **vähittäismyyntihinta on 10 €**. Lääkevalmisteen isompi korvattava pakkaukoko on 100 tablettia, joka on yli 100 vuorokauden lääkemäärä. Tämän **vähittäismyyntihinta on 8 €**. Tässä tilanteessa voit toimittaa asiakkaalle yli 100 vuorokauden lääkemäärän (jos reseptissä on lääkettä jäljellä), koska sen vähittäismyyntihinta on edullisempi kuin enintään 3 kuukauden lääkemäärän vähittäismyyntihinta. Kelalle merkitään reseptin lisätieto ”edullisempi kuin 30”.

Jos valmisteet, joiden kohdalla teet hintavertailua, kuuluvat lääkevaihtoon, huomioi hintavertailussa lääkevaihtosäännöt ja vaihtokelpoisten valmisteiden vähittäismyyntihinnat. Jos toimitat lääkevaihtoon kuuluvasta valmisteesta isomman korvattavan pakkauksen, varmista, että se on edullisempi tai samanhintainen kuin edullisin pieni korvattava pakkaus, joka reseptillä voidaan toimittaa.

Esimerkki 2: Pienempi pakkaus on vähittäismyyntihinnaltaan edullisempi (kyseessä korvattavat pakkaukset)

Valmiste **kuuluu** lääkevaihtoon. Asiakkaalle kerralla korvattuna toimitettava enimmäislääkemäärä on annostusohjeen mukaan laskettuna 1 x 30 tablettia. Valmisteen A 30 tabletin **vähittäismyyntihinta on 20 €**. Lääkevalmisteen A isompi pakkaukoko on 100 tablettia, joka on yli 100 vuorokauden lääkemäärä. Tämän **vähittäismyyntihinta on 15 €**. Hinnastossa on kuitenkin edullisempi vaihtokelpoinen valmiste B, jonka 30 tabletin vähittäismyyntihinta on 10 €. Se on edullisempi kuin valmiste A:n 100 tabletin pakkaus, joten asiakkaalle ei voida toimittaa korvattuna yli 3 kk hoitoaikaa vastaavaa lääkemäärää. Tällöin toimitetaan korvattuna 30 tablettia valmistetta B.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Esimerkki 3: Useamman pienen pakkauksen yhteenlaskettu vähittäismyyntihinta on edullisempi (kyseessä korvattavat pakkaukset)

Valmiste **kuuluu** lääkevaihtoon. Asiakkaalle kerralla korvattuna toimitettava enimmäislääkemäärä on annostusohjeen mukaan laskettuna 3 x 28 tablettia. Valmisteen C 3 x 28 tabletin **vähittäismyyntihinta on yhteensä 90 €**. Lääkevalmisteen C isompi pakkausko on 112 tablettia, joka on yli 100 vuorokauden lääkemäärä. Tämän **vähittäismyyntihinta on 80 €**. Hinnastossa on kuitenkin edullisempi rinnakkaisvalmiste D, jonka 3 x 30 tablettia on **vähittäismyyntihinnaltaan yhteensä 75 €**, joten asiakkaalle toimitetaan korvattuna 3 x 30 tablettia valmistetta D.

Esimerkki 4: Isompi korvattava pakkaus on vähittäismyyntihinnaltaan edullisempi kuin pienempi ei-korvattava pakkaus

Valmiste ei kuulu lääkevaihtoon. Asiakkaalle kerralla korvattuna toimitettava enimmäislääkemäärä on annostusohjeen mukaan laskettuna 1 x 30 tablettia. Tämän vähittäismyyntihinta on 10 €, mutta 30 tabletin pakkausko ei ole korvattava. Lääkevalmisteen isompi pakkausko on 100 tablettia, joka on yli 100 vuorokauden lääkemäärä. Tämän korvattavan pakkauskoon vähittäismyyntihinta on 8 €. Tässä tilanteessa et voi toimittaa asiakkaalle yli 100 päivän lääkemäärää korvattuna, vaikka sen vähittäismyyntihinta on edullisempi kuin enintään 3 kuukauden lääkemäärän vähittäismyyntihinta.

Annostusohje

Kerralla korvattava enimmäislääkemäärä lasketaan reseptiin kirjatun annostusohjeen perusteella. Tästä syystä annostusohjeen on oltava ajan tasalla.

Annostusohje puuttuu

Reseptissä on oltava lääkkeen määräjän kirjaama annostusohje.

Jos annostusohje puuttuu, selvitä ohje lääkkeen määräjältä tai terveydenhuollon toimintayksiköstä:

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

1. Pyydä lääkkeen määrääjää kirjaamaan ajantasainen annostusohje reseptiin. Voit myös sopia lääkkeen määrääjän kanssa, että korjaat tiedot reseptiin lääkkeen määrääjän kertoman ohjeen mukaisesti.
2. Jos lääkkeen määrääjää ei saada kiinni ja annostusohje varmistetaan lääkkeen määrääjän tekemän merkinnän perusteella terveydenhuollon toimintayksiköstä, käytä merkintää ”th-yksikkö”. Kirjaa ajantasainen annostusohje reseptin lisätietokenttään tiedoksi Kelalle. Voit tehdä kirjauksen esimerkiksi seuraavasti: ”Th-yksikkö: 1 tabletti 2 kertaa pv:ssä.”

”Ohjeen mukaan”

Joissain tilanteissa annostusohjetta ei voida kirjata reseptiin tarkasti, vaan se voi vaihdella reseptin voimassaolon aikana. Esimerkiksi verenohennuslääkkeen annostus voi vaihdella laboratoriotuloksen mukaan. Kysy lääkkeen ajantasainen annostus asiakkaalta.

- Kirjaa asiakkaan ilmoittama annostus reseptin lisätietokenttään tiedoksi Kelalle. Käytä merkintää ”asiakas”. Voit tehdä kirjauksen esimerkiksi seuraavasti: ”Asiakas: 1 tabl. ja 1,5 tabl. joka toinen päivä.”

Asiakas kertoo ohjeen muuttuneen

Jos asiakas kertoo reseptiin kirjatun annostusohjeen muuttuneen, selvitä ajantasainen annostusohje lääkkeen määrääjältä tai terveydenhuollon toimintayksiköstä.

1. Pyydä lääkkeen määrääjää kirjaamaan ajantasainen annostusohje reseptiin. Voit myös sopia lääkkeen määrääjän kanssa, että korjaat tiedot reseptiin lääkkeen määrääjän kertoman ohjeen mukaisesti.
2. Jos lääkkeen määrääjää ei saada kiinni ja annostusohje varmistetaan lääkkeen määrääjän tekemän merkinnän perusteella terveydenhuollon toimintayksiköstä,

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

käytä merkintää "th-yksikkö". Kirjaa ajantasainen annostusohje reseptin lisätietokenttään tiedoksi Kelalle. Voit tehdä kirjauksen esimerkiksi seuraavasti: "Th-yksikkö: 1 tabletti 2 kertaa pv:ssä."

Jos ajantasaisen annostusohjeen selvittäminen terveydenhuollosta ei onnistu, voit poikkeuksellisesti hyväksyä asiakkaan ilmoittaman annostuksen. Tällöinkin annostuksen on perustuttava lääkkeen määrääjän antamaan ohjeeseen, eikä annostus saa ylittää valmisteyhteenvedossa ilmoitettua enimmäisannosta.

- Kirjaa asiakkaan ilmoittama annostus reseptin lisätietokenttään tiedoksi Kelalle. Käytä merkintää "asiakas". Voit tehdä kirjauksen esimerkiksi seuraavasti: "Asiakas: 1 tabletti 3 kertaa pv:ssä" tai "Asiakas: 1 x 3."

Huumausainelääkkeet ja PKV-lääkkeet

Voit toimittaa huumausainelääkkeet ja PKV-lääkkeet korvattuina vain reseptiin kirjatun tai lääkäriltä puhelimitse saamasi annostusohjeen perusteella.

Pyydä lääkkeen määrääjää kirjaamaan ajantasainen annostusohje reseptiin. Voit myös sopia lääkkeen määrääjän kanssa, että korjaat tiedot reseptiin lääkkeen määrääjän kertoman ohjeen mukaisesti.

Välttämättömät lisäannokset ja kohtauslääkkeet

Lisäannoksia, joita käytetään vain tarvittaessa, ei etukäteen huomioida toimitettavan lääkemäärän laskemisessa. Annostusohjeessa voi olla esimerkiksi merkintä "annoksen nosto flunssan yhteydessä". Voit ottaa huomioon annostusohjeeseen pohjautuvat lisäannokset vasta seuraavan toimituksen väliaikaa laskiessasi. Kirjaa asiakkaan ilmoittamat ja lääkkeen määrääjän ohjeisiin perustuvat lisäannokset reseptin lisätietokenttään tiedoksi Kelalle. Käytä merkintää "asiakas". Voit tehdä kirjauksen esimerkiksi seuraavasti: "Asiakas: 1-2 lisäannosta pv:ssä tarvittaessa."

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Huomioi elintärkeitä lääkkeitä toimittaessasi, että asiakkaalla on oltava aina hallussaan riittävä annos tarvitsemaansa kohtauslääkettä (esim. hemofilia-lääkkeet). Toimita tarvittaessa käytettävät välttämättömät kohtauslääkkeet lääkehoidon ja kustannusten kannalta tarkoituksenmukaisesti.

Valmisteyhteenvedossa ilmoitettu annos ylittyy: SIC-merkintä

[Fimean määräyksen \(2/2016\)](#) mukaan reseptiä ei saa toimittaa, jos lääkevalmistetta on määrätty käytettäväksi suurempi annos kuin valmisteyhteenvedon ilmoittama annostusohje, ellei lääkkeen määrääjä ole lisännyt reseptiin ”SIC”-merkintää.

Jos reseptin annostusohje ylittää valmisteyhteenvedon mukaisen annostusohjeen, et voi antaa lääkkeestä korvausta ilman SIC-merkintää.

Tarkoituksenmukaiset pakkauskoot

Korvauksen maksaminen edellyttää, että valmiste on ostettu kustannusten kannalta tarkoituksenmukaisina pakkauksina. Tämä merkitsee, että

- suositaan pakkauskokoja, joissa lääkkeen hinta muodostuu edullisimmaksi (vältetään epätaloudellisia pakkauksia)
- reseptin kokonaismäärä jaetaan taloudellisesti mahdollisimman edulliseksi ositoiksi.

Voit toimittaa 3 kuukauden (kallit lääkkeet: 1 kuukauden) hoitoaikaan vastaavan lääkemäärän myös saman valmisteen eri pakkauskokoina, jos kyseinen vaihtoehto on vähittäismyyntihinnaltaan edullisempi.

Katso myös:

- [Isompi pakkaus on vähittäismyyntihinnaltaan edullisempi kuin 3 kuukauden lääkemäärä](#)
- [Kliiniset ravintovalmisteet](#)

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- [Perusvoiteet](#)
- [Kolmen kuukauden lääkemäärä](#)
- [Kuukauden lääkemäärä.](#)

Lääkehoidon aloitus

Jos reseptistä käy ilmi, että kyseessä on **pitkäaikaisen hoidon aloitus** ja valmisteesta on saatavilla pieni pakkaus, toimita pieni pakkaus hoidon alussa, ellei lääkehoidon asianmukainen toteutuminen muuta edellytä.

Jos valmisteesta ei ole markkinoilla pientä pakkausta, toimita enintään yksi pakkaus hoidon alussa, ellei lääkehoidon asianmukainen toteutuminen muuta edellytä.

Korvattujen lääkkeiden osatoimitukset

Voit lähettää ostotiedot Kelaan vain niistä lääkepakkauksista, jotka olet todellisuudessa luovuttanut asiakkaalle. Et siis voi lähettää Kelaan sellaisia ostotietoja, joiden mukaisia pakkauksia et ole luovuttanut asiakkaalle.

Ainoan poikkeuksen muodostavat lääkkeet, joista asiakas maksaa lääkekohtaisen omavastuun. Ne ovat siis asiakkaalle erityiskorvattuja (100 %) tai lisäkorvattuja.

Tällaisessa **osatoimitustilanteessa** lääkkeet voidaan katsoa samalla kertaa ostetuiksi, vaikka osa asiakkaan tarvitsemasta lääke-erästä on jouduttu erikseen tilaamaan apteekkiin. Asiakas saa koko 3 kuukauden lääkemäärän yhdellä lääkekohtaisella omavastuulla.

- Kela kuitenkin suosittelee, että asiakas ostaisi koko lääkemäärän vasta sitten, kun kaikki lääkepakkaukset ovat apteekissa luovutettavissa.

Alla olevissa esimerkeissä 1–3 on esitetty eri toimintatavat, kun apteekin varastossa ei ole asiakkaan haluamaa lääkemäärää.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Lääkkeen annostusohje on 1 tabletti 2 kertaa vuorokaudessa. Asiakas haluaisi ostaa lääkettä 3 kuukauden lääkemäärän eli 2 x 100 tablettia.

Esimerkki 1: Apteekin varastossa ei ole ollenkaan asiakkaan haluamaa lääkettä

- Jos apteekin varastossa ei ole kyseistä lääkettä, apteekki tilaa lääkkeet asiakkaalle.
- Ostotiedot lähetetään Kelaan vasta silloin, kun lääkkeet (2 x 100 tablettia) luovutetaan asiakkaalle.

Esimerkki 2: Apteekin varastossa on vain osa asiakkaan haluamasta lääkemäärästä – asiakas ei tarvitse lääkettä heti

- Jos apteekin varastossa on vain 1 x 100 tablettia, apteekki tilaa asiakkaalle puuttuvan lääkemäärän (1 x 100).
- Ostotiedot lähetetään Kelaan vasta silloin, kun lääkkeet (2 x 100 tablettia) luovutetaan asiakkaalle.

Esimerkki 3: Apteekin varastossa on vain osa asiakkaan haluamasta lääkemäärästä – asiakas tarvitsee lääkkeen heti

Apteekin varastossa on vain 1x100 tablettia, mutta asiakkaan lääkkeet ovat kokonaan loppu.

a) Asiakas saa lääkkeestä peruskorvauksen tai alemman erityiskorvauksen

- Apteekki hinnoittelee asiakkaalle 1 x 100 tablettia.
- Ostotiedot (1 x 100) lähetetään Kelaan.
- Asiakkaalle kerrotaan, milloin hän voi ostaa seuraavan lääke-erän korvattuna.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

b) Asiakas saa lääkkeestä ylemmän erityiskorvauksen tai lisäkorvauksen

- Apteekki voi hinnoitella asiakkaalle 2 x 100 tablettia, jos asiakas haluaa 3 kuukauden lääkemäärän.
- Ostotiedot (2 x 100) lähetetään Kelaan.
- Asiakkaalle luovutetaan 1 x 100 tablettia.
- Asiakas maksaa vain yhden lääkekohtaisen omavastuun.
 - **Menettely ei koske poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun piiriin kuuluvia valmisteita.** Niitä toimitetaan esimerkkien 2 tai 3a mukaisesti. Poikkeava lääkekohtainen omavastuu peritään sen mukaan, paljonko lääkkeitä kerralla luovutetaan (alkavat hoitoviikot).
- Apteekki tilaa asiakkaalle puuttuvan lääkemäärän (1 x 100) ja sopii sen toimittamisesta tai noutamisesta (asiakkaan yhteystiedot muutostilanteita varten).
- Puuttuva lääkemäärä luovutetaan asiakkaalle mahdollisimman nopeasti.

Menettely voi kuitenkin aiheuttaa jälkikäteiskorjauksia, jos toista lääkepakkausta ei toimiteta (esim. saatavuusongelma tai asiakas ei hae lääkettä). Tällöin apteekin on ilmoitettava asiasta asiakkaalle ja Kelaan sekä tehtävä korjaus Reseptikeskukseen.

Edellä esitetty menettely edellyttää, että lääkettä on tukussa saatavana. **Et siis voi menetellä näin, jos lääkettä hinnoitellessasi tiedät, että lääkevalmisteen saatavuudessa on ongelmia.**

Ostojen väliaika, toimitusväli ja joustoaika

Lääkeostojen väliaikaa eli toimitusväliä seuraamalla pystytään vähentämään lääkejätteen ja siitä aiheutuvien tarpeettomien kustannusten syntymistä. Kun lääkehoitoon tulee

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

muutoksia, osa pitkäänkin käytössä olleista lääkkeistä voi muuttua tarpeettomiksi. Tarpeettomista lääkehankinnoista syntyy asiakkaalle ja yhteiskunnalle ylimääräisiä kustannuksia sekä lääkejätettä.

Ostojen väliaikaa selvittäessäsi ota aina huomioon edellinen osto, vaikka se olisi toimitettu ei-korvattuna.

- Ostojen väliaika on riittävä ja ostosta voi antaa korvauksen, kun edellistä lääke-erää on jäljellä enintään joustoajan verran.

Joustoaika

Joustoaika on ajanjakso, jonka aikana valmisteen voi toimittaa korvattuna ennen edellisen lääke-erän loppumista.

Sairausvakuutuslaissa esitetyt joustoajat ovat seuraavat:

- **enintään 21 päivän joustoaika**, kun aiempi lääke-erä on toimitettu 3 kuukauden hoitoaikaa (90 päivää tai 13 viikkoa) vastaavana tai suurempana eränä
- **14 päivän joustoaika**, kun aiempi lääke-erä on toimitettu 2 kuukauden (60 päivää) hoitoaikaa vastaavana eränä
- **7 päivän joustoaika**, kun aiempi lääke-erä on toimitettu yhden kuukauden (30 päivää) hoitoaikaa vastaavana eränä tai pienempänä eränä.

Seuraavan korvattavan toimituksen ajankohdan voit laskea lääkkeen määrääjän antaman annostusohjeen ja edellisellä kerralla toimitetun lääke-erän (lääkemäärän) avulla. Apteekkijärjestelmien toimitusvälilaskurit laskevat oikeat joustoajat. Laskennassa lääkeoston päivämäärää seuraava päivä on "päivä yksi".

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Huomioithan, että

1. iteroitujen reseptien toimitusväleissä noudatetaan lääkärin reseptiin tekemiä merkintöjä
2. apteekkeissa on huolehdittava ostojen väliaikoja koskevien ohjeiden noudattamisesta myös silloin, kun pakkauskoot vaihtelevat (ks. [virhemaksumenettely](#)).

Esimerkki: Joustoajan määrittäminen

Asiakas on ostanut edellisen kerran verenpainelääkettä 1.4.2024. Tuolloin asiakkaalle on apteekista toimitettu 200 tablettia annosohjeella 1,5 tablettia päivässä. Ostosta ei ole annettu korvausta. Toimitettu lääke-erä vastaa noin 133 päivän (200 tabl. : 1,5 tabl./pv) hoitoaikaa, jolloin joustoaika on 21 päivää. 1.4.2024 toimitettu lääke-erä loppuu 11.8.2024, joten asiakas saa seuraavasta ostosta korvauksen aikaisintaan 22.7.2024.

Ostojen väliaika poikkeavassa annostelussa

Kuukausittain tai harvemmin annosteltavat lääkkeet

Kuukausittain tai harvemmin annosteltavissa lääkkeissä (esim. pistokset) voit toimittaa seuraavan lääke-erän vasta edellisen lääke-erän loputtua, kun seuraavaan annosteluun on aikaa joustoajan verran (21, 14 tai 7 päivää riippuen aiemmin toimitetusta lääkemäärästä).

Esimerkki 1: Kuukauden välein annosteltava lääke

Jos valmistetta on toimitettu edellisellä kerralla 1 pakkaus (3 x 1 ml) ja annostusohje on 1 injektio kuukauden välein, voidaan seuraava lääke-erä toimittaa lääkkeiden loputtua, aikaisintaan 21 päivää ennen seuraavaa pistosta.

Esimerkki 2: 6 kuukauden välein annosteltava lääke

Jos valmistetta on toimitettu edellisellä kerralla 1 pakkaus (1 ml) ja annostusohje on 1 injektio 6 kuukauden välein, voidaan seuraava lääke-erä toimittaa aikaisintaan 21 päivää ennen seuraavaa pistosta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Mittatappio

Eräitä lääkkeitä (esim. silmätipat) käytettäessä mittatappio voi muodostua suureksi. Voit ottaa mittatappion huomioon **edellisestä** ostosta kulunutta väliaikaa laskiessasi, et etukäteen. Merkitse lääkeoston lisätietoihin lyhyesti mittatappion syy.

Epäselvissä tapauksissa asiakas ohjataan hakemaan [korvausta Kelasta](#).

Lääkeosto aiemmin kuin ostojen väliajat sallivat

Jos asiakas ostaa lääkettä aiemmin kuin ostojen väliajat sallivat, et voi antaa hänelle korvausta.

Voit kuitenkin toimittaa oston ilman korvausta ja ohjata asiakkaan hakemaan korvausta jälkikäteen Kelasta (ks. [Asiakkaalle annettavat selvitykset](#), [Ulkomaanmatkan vuoksi toimitettavat lääkkeet](#)).

Korvauksen hakeminen Kelasta

Kun asiakas hakee korvausta Kelasta ennenaikaisesta lääkeostosta, Kela voi vain erityisestä syystä maksaa korvausta lääkeostosta aiemmin kuin ostojen väliajat sallivat. Tällainen erityinen syy voi olla esim. pitkäaikainen ulkomailla oleskelu, jos asiakas kuuluu Suomen sairausvakuutukseen koko ulkomailla oleskelun ajan.

Ulkomaanmatka

Lyhytaikainenkin ulkomailla oleskelu voi vaikuttaa asiakkaan oikeuteen saada lääkekorvauksia. Oikeus Kelan lääkekorvauksiin riippuu asiakkaan ulkomailla oleskelun syystä, kestosta ja oleskelumaasta.

Lue lisää [ulkomaanmatkan vaikutuksista lääkekorvauksiin \(Henkilöasiakkaat-osio\)](#).

Jos asiakas on lähdössä ulkomaanmatkalle ja et voi toimittaa asiakkaalle lääkkeitä riittävää määrää korvattuna, tai ei-korvattuna lääkkeiden kalliin hinnan vuoksi, asiakkaalla on mahdollisuus hakea Kelasta poikkeuslupaa (suorakorvauslupa). Luvan edellytyksenä

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

on, että asiakkaan ulkomaanmatkan ajalle tarvittavien korvattavien lääkkeiden yhteenlaskettu hinta ilman korvausta on 600 euroa tai enemmän.

Asiakas voi ostaa lääkkeet myös ilman korvausta. Kun asiakas ostaa lääkkeet ei-korvattuna, neuvo asiakasta hakemaan lääkeostosta korvausta jälkikäteen Kelasta (ks. [Asiakkaalle annettavat selvitykset](#)). Korvausta on haettava 6 kuukauden kuluessa lääkkeen ostamisesta.

Poikkeuslupa (suorakorvauslupa) ulkomaanmatkaa varten

Kun asiakkaan ulkomaanmatkan ajalle tarvittavien korvattavien lääkkeiden yhteenlaskettu hinta ilman korvausta on 600 euroa tai enemmän, Kela voi myöntää asiakkaalle poikkeuslupan ostaa ulkomaanmatkalla tarvitsemansa lääkkeet suorakorvattuna apteekista. Asian selvittämiseksi pyydä asiakasta ottamaan yhteyttä Kelaan. [Kela palvelee asiakkaita verkossa, puhelimitse ja palvelupisteissä](#). Poikkeuslupaa ei myönnetä, jos lääkkeiden yhteenlaskettu hinta ilman korvausta on alle 600 euroa.

Poikkeusluvan hakeminen Kelasta

1. Kun ulkomaanmatkan ajalle tarvittavien lääkkeiden hinta ilman korvausta on 600 euroa tai enemmän, voit ohjata asiakasta ottamaan halutessaan yhteyttä Kelaan.
2. Kela selvittää, kuuluuko asiakas Suomen sairausvakuutukseen ulkomailla oleskelun ajan sekä voiko asiakas poikkeuksellisesti saada ulkomailla tarvitsemansa lääkkeet suorakorvattuna apteekista.
 - Selvityksen tuloksena asiakkaan oikeudet Kelan etuuksiin voivat päättyä.
3. Kela ilmoittaa päätöksestään asiakkaalle.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Lääkkeiden toimittaminen poikkeusluvalla

Apteekki saa suorakorvaustietojen kyselypalvelusta tiedon (tarkenne suorakorvaukseen) niistä lääkkeistä ja niistä lääkemääristä, joiden korvaaminen on mahdollista. Tarkenteessa voi välittyä myös muita lisätietoja apteekille. Poikkeuslupa on tässä tilanteessa kertaluontoinen.

- Tarkista poikkeuslupa:
 - Mitä lääkettä tai lääkkeitä lupa koskee?
 - Paljonko lääkkeitä voi poikkeusluvalla toimittaa?
 - Mihin saakka lupa on voimassa?
- Tarkista, että korvaamisen yleiset edellytykset täyttyvät. Muun muassa, että asiakkaalla on voimassa oleva resepti, jossa on jäljellä tarvittava määrä toimitettavaa lääkettä.
- Noudata lääkkeen toimittamisessa myös lääkevaihdon periaatteita.

Muistathan tarkistaa toimitettavan lääkkeen kestoajan sekä ohjeistaa asiakasta lääkkeiden oikeasta säilytyksestä, kun toimitat lääkkeitä pidemmälle ajalle tai aikaisemmin kuin toimitusväli sallisi.

Lisäksi voit neuvoa asiakasta selvittämään, millaisia rajoituksia kohdemaassa on lääkkeiden maahantuonnille. Tietoa matkailijalle löytyy esimerkiksi [Fimean](#) ja [Tullin](#) verkkosivuilta sekä Kelan verkkosivuilta kohdasta [Lääkkeet ja matkustaminen](#). Asiakas voi kysyä mahdollisia lisätietoja myös esimerkiksi lääkeyrityksestä, lentoyhtiöstä tai kohdemaan tullista tai suurlähetystöstä.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Oston toimittaminen ja korjaaminen

Voit lähettää lääkeoston tiedot Kelaan, kun luovutat lääkkeet asiakkaalle. Tällöin oston tiedot välittyvät Kelan lääkeosto- ja tilitystietojen vastaanottopalveluun. Samalla tiedot asiakkaan alku- ja vuosiomavastuukertymistä päivittyvät reaaliaikaisesti Kelan suora-
korvaustietojen kyselypalveluun (ks. [Kyselypalvelu on reaaliaikainen](#)). Tämän jälkeen päivittyneet kertymätiedot ovat heti kaikkien apteekkien haettavissa.

Jos asiakkaalle on välttämätöntä hinnoitella saman asiointikerran lääkkeet useampaan ostoon, katso ohjeet [Useita ostoja samalle asiakkaalle](#).

Kelan lääkeosto- ja tilitystietojen vastaanottopalvelu

Vastaanottopalvelu tarkistaa apteekin lähettämän oston tekemällä teknisiä tarkistuksia. Tarkistuksilla varmistetaan esimerkiksi, että oston hintatieto on ilmoitettu numeroina, reseptin kirjoituspäivä on oikeassa muodossa tai samaa ostoa ei ole aikaisemmin lähetetty vastaanottopalveluun.

Jos oston tarkistuksessa havaitaan virhe, apteekki saa heti paluusanomassa tiedon, ettei ostoa hyväksytä. Tällöin apteekin on välittömästi selvitettävä virheen syy ja korjattava osto oikeaan muotoon. Osto ei ole Kelassa eikä asiakkaan reaaliaikaisissa kertymätiedoissa ennen kuin vastaanottopalvelu on hyväksynyt oston.

Vastaanottopalvelu ei tarkista oston korvaus- ja hintatietojen oikeellisuutta.

Oston korjaaminen

Kun merkitset oston asiakkaalle toimitetuksi (= kuittaa oston), apteekkijärjestelmä lähettää sen automaattisesti Kelan lääkeosto- ja tilitystietojen vastaanottopalveluun. Tällöin asiakkaan alku- ja vuosiomavastuukertymä päivittyvät reaaliaikaisesti Kelan suora-
korvaustietojen kyselypalveluun.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Kelan kyselypalvelun tietojen ajantasaisuus edellyttää, että lääkeostojen tiedonsiirto on reaaliaikaista ja Kelaan lähetetyt ostotiedot ovat oikein. Kelassa, apteekeissa ja Reseptikeskuksessa on oltava aina ajantasainen tieto asiakkaan ostoista. Lääkkeitä toimitettaessa sinun on huolehdittava, että toimitustiedot vastaavat todellista ostotapahtumaa (ks. [Ostossa havaittu virhe](#)).

Virheellinen osto on korjattava heti, kun virhe havaitaan. Tällöin asiakkaan alkuomavastuu- ja vuosiomavastuukertymätiedot saadaan korjattua oikeiksi kyselypalveluun ja asiakas saa tulevista ostoista korvaukset oikein. Korjaukset tehdään aina järjestelmätoimittajan ja Kelan antamien ohjeiden mukaan.

Oston korjaaminen saman vuorokauden aikana

Voit poistaa tai korjata vastaanottopalveluun lähetetyn oston tietoja seuraavan vuorokauden puolelle klo 01.00 saakka ilman, että otat Kelaan yhteyttä. Huomioi, että ostojen poistot sekä korjaukset, jotka vaikuttavat korvaustietoihin (esim. toimitettava lääkemäärä, valmisteen hinta tai korvausluokka) voivat muuttaa myös asiakkaan alkuomavastuu- ja vuosiomavastuukertymätietoja kyselypalvelussa.

Kiinnitä huomiota seuraaviin asioihin:

- Poista tai korjaa virheellinen osto ennen kuin lähetät oston uudelleen tai teet uuden oston.
- Hae kyselypalvelun tiedot uudelleen, kun alat korjata virheellistä ostoa.
- Voit hakea asiakkaan tietoja suorakorvaustietojen kyselypalvelusta vain hänen luvallaan. Kerro muutoksista asiakkaalle.

Esimerkki: Ostoa korjataan jälkikäteen saman vuorokauden aikana

Kyseessä on asiakkaan vuoden ensimmäinen lääkeosto, jolloin saat kyselypalvelusta tiedon, että asiakkaan on maksettava alkuomavastuuta 70 € ja vuosiomavastuukertymä on 0 €. Asiakas ostaa lääkettä, josta jää asiakkaan maksettavaksi 85 €. Käsittelet oston ja

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

merkitset sen asiakkaalle toimitetuksi (= kuittaat oston). Tällöin osto siirtyy vastaanottopalveluun ja kyselypalveluun päivittyä heti tieto, että asiakas on maksanut alkuomavastuun ja että vuosiomavastuukertymä on 85 €.

Kassalla asiakas huomaa, että hänellä ei ole varaa maksaa 85 € omavastuuta. Päätätte asiakkaan kanssa vaihtaa lääkkeen pienempään pakkaukseen, jolloin asiakas maksaa 60 €. Avaat oston uudelleen käsiteltäväksi. Korjaat oston, johon haetaan uudelleen myös kyselypalvelun tiedot. Tämän jälkeen merkitset oston asiakkaalle toimitetuksi (= kuittaat oston), jolloin osto siirtyy jälleen vastaanottopalveluun ja asiakkaan omavastuutiedot päivittyvät uudelleen kyselypalveluun (alkuomavastuuta maksettu 60 €, vuosiomavastuukertymä 60 €).

Oston korjaaminen seuraavan vuorokauden aikana tai myöhemmin

[Ilos joudut korjaamaan ostoa seuraavan vuorokauden puolella klo 01.00 jälkeen, ota yhteyttä apteekkeille tarkoitettuun Kelan puhelinpalveluun.](#)

1. Soita heti virheen havaittuasi apteekkeille tarkoitettuun Kelan puhelinpalveluun. Kerro puhelimesta oston numero, ostopäivä, henkilötunnus, korjattava tieto ja korjauksen syy.
2. Pyynnöstäsi Kela joko
 - a. nollaa oston korvaustiedot, jolloin voit tarvittaessa tehdä uuden oston tai
 - b. nollaa oston korvaustiedot ja passivoi oston, jolloin voit itse korjata ostoa ja lähettää saman oston uudelleen Kelaan. (Kun Kela passivoi oston, apteekki voi lähettää oston samalla ostonumerolla uudestaan vastaanottopalveluun.)

Vasta edellä kerrottujen toimenpiteiden jälkeen voit tehdä uuden oston tai korjata aiempaa ostoa. Kela ilmoittaa puhelimitse, kun oston nollaus ja passivointi on tehty. Kun korjaat ostoa, hae asiakkaan tiedot uudestaan Kelan suorakorvaustietojen kyselypalvelusta, jotta asiakkaan omavastuukertymä- ja korvaustiedot päivittyvät ostoon oikein.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Tarvittaessa Kela voi pyytää apteekilta kirjallisen selvityksen korjauksesta.

Puhelimitse annetun korjausluvan lisäksi Kela ilmoittaa korjauksen tekemisestä apteekille korjausilmoitus-kirjeellä.

Jos Kela **on lähettänyt apteekille korjausesityksen**, apteekki ei voi kumota tekemäänsä virhettä pyytämällä kyseisen oston poistoa/passivointia. Näissä tilanteissa apteekki ei voi myöskään itsenäisesti, sopimatta asiasta Kelan kanssa, jälkikäteen hinnoitella kyseistä lääkeostoa uudelleen Kelaan korjatuin tiedoin.

Reseptikeskus ja Kelan apteekkitilitysjärjestelmä eivät ole yhteydessä toisiinsa

Huomioi, että sähköisellä reseptillä toimitetun lääkkeen tilitystiedot eivät välity Kelan suorakorvauskäsittelyyn Reseptikeskuksen kautta. Tämä johtuu siitä, että Reseptikeskus ja Kelan apteekkitilitysjärjestelmä ovat erillisiä järjestelmiä. Jos korjaat korvatun lääke-toimituksen tietoja suoraan Reseptikeskukseen (ilman varsinaisen ostokerran korjaamista), sinun on ilmoitettava korjatut tiedot erikseen Kelaan. Epäselvissä tilanteissa voit kysyä Kelasta, näkyvätkö oston tiedot apteekkitilitysjärjestelmässä oikein.

Tilityksessä havaittu virhe

Kela tai työpaikkakassa ilmoittaa Kelaan välitetyissä lääkeostotiedoissa havaituista puutteista, virheistä tai korjauksista kirjeillä, joista käytetään nimitystä huomautus, korjausesitys tai korjausilmoitus.

Huomautus

Kela lähettää apteekille huomautuksen asioista, joihin apteekin on jatkossa kiinnitettävä aiempaa tarkemmin huomiota, mutta jotka eivät johda välittömästi tilitystietojen korjauksiin. Kela voi huomauttaa apteekkia myös puhelimitse.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluosasto,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Korjausesitys

Kela lähettää korjausesityksen (eli apteekin kuulemisen) virheistä, joiden perusteella esitetään korjauksen tekemistä apteekin tilitykseen. Havaitun virheen mukaan Kela esittää joko korvauksen korjaamista tai [virhemaksun perimistä](#).

Korvauksen korjaaminen voi vaikuttaa myös asiakkaan omavastuukertymiin toisin kuin virhemaksun periminen.

Kela lähettää apteekille korjausesityksen viimeistään tilityksen maksukuukautta seuraavan kuukauden 12. päivään mennessä.

Kela voi pyytää selvityksen virheestä edellä mainittua aikaa myöhemminkin, jos virheen rahallinen arvo on enemmän kuin 85 € tai jos on syytä epäillä, että virhe on tehty vilpillisessä tarkoituksessa, tai virhe on ollut toistuva.

Apteekin vastine korjausesitykseen

Apteekilla on mahdollisuus antaa korjausesitykseen vastine esimerkiksi puhelimitse tai suojatulla sähköpostilla. Jotta asiakkaan lääketoimitiedot ja omavastuun kertymätiedot olisivat ajantasaiset, vastine tulisi antaa mahdollisimman pian varsinkin silloin, kun apteekki hyväksyy korjausesityksen. Vastine on kuitenkin annettava viimeistään Kelan ilmoittamaan määräaikaan mennessä. Tarvittaessa Kela voi pyytää apteekilta lisäksi kirjallisen selvityksen.

Jos apteekin virheenä on ns. kaksoislaskutus, apteekin vastine on aina annettava kirjallisena ja vastineen antaa aina apteekkari tai apteekinhoitaja. Vastinetta ei voi antaa puhelimitse. Kaksoislaskutuksella tarkoitetaan tilannetta, jossa apteekki on tilittänyt Kelalta saman oston kahteen kertaan.

Jos apteekista ei anneta vastinetta korjausesitykseen, korjaus kuitataan voimaan kuulemisajan päätyttyä. Vasta tällöin asiakkaan omavastuukertymä päivittyy. Apteekilta vähennys tehdään esityksen mukaisesti seuraavan tilityksen maksun yhteydessä.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Korjausilmoitus

Korjauksista, jotka tehdään ilman apteekin kuulemista, lähetetään apteekille korjausilmoitus.

Kela voi lähettää korjausilmoituksen seuraavissa selvissä virheissä, joissa apteekin kuuleminen katsotaan ilmeisen tarpeettomaksi:

- Valmisteen korvattavuus ei ole ollut voimassa.
- Lääke on toimitettu vahvistetusta tukkuhinnasta laskettua hintaa korkeammalla hinnalla.
- Resepti ei ole ollut voimassa.
- Annosjakelupalkkiosta on annettu korvaus, asiakas alle 75 vuotta
- Hedelmöityshoitoon tarkoitettusta lääkkeestä on annettu korvaus, asiakas täyttänyt 43 vuotta.
- Hammaslääkärin määräämästä botuliinitoksiinivalmisteesta on annettu korvaus.

Kela lähettää apteekille korjausilmoituksen viimeistään tilityksen maksukuukautta seuraavan kuukauden 12. päivään mennessä.

Ilmoitus voidaan tehdä myöhemminkin, jos on syytä epäillä, että virhe on tehty vilpillisessä tarkoituksessa tai virhe on ollut toistuva taikka suuruudeltaan merkittävä.

Myös apteekin itse havaitsemien virheiden korjaamisesta ilmoitetaan korjausilmoituksella.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Virheistä perittävät maksut

Tietyissä virhetilanteissa Kela voi esittää virhemaksun perimistä apteekilta. Jos tiettyjä virheitä esiintyy apteekin tilityksissä toistuvasti, Kela voi esittää seuraamusmaksun perimistä.

Virhemaksu

Virhemaksumenettelyssä ei esitetä ostojen korvaustietojen korjaamista, vaan apteekilta esitetään perittäväksi virhemaksu. Virhemaksun periminen ei muuta oston korvaustietoja eikä asiakkaan maksaman omavastuun määrää. Kela kuitenkin ratkaisee erikseen, onko asiakkaalla oikeus korvaukseen.

Virhemaksu on 50 €. Apteekki ei saa siirtää virhemaksua asiakkaan maksettavaksi.

Virhemaksun perimistä esitetään seuraavissa tapauksissa:

- Lääke, kliininen ravintovalmiste tai perusvoide on toimitettu ennen kuin edellisellä kerralla toimitettua erää vastaava hoitoaika on kulunut lähes kokonaan.
- Valmistetta on toimitettu
 - yli 3 kuukauden hoitoaikaan vastaava määrä tai
 - kalliissa lääkkeissä yli 1 kuukauden hoitoaikaan vastaava määrä, eikä potilaalla ole Kelan myöntämää poikkeuslupaa kalliin lääkkeen toimittamiseksi yli 1 kuukauden hoitoaikaan vastaavana eränä.

Apteekki ei voi kumota tehtyä virhettä pyytämällä oston poistoa.

Seuraamusmaksu

Kela voi esittää apteekilta perittäväksi erityisen seuraamusmaksun.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Seuraamusmaksua voidaan esittää, jos apteekki

- toistuvasti toimittaa lääkkeitä ennenaikaisesti
- toistuvasti toimittaa yli 3 kuukauden (kalliit lääkkeet: yli 1 kuukauden) hoitoaikaa vastaavina määrinä
- siirtää virhemaksun asiakkaan maksettavaksi.

Apteekilla on mahdollisuus antaa asiaan kirjallinen vastine määräaikaan mennessä (vähintään 2 viikkoa).

Seuraamusmaksun perimisestä ja suuruudesta päätetään aina Kelan Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikön ja apteekin edustajien välisessä neuvottelussa. (Lue lisää Apteekkien sairausvakuutusohjeet [Liite I, Tilitysmenettely \(pdf\)](#) ”Erimielisyysasian ja seuraamusmaksun ratkaiseminen”).

Apteekki maksaa perittävän seuraamusmaksun Kelalle erillisenä suorituksena Kelan ilmoittamaan ajankohtaan mennessä.

Sopimussakko

Kelalla on oikeus saada apteekilta tai sivuapteekilta sopimussakkoa seuraavissa tilanteissa:

- Apteekki tai sivuapteekki rikkoo tai laiminlyö suorakorvausmenettelyyn liittyvien sopimusten ehtoja tai niiden nojalla annettuja ohjeita toistuvasti eikä korjaa menettelyään Kelan määräämässä kohtuullisessa ajassa.
- Apteekki tai sivuapteekki rikkoo tai laiminlyö suorakorvausmenettelyyn liittyvien sopimusten ehtoja tai niiden nojalla annettuja ohjeita vakavasti.

Kela huomauttaa apteekkia tai sivuapteekkia kirjallisesti rikkomuksesta tai laiminlyönnistä ennen sopimussakon määräämistä. Sopimussakon määrä on määritelty suorakorvaussopimuksessa.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Korjauksiin ja virheistä perittäviin maksuihin liittyvät erimielisyydet

Jos apteekin antamaa selvitystä (vastinetta) ei voida hyväksyä, apteekin tilityksiä käsittelevä Kelan yksikkö ilmoittaa asiasta apteekille. Jos apteekki on eri mieltä esitetystä korjauksesta, virhemaksun tai seuraamusmaksun perimisestä tai apteekille langetetusta sopimussakosta, on apteekilla mahdollisuus viedä suorakorvausmenettelyn soveltamisesta aiheutuvat erimielisyydet ratkaistavaksi tapauksesta riippuen erimielisyysneuvotteluun tai hallintoriitana hallinto-oikeuteen.

Erimielisyysasiana erimielisyysneuvotteluihin otetaan käsiteltäväksi suuruudeltaan vähintään 1000 euroa olevia korjausesityksiä. Tämän lisäksi erimielisyysneuvottelussa ratkaistaan apteekille langetettava seuraamusmaksu. (Lue lisää Apteekkien sairausvakuutusohjeet [Liite I, Tilitysmenttely \(pdf\)](#) ”Erimielisyysasian ja seuraamusmaksun ratkaiseminen”).

Jos apteekki ja Kela ovat eri mieltä esitetystä **alle** 1000 euron korjauksesta, virhemaksun perimisestä tai apteekille langetetusta sopimussakosta, apteekki voi viedä suorakorvausmenettelyn soveltamisesta aiheutuvat erimielisyydet ratkaistavaksi hallintoriitana hallinto-oikeudessa.

Asiakkaalle annettavat selvitykset

Asiakkaalle annetaan ostosta kassakuitti. Jos asiakkaalle ei voida antaa suorakorvausta apteekissa, hänelle annetaan lisäksi laskelma korvauksen hakemista varten. Laskelma on asiakkaalle maksuton.

Asiakas on saanut suorakorvauksen

Asiakkaalle annetaan suorakorvatusta käteisostosta kassakuitti tai merkitään osto miinuskirjaan. Asiakkaan maksettavaksi jäävät korvattujen lääkkeiden ja lääkärinpalkkion omavastuut eritellään kuitissa muista ostoista.

Jos asiakas haluaa tarkan selvityksen ostostaan, voit tulostaa hänelle laskelman lääkeostoista (SV 27 ATK).

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Tiliostoissa asiakkaalle annettavaan laskuun tai tilisiirtolomakkeeseen merkitään seuraavat asiat:

- lääkkeen toimituspäivä
- maksunsaaja
- omavastuu eriteltyinä muista ostoista.

Jos asiakas on saanut apteekissa korvauksen lääkeostosta, josta hän ilmoittaa hakevansa myöhemmin korvausta jonkin muun lain perusteella, merkitse hänelle annettavaan selvitykseen annetun korvauksen määrä. Vakuutusyhtiö maksaa vastaavan summan sairausvakuutusrahastoon.

Jos asiakas on tyytymätön apteekista saamaansa korvaukseen, hän voi pyytää muutoksenhakua varten tarvittavan kirjallisen päätöksen Kelasta tai työpaikkakassasta kuuden kuukauden kuluessa valmisteen ostamisesta. Kela ja työpaikkakassat antavat tarvittaessa lisäohjeita muutoksenhausta.

Asiakkaaseen kohdistuvat oikaisut

Jos apteekki on perinyt korvattavasta valmisteesta asiakkaalta liian korkean hinnan, Kela vähentää apteekilta liikaa tilitetyn sairausvakuutuskorvauksen. Tällöin apteekin on hyvitettävä asiakkaalle liikaa peritty omavastuu. Jos asiakkaan saama sairausvakuutuskorvaus on ollut liian pieni, Kela maksaa lisäsuorituksen asiakkaalle.

Korvauksen maksaminen jälkikäteen Kelasta

Jos et ole voinut antaa korvausta apteekissa, asiakas voi hakea korvausta Kelasta 6 kuukauden kuluessa lääkeostosta. Asiakas hakee korvausta lääkeostosta antamasi selvityksen perusteella. Tarkemmat tiedot lääkeostoa koskevista selvityksistä löydät alla olevasta taulukosta.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Asiakas voi hakea korvausta Kelasta, vaikka kassakuitti olisi kadonnut, jos korvauksen ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot käyvät ilmi asiakkaan antamasta selvityksestä tai hakemuslomakkeesta.

Resepti	Asiakas saanut suorakorvauksen	Asiakas ei saanut suorakorvausta
Sähköinen resepti	Kassakuitti	Laskelma (SV 27 ATK)*, **,*** Kassakuitti Asiakkaalle voidaan myös antaa/ohjeistaa: Kelán korvaushakemuslomake SV 178
EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä kirjoitettu sähköinen resepti	Kassakuitti	Laskelma (SV 27 ATK)*, **,*** Tuloste reseptin pdf-versiosta Kassakuitti Asiakkaalle voidaan myös antaa/ohjeistaa: Kelán korvaushakemuslomake SV 178
EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä kirjoitettu resepti	Kassakuitti	Laskelma (SV 27 ATK)*, **,*** Kopio reseptistä Kassakuitti Asiakkaalle voidaan myös antaa/ohjeistaa: Kelán korvaushakemuslomake SV 178

* Laskelmaan leimataan lääkkeen toimituspäivä.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

** Laskelmaan merkitään valmisteen edellinen toimitettu määrä ja edellinen toimituspäivä riippumatta siitä, onko valmiste toimitettu edellisellä kerralla korvattuna vai ei-korvattuna.

*** Laskelma on asiakkaalle maksuton.

Annosjakelu

Apteekeissa toteutettavan annosjakelun tavoitteena on tarpeettomien lääkkeiden ja päällekkäislääkitysten karsiminen potilaiden elämänlaadun parantamiseksi. Tavoitteena on myös tukea lääkehoidon onnistumista helpottamalla lääkkeiden oikea-aikaista annostelua sekä lääkehoidon seuranta. Annosjakelun avulla pystytään vähentämään kotiin kertyvien käyttämättä jääneiden lääkkeiden määrää.

Annosjakelun toteuttaminen

Annosjakelu voidaan toteuttaa

- koneellisesti tai
- käsin.

Lue lisää: [Lääkkeiden potilaskohtaisen annosjakelun hyvät toimintatavat \(valtioneurosto.fi\)](https://www.valtioeurosto.fi)

Annosjakelussa apteekki toimittaa asiakkaalle kahden (2) viikon lääkkeet kerta-annoksiksi jaeltuina. Kahden viikon lääkemäärästä voi poiketa vain perustellusta syystä. Annosjakelussa asiakkaalle ei jää suuria määriä käyttämättömiä lääkkeitä, jos lääkitys lopetetaan tai siinä tapahtuu muutoksia.

Annosjaeltujen lääkkeiden ja annosjakelupalkkion korvausten osalta noudatetaan samoja menettelytapoja poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun perimisestä, lääketaksasta sekä suorakorvausmenettelystä kuin muissakin lääketoimituksissa.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Kahden viikon lääke-erästä poikkeaminen

Kahden viikon lääke-erästä voidaan poiketa satunnaisesti ja vain perustellusta syystä. Perusteltuja syitä voivat olla lomakausi, juhlapyhät, asiakkaan matkalle lähtö, uuden lääkityksen aloittaminen kokeilulla ja muut näihin rinnastettavat syyt. Perusteltu syy ilmoitetaan Kelalle oston lisätiedoissa.

Pelkkä asiakkaan oma pyyntö ei yleensä ole riittävä syy 2 viikon lääke-erästä poikkeamiseen.

Esimerkki: Poikkeava lääkekohtainen omavastuu

Jos asiakkaalle toimitetaan annosjaeltuna 14 päivän lääkkeet, häneltä peritään poikkeava lääkekohtainen omavastuu 2 viikolta eli jokaiselta alkavalta hoitoviikolta.

Jos asiakkaalle toimitetaan annosjaeltuna poikkeuksellisesti 8 päivän lääkkeet, häneltä peritään poikkeava lääkekohtainen omavastuu 2 viikolta eli jokaiselta alkavalta hoitoviikolta.

Annosjakelun periaatteet

Annosjakelun korvattavien lääkkeiden aiheuttamia kustannuksia pyritään madaltamaan, minkä vuoksi noudatetaan seuraavia menettelytapoja. Huolehditthan annosjakelusopimusta tehdessäsi, että asiakas tulee tietoiseksi näistä menettelytavoista:

Annosjakelu aloitetaan hallitusti siten, että

- potilaan lääkitysturvallisuutta ei vaaranneta
- turhia lääkekustannuksia vältetään
- lääkehävikki minimoidaan.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Lääkkeet hinnoitellaan

- yksikköhintojen ja asiakkaalle toimitetun lääkemäärän mukaisesti
- lääkkeiden toimituspäivän hinnaston mukaisesti (toimituspäiväksi katsotaan päivä, jolloin lääkkeet luovutetaan apteekista)
- poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun avulla, kun kysymyksessä on erityiskorvattava tai lisäkorvattava lääke
- toimituspäivänä voimassa olevien asiakkaan suorakorvaustietojen mukaisesti
- käyttäen vaihtokelpoisista lääkkeistä halvinta tai siitä hinnaltaan vähän poikkeavaa valmistetta
- siten, että korvaus annetaan vain asiakkaalle toimitettujen lääkkeiden kustannuksista.

Yleisiä periaatteita:

- Asiakkaan lääkitys sovitetaan annosjakelun lääkevalikoimaan.
- Lääkkeet toimitetaan kahden viikon hoitoaikaa vastaavissa lääke-erissä, ellei ole perusteltua syytä menetellä muutoin.
- Asiakkaan lääkitys tarkistetaan tarpeettomien, keskenään yhteensopimattomien ja päällekkäisten lääkitysten poistamiseksi.
- Annosjakeluun siirtyminen on pitkäaikaisessa lääkehoidossa lääketieteelliseltä kannalta perusteltua ja lääkäri on tehnyt siitä merkinnän reseptiin.

Annosjakelun toimitusmaksu ja apteekkipalkkio

Toimitusmaksu

Annosjaellun lääkkeen viikkokohtainen toimitusmaksu (0,18 € ilman arvonlisäveroa) vastaa 1/12:sta osaa 3 kuukauden lääke-erän toimitusmaksusta (2,17 € ilman arvonlisäveroa). Annosjaellun lääkkeen toimitusmaksusta säädetään lääketaksasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Apteekkipalkkio

Kun lääkkeet toimitetaan annosjaeltuina kahden viikon hoitoaikaa vastaavissa lääkeerissä, **apteekkipalkkion määrä on 0,15 € ostotapahtumaa kohden.**

Apteekkipalkkion määrä ei muutu, vaikka annosjaellut lääkkeet poikkeuksellisesti toimitettaisiin lyhyemmissä tai pidemmissä kuin kahden viikon hoitoaikaa vastaavissa lääkeerissä.

Annosjakelupalkkion korvaaminen

Kela voi maksaa apteekin perimästä lääkkeiden annosjakelupalkkiosta korvausta asiakkaalle.

Asiakkaalla on oikeus annosjakelupalkkion korvaukseen, kun seuraavat ehdot täyttyvät:

Asiakas

- on täyttänyt 75 vuotta ja
- käyttää annosjakelun alkaessa vähintään kuutta (6) annosjakeluun soveltuvaa korvattavaa lääkettä.

Lääkäri

- on tarkistanut asiakkaan lääkityksen tarpeettomien, keskenään yhteen sopimattomien ja päällekkäisten lääkitysten poistamiseksi. (Tämän tai myöhemmin tehdyn arvioinnin perusteella jäljelle voi jäädä alle kuusi annosjakeluun soveltuvaa korvattavaa lääkettä. Tämä ei kuitenkaan poista asiakkaan oikeutta annosjakelupalkkion korvaukseen) ja

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- arvioi, onko asiakkaan lääkehoito riittävän vakiintunutta ja annosjakeluun siirtymisen pitkäaikaisessa lääkehoidossa lääketieteellisesti perusteltua. Peruste annosjakeluun siirtymisestä osoitetaan lääkärin reseptiin tekemällä merkinnällä.

Korvauksen määrä

Annosjakelupalkkiosta korvataan 40 %. Jos 1 viikon hoitoaikaan vastaavien lääkkeiden jakelusta perittävä palkkio on suurempi kuin 3,15 €, korvaus suoritetaan 3,15 €:n suuruisen palkkion määrästä.

Voit vähentää korvauksen määrän annosjakelupalkkiosta, jos olet varmistanut, että edellytykset annosjakelupalkkion korvaamiseksi täyttyvät.

Asiakkaan maksettavaksi jäävää osuutta annosjakelusta perittävästä palkkiosta ei laskea osaksi alkuomavastuuta eikä vuosiomavastuuta, eikä siitä ole oikeutta saada lisäkorvausta.

Hyvinvointialueen järjestämä lääkejakelu

Kun hyvinvointialue hankkii lääkkeiden annosjakelun ostopalveluna, se vastaa kokonaisuudessaan annosjakelupalkkiosta aiheutuvista kustannuksista. Annosjakelupalkkiosta ei makseta korvausta hyvinvointialueen järjestämän lääkejakelun piirissä oleville henkilöille, kun lääkejakelu sisältyy asiakkaan hyvinvointialueelle maksamaan asiakasmaksumun. Annosjakelupalkkiosta ei myöskään voida maksaa korvausta hyvinvointialueelle.

Jos apteekissa on tiedossa asiakkaan kuuluminen hyvinvointialueen lääkejakelun piiriin, et saa antaa suorakorvausta annosjakelupalkkiosta.

Suorakorvausmenettely ja sopimukset

Lääkekorvauksista säädetään sairausvakuutuslaissa (SVL). Lain mukaan korvausta maksetaan sairauden hoitoon määrättyjen (eli reseptissä merkintä ”sairauden hoitoon”) korvattavien valmisteiden tarpeellisista kustannuksista.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Korvattavat valmisteet voivat olla lääkkeitä, perusvoiteita ja kliinisiä ravintovalmisteita. Valmisteiden korvattavuudesta ja kohtuullisesta tukkuhinnasta päättää sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva [lääkkeiden hintalautakunta \(Hila\)](#).

Lääkkeiden suorakorvausmenettely

Kela ja apteekit ovat sopineet asiakkaille kuuluvien lääkekorvausten maksamisesta apteekkien välityksellä. Tätä kutsutaan suorakorvausmenettelyksi. Menettelyllä varmistetaan, että asiakkaat voivat hankkia tarpeelliset valmisteet omavastuuhintaan mahdollisimman joustavasti ja kohtuullisin kustannuksin.

Apteekin rooli

Suorakorvausmenettelyä toteuttaessaan apteekin on varmistettava, että asiakkaat saavat heille kuuluvat korvaukset sairausvakuutuslain mukaisesti ja yhdenvertaisesti.

Epäselvissä tilanteissa apteekki toimittaa lääkkeen ilman korvausta ja ohjaa asiakkaan hakemaan korvausta Kelasta.

Kelan rooli

Kelan on turvattava asiakkaalle samat sairausvakuutuslain mukaiset oikeudet riippumatta siitä, saako asiakas korvauksen apteekissa vai jälkikäteen Kelasta haettuna. Apteekkeja ja Kelaa koskevat samat lääkekorvauksista annetut säädökset ja määräykset.

Kela vastaa sairausvakuutuksen toimeenpanosta sekä seuraa ja valvoo, että sairausvakuutuslakia ja sen nojalla annettuja asetuksia ja määräyksiä noudatetaan. Sairausvakuutuksen toimeenpanijana Kela tekee lopulliset ratkaisut lääkekorvauksista. Kelaa koskevia säädöksiä sovelletaan osittain myös sairausvakuutuslain mukaisiin työpaikkakassoihin.

[Lisätietoa eri toimijoiden tehtävistä.](#)

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Sopimukset ja ohjeet

Kela, Suomen Apteekkariliitto, Helsingin Yliopiston Apteekki ja Itä-Suomen yliopiston apteekki ovat sopineet lääkekustannusten suorakorvausmenettelystä. Sopimuskokonaisuuteen kuuluvat seuraavat sopimukset:

- Sopimus lääkekustannusten suorakorvausmenettelystä liitteineen
- Sopimus suorakorvaustietojen sähköisestä kyselypalvelusta
- Sopimus perustoimeentulotukeen liittyvien maksusitoumustietojen välittämisestä
- Sopimus Kansaneläkelaitoksen terveydenhuollon ammattihenkilörekisteriin sisältyvien tietojen luovuttamisesta ja välittämisestä apteekkeille
- Sopimus apteekkipalkkiosta.

Sopimukset on julkaistu apteekkien käyttöön tarkoitettulla ekstranet-sivustolla. [Ekstranet-sivusto](#) vaatii kirjautumisen. [Lisätietoa Apteekkarin ja Kelan välisistä sopimuksista.](#)

Apteekki liittyy suorakorvausmenettelyyn apteekkarin allekirjoittamalla henkilökohtaisella, kirjallisella sitoumuksella. Sitoumuksella yksittäinen apteekki sitoutuu noudattamaan sopimusten ehtoja ja suorakorvausmenettelyn yksityiskohdista annettuja ohjeita. Sitoumus on toimitettava Kelaan vähintään 3 viikkoa ennen apteekin haltuunottoa. Sitoumus on suorakorvausmenettelyä koskevan sopimuksen liite 1.

Annettu sitoumus on voimassa niin kauan, kun henkilö keskeytyksettä toimii apteekkarina. Apteekkari samoin kuin Kela voi kuitenkin irtisanoa suorakorvausmenettelyn ilmoittamalla siitä kirjallisesti toiselle osapuolelle.

Jos apteekin toiminnassa tapahtuu muutoksia, kuten esimerkiksi apteekkiohjelmiston vaihto tai sivuapteekin avaaminen tai apteekkari vaihtaa apteekkiä, on apteekkarin tehtävä muutosilmoitus. Muutosilmoitus on toimitettava Kelaan vähintään 3 viikkoa ennen

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

muutoksen voimaantuloa. Muutosilmoituslomake on suorakorvausmenettelyä koskevan sopimuksen liite 5.

Apteekkien sairausvakuutusohjeet ja apteekkitiedotteet

Apteekkien sairausvakuutusohjeet (SV-ohjeet) on laadittu käytettäväksi suorakorvaus-sopimuksen rinnalla. Erillisiä ohjeita annetaan lisäksi [apteekkitiedotteilla](#). Kela ja edellä mainitut sopimuskumppanit ovat yhdessä hyväksyneet suorakorvausmenettelyssä nou-datettavat ohjeet.

Perustoimeentulotuen menettelyohjeet ja tiedotteet

Perustoimeentulotuen maksusitoumusten käsittelystä ja tilittämisestä ohjeistetaan ap-teekkeja erillisellä Menettelyohjeella ([Apteekit ja perustoimeentulotuen maksusitou-mus](#)). Kela ja edellä mainitut sopimuskumppanit ovat yhdessä hyväksyneet Menettely-ohjeen. Erillisiä ohjeita annetaan lisäksi perustoimeentulotuen tiedotteilla.

Lääkkeiden toimittamiseen liittyvät lait ja viranomaismääräykset

Lääkekorvauksia koskevan lainsäädännön lisäksi apteekkeja ohjaavat lääkkeiden toimit-tamiseen liittyvä lainsäädäntö ja viranomaismääräykset. Sairausvakuutuslain mukaisen lääkekorvauksen maksaminen apteekille edellyttää, että lääkkeitä toimitettaessa on nou-datettu suorakorvaussopimusta ja sen nojalla annettuja ohjeita sekä muita lääkkeiden toimittamiseen liittyviä viranomaismääräyksiä.

Keskeiset säädökset ja määräykset:

- Sairausvakuutuslaki (1224/2004)
- Lääkelaki (395/1987)
- Laki sähköisestä lääkemääräyksestä (61/2007)
- Fimean määräykset
 - 2/2016 Lääkkeiden toimittaminen

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

- 2/2011 Apteekin verkkopalvelu
 - 1/2020 Lääkkeiden toimittaminen eurooppalaisen lääkemääräyksen perusteella
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus lääkkeen määrittämisestä
 - Valtioneuvoston asetus lääketaksasta.

Tilitysmenettely

Ohjeet tilitysmenettelyyn liittyvistä käytännön asioista sisältyvät [SV-ohjeiden Liitteeseen I, Tilitysmenettely](#) (pdf).

Auditointi

Suorakorvaussopimukseen perustuen Kela voi auditoida apteekkien osuutta suorakorvausmenettelystä.

Auditoinnin tavoitteena on tarkastella ja arvioida korvausprosessia kokonaisuutena. Lisäksi auditoinnilla todennetaan, vastaako sopimukseen liittyneiden apteekkien käytännön toiminta sopimuksiin ja muihin asiakirjoihin kirjattuja ehtoja sekä niissä ja lainsäädännössä asetettuja vaatimuksia.

Työpaikkakassat

Osa asiakkaista kuuluu sairausvakuutuslain mukaisten työpaikkakassojen vastuulle. Kun henkilö on työpaikkakassan jäsen, henkilön sairausvakuutuslain mukaiset lääkekorvaukset ovat työpaikkakassan vastuulla. Työpaikkakassojen jäsenten korvattaviin lääkeostoihin ja niihin liittyviin lääkärin- ja hammaslääkärinpalkkioihin sovelletaan samoja periaatteita kuin muidenkin vakuutettujen vastaaviin kustannuksiin. Apteekin ja työpaikkakassan on tehtävä keskinäinen sopimus suorakorvausmenettelyn soveltamisesta, jotta työpaikkakassan vastuulle kuuluva asiakas saisi ostostaan suorakorvauksen apteekissa.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Poikkeus: Tilanteessa, jossa asiakkaan lääkehoito vaarantuisi siitä syystä, ettei hän saa suorakorvausta apteekissa, apteekki voi antaa ostosta suorakorvauksen työpaikkakassan ja apteekin keskinäisen sopimuksen puuttumisesta huolimatta. Tällöin apteekki poistaa ostosta kyselypalvelusta välittyneen työpaikkakassatiedon (numerosarja). Apteekki laskuttaa antamansa suorakorvauksen Kelasta ja asiakas huolehtii itse mahdollisen lisäetuuden hakemisesta työpaikkakassasta.

Jos asiakas maksaa oston kokonaan itse, hän hakee kaikki korvaukset jälkikäteen työpaikkakassasta. Anna asiakkaalle laskelma lääkeliikkeen laskusta. Laskelma on asiakkaalle maksuton.

Häiriötilanteet

[Häiriötilanteiden yleiset toimintaohjeet ja apteekeille suunnattu tarkempi ohje on julkaistu Kanta-verkkosivuilla \(kanta.fi\).](#)

Käsitteet

Alkuomavastuu on asiakkaan maksama osuus korvattavista lääkkeistä kalenterivuoden alussa. Alkuomavastuun täytyttyä asiakas voi saada lääkeliikkeen korvausta (ks. [Alkuomavastuu](#)).

Alkuperäisvalmiste on vaikuttavan lääkeaineen kehittäjän tai tämän oikeuttaman tahon markkinoille tuoma lääkevalmiste.

Annosjakelun aloituksella tarkoitetaan hetkeä, jolloin lääkäri tekee päätöksen asiakkaan lääkityksen siirtämisestä annosjakeluun. Sen jälkeen asiakkaan lääkityksen tarve ja tarkoituksenmukaisuus arvioidaan.

Asiakas on henkilö, jolle lääke on määrätty.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Apteekkipalkkio on Kelan apteekille maksama palkkio, jonka suuruus on 0,85 € / asiakkaan korvattavia valmisteita sisältävä osto. Annosjakelussa apteekkipalkkio on 0,15 € / 2 viikon annosjakelujakso.

Biologinen lääke tarkoittaa biologista alkuperäisvalmistetta ja biosimilaaria.

Ex tempore -valmiste on apteekin valmistama lääkevalmiste, joka on valmistettu reseptiin kirjatun ohjeen perusteella.

Hinnoittelu tarkoittaa, että huomioidaan lääkkeen hinnan muodostukseen vaikuttavat seikat, kuten lääkevaihto, viitehintaa, asiakkaan korvausoikeudet ja pakkauskokojen väliset hintaerot.

Hintaputki: Kela muodostaa hintaputket vaihtokelpoisille lääkevalmisteille neljä kertaa vuodessa. Jos vaihtokelpoinen korvattava lääkevalmiste kuuluu hintaputkeen ja valmisteella ei ole viitehintaa, asiakas saa korvauksen valmisteen koko hinnasta. [Lue lisää hintaputkien muodostumisesta \(Tietoa Kelasta -osio\).](#)

Hoitoannos on yhdellä annostuskerralla käytettävä annos. Esimerkiksi 1 tabletti 3 kertaa päivässä tarkoittaa kolmea hoitoannosta.

Hoitoviikko tarkoittaa lääkkeen riittoisuutta alkavina hoitoviikkoina, kun kyseessä on poikkeava lääkekohtainen omavastuu. Hoitoviikkoihin luetaan myös lääkehoitoon sisältyvät säännölliset tauot, jolloin lääkettä ei käytetä. Esimerkiksi annostusohjeella 1 tabletti 21 päivän ajan, jonka jälkeen 1 viikon tauko tarkoittaa neljää hoitoviikkoa. Hoitoviikkojen määrä lasketaan jakamalla lääkemäärän riittoisuus päivissä (esim. 28 päivää) seitsemällä.

Kallis lääke tarkoittaa, että valmisteesta (sama kauppanimi, vahvuus, lääkekuoto ja myyntiluvan haltija) on markkinoilla jokin korvattava pakkauskoko, jonka arvonlisäverollinen vähittäishinta (ilman toimitusmaksua) on yli 1 000 € (ks. [Kuukauden lääkemäärä \(ns. kalliit lääkkeet\)](#)).

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Kelan lääkeosto- ja tilitystietojen vastaanottopalvelu on palvelu, joka vastaanottaa apteekin Kelaan lähettämän oston tiedot sekä apteekin kerran kuussa lähettämän kuukausitilityksen tiedot.

Kohtuullinen tukkuhinta on lääkkeiden hintalautakunnan vahvistama korkein tukkuhinta, jolla valmiste on korvattava.

Korvausnumero on Kelasta asiakkaalle myönnetty tiettyyn sairauteen tai lääkkeeseen viittaava numerokoodi, jonka perusteella asiakas saa korvauksen lääkkeestä tai kliinisestä ravintovalmisteesta. Korvausoikeutta eli korvausnumeroa haetaan Kelasta yleensä lääkärinlausunnolla.

Lähtäminen/kuittaaminen/toimittaminen: Kun apteekki luovuttaa lääkkeet asiakkaalle ja tallentaa oston toimitetuksi, apteekki lähettää oston tiedot Kelaan eli Kelan lääkeosto- ja tilitystietojen vastaanottopalveluun.

Lääkekohtainen omavastuu on lääkkeen hinnasta maksettava kiinteä omavastuuosuus, joka on ylemmässä erityiskorvauksessa 4,50 € ja lisäkorvauksessa 2,50 € (ks. [Lääkekohtainen omavastuu](#)).

Lääketaksa: Lääketaksa-asetuksessa määritellään lääkevalmisteiden vähittäismyyntihinnat ja niistä annettavat alennukset.

Mittatappio tarkoittaa, että osa lääkkeestä menee annostelun yhteydessä hukkaan. Esimerkiksi silmätippoja laitettaessa tippa tipahtaa silmästä ohi ja ennen insuliinin annostelua muutama yksikkö painetaan paperiin kynän toimivuuden varmistamiseksi.

Osatoimitus: Korvattujen lääkkeiden osatoimituksella tarkoitetaan tilannetta, jossa asiakas saa ensimmäisellä asiointikerralla vain osan hinnoitellusta lääkemäärästä, koska apteekin varastossa ei ole koko lääkemäärää. Tällaiset osatoimitukset ovat sallittuja vain lääkkeissä, joista asiakas maksaa [lääkekohtaisen omavastuun](#) (ylempi erityiskorvaus ja lisäkorvaus).

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Osto/ostokerta koostuu asiakkaalle samalla kertaa luovutetuista lääkkeistä. Toinen osto tehdään ainoastaan annosjaelluista tai poikkeavan lääkekohtaisen omavastuun lääkkeistä.

Osto on avoin, jos apteekki parhaillaan käsittelee kyseistä ostoa.

Osto on tallennettu, kun se on valmis, mutta sitä ei ole lähetetty Kelaan.

Poikkeava lääkekohtainen omavastuu on lääkkeen hinnasta maksettava kiinteä omavastuuosuus, joka on ylemmässä erityiskorvausluokassa 0,38 € / alkava hoitoviikko ja lisäkorvauksessa 0,21 € / alkava hoitoviikko (ks. [Poikkeava lääkekohtainen omavastuu](#)).

Reseptikeskus on keskitetty Kanta-palvelujen tietokanta, johon sähköiset reseptit tallennetaan.

Reseptimerkintä on erillisselvitys, jonka perusteella apteekki voi antaa korvauksen valmisteesta. Lääkkeen määrääjä voi tehdä reseptimerkinnän vain silloin, kun korvaamisen lääketieteelliset edellytykset täyttyvät potilaan kohdalla. Reseptimerkintä voi koskea rajoitetusti peruskorvattavaa lääkettä, rajoitetusti erityiskorvattavaa lääkettä tai korvattavaa perusvoidetta. Reseptimerkinnästä käytetään myös nimitystä erillisselvitys.

Rinnakkaisjakeluvalmiste on lääkevalmiste, jonka rinnakkaistuontia tai -jakelua harjoittava yritys tuo maahan ja jolla on sama myyntilupa kuin alkuperäisjakelijan valmisteella (Euroopan unionin keskitetty myyntilupa). Rinnakkaisjakeluvalmisteella on sama kaupp nimi kuin alkuperäisvalmisteella ja pakkauksessa on merkintä ”rinnakkaisjakelija”.

Rinnakkaistuontivalmiste on alkuperäisvalmiste, jonka rinnakkaismaahantuoja tuo maahan toisesta Euroopan talousalueeseen kuuluvasta valtiosta ilman alkuperäisvalmistajan lisenssiä. Rinnakkaistuontiva on valmisteen rinnakkaistuontimyyntiluvan haltija. Rinnakkaistuontivalmisteella on yleensä sama kaupp nimi kuin alkuperäisvalmisteella.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Rinnakkaisvalmiste on rinnakkainen lääkevalmiste ensimmäisenä käyttöön tulleelle valmisteelle eli alkuperäisvalmisteelle. Rinnakkais- ja alkuperäisvalmisteessa on sama vaikuttava aine ja sitä on sama määrä samassa annostusmuodossa. Kun alkuperäislääkkeen patentti on rauennut (= patentti ei enää ole voimassa tai patenttisuoja on päättynyt), saavat muutkin kuin alkuperäislääkkeen kehittäjä tuoda myyntiin oman rinnakkaisvalmisteensa.

Sama biologinen lääke tarkoittaa keskenään vaihtokelpoisia valmisteita, joilla on täysin sama kauppanimi (suoratuonti-, rinnakkaistuonti- ja rinnakkaisjakelvalmisteita).

Suorakorvaus tarkoittaa, että asiakas saa korvauksen lääkkeistään jo apteekissa, jolloin asiakkaan ei tarvitse hakea korvausta jälkikäteen Kelasta.

Suorakorvaustietojen kyselypalvelu on Kelan ylläpitämä palvelu, josta apteekki saa sähköisesti asiakkaan ajantasaiset suorakorvaustiedot sekä alku- ja vuosiomavastuun kertymätiedot.

Suorakorvauskoodi eli korvausrajoituskoodi on Lääketietokannassa (ja apteekkien valmistehinnastossa) oleva merkintä, joka rajoittaa korvattavan lääkkeen suorakorvausta. Korvausrajoituskoodilla saatetaan esimerkiksi rajoittaa korvausta siten, että lääke on korvattava vain tietyssä käyttöaiheessa. Apteekin on huomioitava asia lääkkeitä suorakorvatessaan.

Terveydenhuollon ammattihenkilörekisteri on Valviran ylläpitämä valtakunnallinen rekisteri, jonka tietoja Kela välittää apteekkeille. Rekisterin avulla apteekki voi tarkistaa, onko lääkkeenmääräjällä oikeus lääkkeen määräämiseen.

Vaihtokelpoiset lääkevalmisteet -luettelo on Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean laatima ja ylläpitämä luettelo keskenään vaihtokelpoisista lääkevalmisteista, joiden vaikuttava aine ja määrä ovat samat ja jotka ovat keskenään biologisesti samanarvoisia. Luettelo päivitetään neljännesvuosittain ja julkaistaan Fimean verkkosivuilla.

Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö,
terveydenhuoltoetuuksien osaamiskeskus,
lääkeryhmä

Viitehinta muodostuu, kun viitehintaryhmän edullisimman valmisteen hintaan lisätään 0,50 €. Lääkkeiden hintalautakunta määrittelee viitehinnat neljännesvuosittain.

Viitehintaryhmä: Keskenään vaihtokelpoisten lääkkeiden muodostama ryhmä, johon sisältyy vähintään kaksi kaupan olevaa korvattavaa lääkevalmistetta, joista vähintään toinen on rinnakkaisvalmiste, rinnakkaistuontivalmiste tai rinnakkaisjakeluvalmiste. Lääkkeiden hintalautakunta (Hila) vahvistaa viitehintaryhmät 4 kertaa vuodessa. [Katso Lääkeyritysten neljännesvuosi-ilmoituksiin liittyviä käsitteitä \(Tietoa Kelasta -osio\)](#)

Viitehintaryhmään sisältyvät samaa lääkeainetta sisältävät valmisteet, jotka ovat koostumukseltaan samanarvoisia ja joita myydään kooltaan toisiaan vastaavissa pakkausissa.

Viitehintajärjestelmässä Kela maksaa järjestelmään kuuluvista lääkkeistä korvauksen enintään viitehinnasta. Tietyissä tilanteissa, kun lääkevaihtoa ei voida tehdä esimerkiksi saatavuusongelman, lääkärin vaihtokiellon tai epilepsian vuoksi, korvaus voidaan kuitenkin maksaa valmisteen hinnasta.

Vuosiomavastuu on asiakkaan maksama kalenterivuositainen omavastuuosuus, jonka täytyttyä asiakkaalla on oikeus lisäkorvaukseen (ks. [Vuosiomavastuu ja lisäkorvaus](#)).